

EURÓPAI KÖZPONTI BANK
BANKFELÜGYELET

Az EKB éves jelentése a felügyeleti tevékenységről

2015

2016. március

BANKING SUPERVISION

Tartalomjegyzék

Mario Draghinak, az EKB elnökének előszava	3
Danièle Nouynak, a felügyeleti testület elnökének előszava	4
1 Szervezeti felépítés: az EKB bankfelügyelete	11
1.1 A számonkérhetőségi követelmények teljesítése	11
1.2 Döntéshozatal	12
1.3 Az EKB bankfelügyeletének személyzete	16
1.4 A magatartási kódex végrehajtása	18
1.5 A monetáris politikai és felügyeleti feladatok elkülönítésére vonatkozó alapelv alkalmazása	19
1.6 Adatszolgáltatási keretrendszer és információkezelés	20
2 A felügyeletnek a pénzügyi stabilitásban betöltött szerepe	23
2.1 Hitelintézetek: fő kockázatok és általános teljesítmény 2015-ben	24
2.2 A válságkezelésben történő szerepvállalás	27
2.3 A „rendes” átfogó értékelések	30
2.4 Az SSM felügyeleti modelljének megvalósítása	33
Keretes írás Közvetett felügyelet – az SSM-szerte egységesen magas színvonalú felügyeleti standardok biztosításához szükséges konvergencia	49
3 Engedélyeztetés, jogsértések bejelentése, végrehajtási és szankcionálási eljárások	52
3.1 Engedélyeztetés	52
3.2 Jogsértések bejelentése, végrehajtás, szankcionálási eljárások	58
4 Az SSM az európai és nemzetközi felügyeleti architektúrában	61
4.1 Európai és nemzetközi szintű együttműködés	61
4.2 Az európai és a nemzetközi jogszabályi keret alakításában való közreműködés	66
5 Beszámoló a költségvetés felhasználásáról	75
5.1 Kiadások 2015-ben	75

5.2	A díjrendszer alakulása 2014. november és 2015. december között	77
6	Az EKB által elfogadott, bankfelügyeleti témájú jogi dokumentumok	81
7	Fogalomtár	82
	Rövidítések	86

Mario Draghinak, az EKB elnökének előszava

Amikor még 2012-ben döntés született az egységes felügyeleti mechanizmus (SSM) felállításáról az euroövezetben, sok bírálója lehetetlen vállalkozásnak nevezte, vagy figyelmeztetett a megvalósításhoz szükséges rendkívül hosszú időre. Mégis már az SSM első évfordulóját is magunk mögött tudva, az európai bankfelügyelet igen sikeres esztendejére tekinthetünk vissza.

Mindazonáltal az SSM sem az első, sem az utolsó lépése a fenntartható növekedés alapfeltételének tartott európai stabilitás visszaállításához elengedhetetlen intézményi reformcsomagnak. Ugyanakkor nagy jelentőségű lépés, amely sok tekintetben kulcsszerepet játszik az előrehaladásban.

Az euro bevezetése utáni első években abban az illúzióban éltünk, hogy tökéletesen érett monetáris uniót hoztunk létre. Mivel azonban a pénz túlnyomó részét magánbankok bocsátják ki, csak akkor lehet egységes a fizetőeszköz, ha a bankrendszer is egységes. A valóban egységes pénzhez az kell, hogy formájától és felhasználási helyétől függetlenül tökéletesen helyettesíthető legyen. Ehhez az ugyanazzal a pénznemmel fizető országok bankrendszerének erősebb közös irányítási rendszerre van szüksége.

Az SSM megteremtése részben erre az igényre adott választ. Az egynemű módszertant alkalmazó egységes felügyelet a kölcsönös bizalmat testesíti meg. Ez nem csak a lakosság fokozottabb védelmét eredményezi, hanem a tagországok számára is jelentős előnyökkel jár. Pénzügyi intézményeik ezzel teljes mértékben ki tudják aknázni az egységes piacon a méretgazdaságosságból eredő előnyöket.

Mindezzel együtt a bankunió az elképzelés szerint három pilléren nyugszik: az egységes felügyeleti mechanizmus, az egységes szanalási mechanizmus és az egységes betétbiztosítási rendszer. Ahhoz hogy egy pénznem valóban egységes legyen, mindháromra szükségünk van. Közülük a felügyelet valósult meg először, hiszen elengedhetetlen a bankunió másik két pilléréhez. A második pillért, az egységes szanalási mechanizmust 2015 elején állítottuk fel. A bankunió teljessé tételéhez a harmadik pillérre, az egységes betétbiztosításra is szükség van, hogy elmondhassuk: szilárd alapokon nyugszik az épület.

A bankunió megteremtése nem cél önmagában, hanem az egységes banki és pénzügyi szolgáltatási piac létrehozásának elengedhetetlen lépése. Az egységesített, jól működő banki és tőkepiacok a stabil és sikeres euro nélkülözhetetlen feltételei, a növekedés és foglalkoztatottság hajtómotorjai, amelyek minden európai polgár érdekeit szolgálják.

Danièle Nouynak, a felügyeleti testület elnökének előszava

Az első éves jelentés 2015. márciusi közzétételekor az egységes felügyeleti mechanizmus (SSM) még alig volt hathónapos, és bár ígéretes jövőt jósoltak neki, még nem volt igazán múltja. Az Éves jelentés második kiadásával az európai bankfelügyelet¹ történetéből másfél év már eltelt; az SSM jövője továbbra is ígéretes, és már egy biztató múltat is maga mögött tudhat.

2015 során szép eredményeket értünk el az európai bankfelügyelet céljainak előmozdításában. Szerepünk volt a hitelintézetek biztonságos és szilárd működésében, a pénzügyi rendszer stabilitásában. A belső piac egységét, kohézióját is elősegítettük a hitelintézetek egyenrangú kezelése alapján. Az SSM előrevitte a harmonizációt, a bankfelügyelet során kényszerítő hatású (intruzív) megközelítést alkalmazott, fokozta az európai intézményekkel és más felügyeletekkel való együttműködést és kommunikációt. Bár a teljesen kiforrott európai bankfelügyelet még várat magára, már eddig is kiemelkedő eredményekről számolhatunk be.

Az integráció és a harmonizáció támogatása – a múlt sikerei és a jövő kihívásai

Az európai bankfelügyelet 2015-ben nagy lépést tett előre az összehangolt, pártatlan felügyelet irányában, amikor közös módszertan alapján lefolytattuk az **euroövezeti szintű felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárást (SREP)**. A jelentősnek minősített összes euroövezeti pénzintézetet most első ízben közös mércével mértük. Az úgynevezett korlátozott szakértői becslésen alapuló, mennyiségi és minőségi elemeket tartalmazó megközelítés révén nőtt a következetesség, sikerült elkerülni a felügyeleti késedelmet, miközben figyelembe vettük az intézményi sajátosságokat is. A közös módszertan sokat merített az illetékes nemzeti hatóságok (INH) tapasztalatából és bevált gyakorlatából. Az első összehangolt SREP során szerzett tapasztalatok igen biztatóak általában is, és az eljövendő évekre tekintettel is.

A felügyeleti gyakorlat SSM-en belüli megfelelőbb harmonizálásához ugyanakkor elengedhetetlen a szabályok további összehangolása. Az európai szabályozás – a CRR/CRD IV – több mint 160 olyan rendelkezést kínál, amely meghagy a felügyelet és a nemzeti kormányzatok kezében bizonyos rendelkezési jogokat arra nézve, hogy konkrétan milyen módon alkalmazzák a szóban forgó európai normákat. A „**választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök**” között vannak

¹ Az EKB angol nyelvű kiadványaiban követett stilisztikai konvenciók szerint az egységes felügyeleti mechanizmusra (SSM) általánosságban európai bankfelügyeletként kell hivatkozni; az egységes felügyeleti mechanizmus kifejezés a későbbiekben is használható a felügyelet végrehajtási módjának (és nem a végrehajtónak) a megjelölésére, továbbá jogi szövegekben és leírásokban, ahol a bankfelügyeleti feladatokról és felépítésről van szó.

olyanok, amelyek a nemzeti sajátosságokat veszik figyelembe, sokuk azonban megkérdőjelezetlen hagyományokat, tisztán országos érdekeket és az úgynevezett szabályozói csapdát (regulatory capture) tükrözi. Ezeknek jelentős hatásuk van a feltételrendszer prudenciájára és a tőkemutatók összehasonlíthatóságára. Emellett újabb komplexitásréteget teremtenek, és szabályozói arbitrázs forrásai.

Az említett kérdés kezelésére magas szintű csoportot állítottunk föl, amely az EKB számára mintegy 120 választási lehetőséget és nemzeti mérlegelési jogkört állapított meg, ahol lehetséges a harmonizálás. Ezek sokféle témakört felölelnek, így például a halasztott adóköveteléseket, a csoporton belüli nagy kockázati kitettséggel kapcsolatos kivételeket és a csoporton belüli likviditási mentességeket. Az említett nemzeti választási lehetőségek és mérlegelési jogkörök egységes alkalmazásában állapodtunk meg euroövezeti szinten, a globális standardokhoz igazodva, vagy ezek híján a legkonzervatívabb megközelítést választva. Ennek nyomán megszületett egy rendelet és egy útmutatás, amelyeket nyilvános konzultáció után elfogadott az EKB. A 2016 októberében hatályba lépő rendelet fontos előrelépés az összehangolt euroövezeti szabályozás felé.

Mindemellett a szabályozói rendszerre bizonyos fokig még mindig a szétszabdaltság jellemző. A CRD IV tekintetében például a tagállamok több rendelkezést eltérően értelmeztek. Az országos jogalkotás széles skálán mozog, kezdve az európai jogszabályok szigorú, szószerinti átültetésétől a túlszabályozásig (gold-plating). Vannak országok, ahol a jogalkotók úgy fokozzák a szétszabdaltságot, hogy a nem kötelező erejű felügyeleti gyakorlatot kötelező jogszabályokká alakítják át.

Bár az uniós irányelvek országos jogba való áttétele a nemzeti jogalkotók előjoga, a szétszabdalt szabályozás ellentétben áll a bankunió átfogó céljaival. Ugyanakkor a sok különböző fajta országos jogalkotás kezelése az egységes európai felügyelet szempontjából távolról sem ideális. Ezért aktívan szorgalmazzuk a bankszektor **szabályozói rendszerének további harmonizációját**. Amíg a szabályozás szétszabdalt, a felügyeleti gyakorlatok konvergenciájával nem lehet teljesen egyenlő versenyfeltételeket biztosítani. Ebben a tekintetben az SSM tevékenység szerepet játszik az Európai Bankhatóság (EBH) munkájában, az EU-szintű egységes szabálykönyv és felügyeleti kézikönyv kidolgozásában.

A bankszektor és a felügyeleti tevékenység 2015-ben

A 2015. évi felügyeleti munkájának kiindulási pontja a 2014. évi átfogó értékelés eredménye volt. Ehhez járult még a makrogazdasági környezetről készült elemzés és a bankszektor alapvető kockázatait bemutató átfogó analízis. Mindezek alapján a felügyeleti testület a következő öt prioritást határozta meg a 2015. évi felügyeleti tevékenység irányításához:

- üzleti modellek és a jövedelmezőséget mozgató tényezők;
- irányítási rendszer és kockázatvállalási hajlandóság;
- tőke megfelelés;

- hitelkockázat;
- kiberkockázat és adatintegritás.

2015 folyamán a közös felügyeleti csoportok folyamatosan konzultáltak a banki felső vezetőkkel azzal a céllal, hogy az SSM felügyeleti elvárásait egyértelműen megfogalmazzák, és megkérdőjelezzék az **üzleti modellek és jövedelmezőséget mozgató tényezők** életképességét. Az INH-k szoros bevonásával ténykedő szakértői csoport horizontális elemzéseket végzett az azonos szintű bankok között a különböző üzleti modellek sajátosságainak figyelembevételével.

Az **irányítási rendszer és kockázatvállalási hajlandóság** kérdésében 2015 márciusában nagyszabású tematikus felülvizsgálat indult, amelynek az eredményeit a SREP-ben is felhasználtuk. A felülvizsgálat 2016 januárjában zárult le, és a pénzügyi intézetek levélben értesültek az eredményeiről. A felügyeleti ciklus részeként a tematikus felülvizsgálat lehetővé tette a közös felügyeleti csoportok számára, hogy megállapítsák a 2016-ban meghozandó további felügyeleti intézkedéseket, valamint kijelöljék a jövőbeni helyszíni ellenőrzések témaköreit. Az év során közzétételre kerül a tematikus felülvizsgálat során feltárt legjobb gyakorlatokról készült jelentés.

2015-ben a **tőke megfelelés** olyan súlyponti terület volt, amely folyamatos figyelmet kapott. Az átfogó értékelés eredményei jó kiindulópontot adtak a közös felügyeleti csoportok számára az értékelésből következő intézkedések kialakításához. A választási lehetőségekhez és nemzeti mérlegelési jogkörökhöz kapcsolódó munka nagy előrelépést jelentett SSM-szerte a bankok szavatolótőkéjének összehangoltabb meghatározása felé. Másik súlyponti terület a banki belső modellek célzott felülvizsgálatának előkészítése volt abból a célból, hogy a kockázattal súlyozott eszközállomány (RWA) megfelelő intenzitását nyújtsák. A cél, hogy az RWA megfeleljen a szabályozói standardoknak, és az egyes pénzügyi intézetek között egységes képet nyújtson. 2015 folyamán lezajlott az első állapotfelmérés, és kidolgoztuk a belső modelleknek az elkövetkező években esedékes célzott felülvizsgálatáról szóló javaslatot.

A **hitelkockázat** kérdésében 2015-ben kezdeményeztük a tőkeáttételes finanszírozás tematikus felülvizsgálatát. Ennek céljai a felügyelt pénzügyi intézetek ilyen jellegű tevékenységének jobb megismerése, a piac legfontosabb tényezőinek és dinamikájának vizsgálata, valamint a legjobb gyakorlat kiválasztása. További cél volt a pénzügyi intézetek tőkeáttételes finanszírozásához kapcsolódó összehasonlítás (benchmarking) lehetővé tétele. A felügyeleti testület emellett ideiglenes akciócsoportot állított fel, amelynek feladata a következetes felügyeleti megközelítés kidolgozása és alkalmazása a nagymértékű nem teljesítő hitelekkel jellemezhető felügyelt pénzügyi intézetek viszonylatában.

A **kiberkockázat és adatintegritás** témakörben 2015 elején elindult egy informatikai kiberbiztonsági tematikus felülvizsgálat, amelynek célja a jelentős pénzügyi intézetek kiberkockázati profiljainak ellenőrzése és a bankoktól gyűjtött adatokra alkalmazott benchmarking lebonyolítása. A kezdeti eredmények alapján azonosítottuk azokat a bankokat, amelyekben helyszíni ellenőrzésre van szükség 2015 és 2016 folyamán. A felügyeleti testület emellett a kiberbűnözéshez kapcsolódó incidensekre vonatkozó

működési és kommunikációs modell és adatbázis felállítását is jóváhagyta. Az említett területek támogatására az INH-k bevonásával szakértői csoportot állítottunk fel.

Az európai bankszektor 2016 elején

2016 első negyedében az európai bankszektor romló globális pénzügyi környezetben működött. Az európai bankszektor azonban teljesen más ma, mint régen volt. A bankok először is javítottak **tőkeállományuk minőségén és mennyiségén**. 2012 óta az euroövezeti jelentős hitelintézetek CET1 mutatója átlagosan 9%-ról mintegy 13%-ra nőtt. Ezek a hitelintézetek jól felkészültek arra, hogy teljesítsék a 2019-től érvénybe lépő, teljes körűen bevezetett szavatoló-tőke-követelményeket. Ami pedig a felügyeleti tőkekövetelményeket illeti, az európai bankfelügyelet világosan megfogalmazta a bankokkal szembeni, 2. pillér szerinti tőkeszintre vonatkozó elvárásait egyensúlyi helyzetben. Amennyiben a többi feltétel változatlan, nem szigorítjuk a felügyeleti követelményeket.

Mindent egybevéve az európai bankszektor sokkal jobban fel van készülve, mint akár néhány éve, a váratlan akadályokra. Emellett a jelentős hitelintézetek nyeresége 2015-ben tovább nőtt. Ennek következtében a helyzetnek megfelelő osztalékfizetési politikát tudtak alkalmazni, miközben változatlanul betartották a szabályozói és a felügyeleti, tőkére előírt követelményeket. Ez az elsődleges alapvető tőkét kiegészítő instrumentumokkal kapcsolatos elosztásra is érvényes.

Mindemellett még mindig van az európai bankoknak egy olyan csoportja, amelynél a **nem teljesítő hitelek** szintje meglehetősen magas. Ezeket a hiteleket első ízben a 2014. évi átfogó értékelés során azonosítottuk összehangolt meghatározás alapján. Ugyanilyen fontos, hogy ezekre a nem teljesítő hitelekre elfogadható szintű céltartalékokat képeztünk. Ezért elég kényelmes helyzetben vagyunk ahhoz, hogy a nem teljesítő hitelek szintjét szabályos módon csökkentsük a következő évek során.

Végül a bankrendszer szerkezete tekintetében áttörést értünk el. A bankok helyreállítási és szanálási irányelvével (BRRD) és az egységes szanálási testülettel (SRB) olyan **szanálási rendszert** alakítottunk ki, amely lehetővé teszi a rendezetten lefolytatható bankcsődöt. Ez a rendszer garantálja, hogy a szanálási költségeket most már nem az adófizetők állják, hanem a bankok részvényesei és hitelezői. Ugyanakkor míg a BRRD megfelelően javítja a piaci fegyelmet, a 2016 első negyedében megfigyelt kamatkülönbözet-emelkedés a bankok sokkal magasabb tőkeállományának fényében nem tűnik indokoltnak.

A 2016. év felügyeleti prioritásai

A bankok üzleti modelljei és a jövedelmezőséget erősítő tényezők 2016-ban is az európai bankfelügyelet figyelmének középpontjában lesznek. Mindkettőt kihívás elé állítja a huzamosan alacsony kamatszint és az értékvesztéssel terhelt eszközök magas szintje. Egyéb fontos kockázati tényezők – amelyek jelentősége

országoként változik – a hitelkockázat, a nem teljesítő hitelek említett magas szintje, a hozamkeresés megtorpanása, az üzletviteli és szervezetrányítási kockázat, az országkockázat, a geopolitikai kockázat, a feltörekvő piacgazdaságok fokozódó sérülékenysége, valamint újfent az informatikai és kiberbűnözéssel kapcsolatos kockázat. A bankoknak az új szavatolótőke-követelményekre is fel kell készülniük.

Az említett kockázatok és feladatok nyújtják a kiindulópontot a 2016. év felügyeleti prioritásainak meghatározásához. Mivel ezek közül sok 2015 óta nem változott jelentősen, átfedés van a tavalyi és az idei prioritások között. A tavalyi prioritások közül néhányat már eleve egy évnél hosszabb periódusra dolgoztunk ki. Mindezeket figyelembe véve az SSM 2016-ra a következő öt **felügyeleti prioritást** fogadta el, és hozta nyilvánosságra 2016 elején:

- az üzleti modelleket és a jövedelmezőséget érintő kockázat;
- hitelkockázat;
- tőke megfelelés;
- kockázatkezelési politika és adatminőség;
- likviditás.

Az **üzleti modelleket és a jövedelmezőséget érintő kockázat** 2016-ban továbbra is kiemelten kezelt terület. A 2015 során elvégzett elemzések alapján céges szinten és az üzleti modellek szintjén megkezdődött a banki jövedelmezőséget erősítő tényezők tematikus felülvizsgálata. Ezzel összefüggésben súlyponti terület a felügyelet számára annak vizsgálata, hogy a nyereségesség többek között olyan tényezőknek tudható-e be, mint a hitelek garanciavállalási standardjainak meggyengülése, a rövid lejáratú finanszírozás nagyobb igénybevétele vagy a kockázati kitettség megemelkedése.

A **hitelkockázat** szintén továbbra is súlyponti kérdés. Különösen több, a válság által sújtott euroövezeti országban aggodalomra ad okot, hogy romlott a vállalati és háztartási kihelyezések hitelminősége és a hitelgarancia-vállalási standardok, valamint a nem teljesítő hitelek tartósan magas szinten vannak. A 2015-ben megkezdett munkából következő feladatok ellátása mellett az EKB bankfelügyelet az egyes területeken, például ingatlanlallal kapcsolatban észlelhető túlzott mértékű koncentrációs kockázatot is ki fogja vizsgálni. Ehhez szorosan kapcsolódik az „IFRS 9 – pénzügyi instrumentumok” elnevezésű új számviteli standard bevezetése, amelynek kihatása van a hitelezési értékvesztés mérésére és a pénzügyi instrumentumok értékelésére egyaránt. Hamarosan kezdetét veszi az ezzel kapcsolatos tematikus felülvizsgálat.

2016 másik súlyponti területe a **tőke megfelelés**. Ezzel kapcsolatban különösen fontos a bankok belső tőke megfelelés-értékelési eljárásainak (ICAAP) a belső stressztesztelő képességekre kiterjedő következtetessége és minősége, valamint az olyan felügyeleti stresszteszt elvégzése, mint az Európai Bankhatóság által koordinált uniós szintű stresszteszt. A 2016. évi felügyeleti tevékenység további

sarkalatos elemei a bankok tőkeminőségével és -összetételével kapcsolatos utómunkálatok (a választási lehetőségekkel és nemzeti mérlegelési jogkörökkel kapcsolatban is), valamint annak a vizsgálata, hogy mennyire készültek fel a bankok az olyan új szabályozói standardok alkalmazására, mint a szavatolótőkére és jegybankképes forrásokra (MREL), valamint a teljes veszteségelnyelő képességre (TLAC) vonatkozó minimumkövetelmény és standard. A bankok belső modelljeinek és RWA-intenzitásának célzott felülvizsgálata egy másik olyan terület, amely 2016-ban és az utána következő években is kiemelt jelentőséget kap.

A bankok **kockázatkezelési politikája és adatminősége** 2016-ban is prioritás marad a rossz jövedelmezőséggel és potenciálisan hozamkereső trendekkel jellemezhető környezetben, amelyhez olcsó és bőséges finanszírozás is társul. Emellett a pénzügyi válság világosan rámutatott, hogy a bankok igazgatótanácsai gyakran híjával vannak a helyes üzleti döntésekhez szükséges információknak. Az SSM jelenleg igen nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a bankokkal szembeni ilyen jellegű felügyeleti várakozásait érthetően közölje. Ezen túlmenően tematikus felülvizsgálat tárgya lesz, hogy tiszteletben tartják-e azokat az alapelveket, amelyeket a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS) a hatékony kockázati adatösszevonásról és kockázati adatszolgáltatásról előírt. A felülvizsgálat során szorgalmazzuk majd az SSM kockázatkezelési politikával és kockázatvállalási hajlandósággal foglalkozó, 2015. évi tematikus felülvizsgálatának eredményéből következő lépések megtételét is. Az adatminőségről és -biztonságról való gondoskodás végül a legmagasabb színvonalú informatikai infrastruktúrát igényli. Ezért az informatikai kockázatok is részei lesznek az analízisnek.

Végül a **likviditás** témaköre 2016 új felügyeleti prioritása. A 2015. évi SREP eljárással kapcsolatos tapasztalatok mutatják, hogy a megfelelő likviditási kockázatkezelésre vonatkozó felügyeleti elvárásoknak sok bank még nem felel meg maradéktalanul. Ebből kifolyólag a likviditási kockázatra vonatkozó SREP módszertan továbbfejlesztése folyamatban van. Ez magában foglalja a banki likviditásfedezeti mutató terhelhetőségének részletes elemzését és a banki likviditáskockázat-kezelés és kockázatvállalási hajlandóság megbízhatóságának feltárását, ahogy ezek a belső likviditásmegfelelés-értékelési eljáráson (ILAAP) vagy hasonló rendszeren keresztül kifejezésre jutnak.

Sok szempontból ezek a prioritások mind az EKB közvetlen felügyelete alá tartozó jelentős bankok, mind a közvetlenül az INH-k által, közvetve pedig az EKB által felügyelt, kevésbé jelentős hitelintézetek szempontjából érvényesek. Az SSM minden részén következetes megközelítést alkalmazunk, amely az INH-kkal szoros együttműködésben és az arányosság elvének megfelelően zajlik.

Az SSM felügyeleti modelljének megszilárdítása

A 2015. és a 2016. évi felügyeleti prioritások az SSM bankfelügyeleti megközelítésének előrettekintő jellegét hangsúlyozzák. Fő célunk a lehetséges problémák haladéktalan kiküszöbölése. A benchmarking és az egyes hitelintézetek összehasonlítása alapján **a több szemszögű kockázatkezelés** hívei vagyunk. Az

egyes hitelintézetekkel kapcsolatos kockázati tényezők, a kockázatvállalási hajlandóság és az üzleti modell alapos feltárására törekszünk, megfelelően figyelembe véve az európai bankok üzleti modelljeinek sokszínűségét. Ez az európai szintű bankfelügyelet egyértelmű előnye.

Az elért eredményeket főként munkatársaink elhivatottságának és szorgalmának köszönhetjük. 2016-ban is folytatjuk, az EKB-ban és az INH-knál egyaránt, az **SSM csapatszellemének** erősítését. Ez azért is igen fontos, mert az SSM-ben foglalkoztatott, magasan kvalifikált munkatársak más-más országban, különböző szervezeteknél dolgoznak, és sajátos, integrált módon működnek együtt. Az EU jogalkotói általános kérésének megfelelően továbbfejlesztjük a továbbképzésre, teljesítményértékelésre és az SSM belső mobilitására vonatkozó emberierőforrás-irányelveket, amivel célunk a közös felügyeleti kultúra és a valóban integrált felügyeleti mechanizmus előmozdítása.

Még sok tennivaló van az SSM előtt ahhoz, hogy kialakuljon a független, intruzív és előrettekintő felügyelet bevett gyakorlata, amely az euroövezeti bankoknak egyenlő versenyfeltételeket biztosít. Ahogy bővül a tapasztalatunk, és szorosabbra fűzzük kapcsolatainkat, egyre gyorsabban közeledünk a célhoz.

1 Szervezeti felépítés: az EKB bankfelügyelete

Működésének első évében az EKB bankfelügyelet² szervezeti felépítése igen alkalmasnak bizonyult az egységes felügyeleti mechanizmus (SSM) munkájának támogatására. Ugyanakkor – a feladat nagyságrendjét és az előkészítésre szánt idő rövidségét figyelembe véve – meglepő lett volna, ha nem marad javítanivaló. Ebből kifolyólag lépéseket tettünk a szervezeti rendszer továbbfejlesztésére, és további intézkedések is hamarosan bevezetésre kerülnek.

Mivel az SSM keretében nagyszámú határozat meghozatalára van szükség, több intézkedést is elfogadtunk a döntéshozatal karcsúsítása céljából. A működés első évében az is világossá vált, hogy több alapfeladatnak is a vártnál nagyobb az erőforrásigénye. Ezért a következő két év során további munkatársakat veszünk fel.

A helyes szervezetrányítás biztosítása érdekében az EKB munkavállalóira vonatkozó etikai feltételrendszert az új bankfelügyeleti feladatok tekintetbevételével módosítottuk, és 2015. január 1-jén életbe is léptettük. Ezzel párhuzamosan felállítottuk a jogkövetési és szervezetrányítási irodát, amelynek funkciója a munkavállalóknak nyújtott tanácsadás és a keretrendszer alkalmazásának támogatása. A monetáris politikai és a felügyeleti feladatok elkülönítése a döntéshozói szinten 2015 folyamán is biztosítva volt, és nem volt szükség a közvetítő testület beavatkozására. A jó minőségű felügyeleti felhasználású adatok hozzáférhetőségét és az egész SSM-et lefedő információkezelő rendszereket tovább javítottuk.

1.1 A számonkérhetőségi követelmények teljesítése

Jelen éves jelentés az SSM-rendeletnek megfelelően az EKB bankfelügyelet egyik fő számonkérési csatornája. A rendelet előírja, hogy a felügyeleti feladatok EKB-ra való átruházását megfelelő átláthatósági és számonkérhetőségi követelményekkel kell ellensúlyozni. Az Európai Parlament és az EKB közötti intézményközi megállapodás, valamint az EU Tanácsa és az EKB közötti egyetértési megállapodás alapján kialakított [számonkérhetőségi keretrendszer](#) fenntartása és támogatása 2015-ben is az EKB egyik prioritása.

Ami az Európai Parlamentet illeti, a felügyeleti testület elnöke 2015-ben megszólalt a Parlament Gazdasági és Monetáris Ügyek Bizottsága előtt az EKB 2014-es felügyeleti tevékenységéről szóló jelentés bemutatása alkalmával ([március 31.](#)), két rendes meghallgatás ([június 25.](#) és [október 19.](#)), valamint két eseti eszmecsere ([június 25.](#) és [október 19.](#)) alkalmával. A legfontosabb napirendi pontok között ott

² Az EKB angol nyelvű kiadványaiban követett stilisztikai konvenciók szerint az EKB bankfelügyelet elnevezéssel utalunk a bank felügyeleti ágára.

volt a CRR/CRD IV-ben szereplő választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök témaköre, valamint a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás (SREP). 2015 folyamán az EKB 26 választ tett közzé [weboldalán](#) az európai parlamenti képviselők felügyeleti kérdéseire. A levelekben ismertették a jogi keretrendszert, valamint az EKB sokféle felügyeleti témakörben kialakított irányelveit a 2014. évi átfogó értékeléssel, az EKB felügyeleti lépéseivel, a felügyeleti határozatok arányosságával és a felügyelt bankok sajátos kockázataival kapcsolatban.

Emellett az intézményközi megállapodással összhangban az EKB átadta az Európai Parlamentnek a felügyeleti testületi ülések anyagának dokumentumait.

Az EU Tanácsával kapcsolatban a felügyeleti testület elnöke 2015-ben az eurocsoport két bankuniós összetételű ülésén vett részt: április 24-én az EKB 2014. évi felügyeleti tevékenységéről szóló jelentést mutatta be, december 7-én pedig Nouy asszony eszmecserén vett részt, amelynek témái között szerepelt a felügyeleti keretrendszer megvalósítása, a CRR/CRD IV jogszabályokban szereplő választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök harmonizálása és a 2015. évi átfogó értékelés.

Az SSM-rendeletben előírt adatszolgáltatási kötelezettségek részeként az EKB-nak a bankfelügyeletbe bevont képviselői eszmecserét folytattak az országos parlamentek képviselőivel.

1.2 Döntéshozatal

1.2.1 A felügyeleti testület és az irányítóbizottság

2015 az SSM működésének első teljes éve volt. A felügyeleti testület összesen 38 ízben ülésezett, 22-szer Frankfurt am Mainban, 16-szor pedig telekonferencia formájában. Ezeken az üléseken számos kérdést megvitattak mind az egyes felügyelt bankokkal, mind olyan általánosabb témákkal kapcsolatban, mint például a szakpolitikai feljegyzések és közös módszertanok kidolgozása. Az ülések és telekonferenciák mellett a testület írásbeli eljárással is határozhat.³ A döntések többségét, különös tekintettel az alkalmassági és üzleti megbízhatósági döntésekre, 2015-ben így hozták.

³ A felügyeleti testület eljárási szabályzatának 6.7 cikke értelmében a határozathozatal történhet írásbeli eljárással, ha a felügyeleti testület legalább három szavazati joggal bíró tagja nem emel ez ellen kifogást. Kifogás esetén a kérdés a testület soron következő ülésének napirendjére kerül. Az írásbeli eljárás rendszeresen legalább öt munkanapot vesz igénybe a felügyeleti testület részéről.

1. ábra

A felügyeleti testület tevékenységére vonatkozó legfontosabb számadatok

*Megjegyzés: az ábrán feltüntetett számadatok a felügyelt szervezeteknek vagy azok potenciális vásárlóinak címzett egyes felügyeleti határozatokra vonatkoznak. A testület emellett számos horizontális kérdésben (pl. közös módszertanok) és intézményi kérdésben is határozott.

1) Az engedélyezési eljárásokról szóló 921 határozat több mint 2000 egyéni eljárás takar (lásd a 3.1.2 pontot).

Az EKB igen sok határozatot hozott az egyes bankokról (lásd az 1. ábrát). Ez megkívánja a döntéshozatali folyamat hatékony irányítását. Az egyes határozattervezeteket a felügyeleti testület elé kell bocsátani jóváhagyásra, majd a Kormányzótanács elé kell terjeszteni a kifogásról való lemondáson alapuló eljárás keretében való végleges elfogadáshoz. Meg kell említeni, hogy mivel nem minden felügyelt bank fogadja az EKB hivatalos határozatait angol nyelven, 34 bank más uniós hivatalos nyelven kapta kézhez a határozatokat.

Bár az EKB bankfelügyelet uniós jogszabályokon, elsősorban a CRR/CRD IV-en alapul, a tagállamok a CRD IV irányelvet eltérő módon ültették át az országos jogba. Ez a döntéshozatal szempontjából újabb operatív kihívást jelent, hiszen központi szinten is rendelkezni kell mind a 19 nemzeti jogi rendszerrel kapcsolatos szakértelemmel. A szabályozási rendszer szétaprózódása továbbra is folyamatban van, ahogy néhány országban a nem kötelező erejű felügyeleti gyakorlatot kötelező érvényű jogszabályokká alakítják át. Ehhez járul még, hogy a CRD IV országos jogba való átültetése és az európai normáknál szigorúbb országos szabályozói követelmények egyes esetekben vita tárgyává tették az EKB pontos felügyeleti jogkörét. Az EKB emiatt többször is az illetékes nemzeti hatóságoknak (INH) adott utasításokon keresztül látta el a felügyeletet.

2015-ben több lépésre sor került a döntéshozatali folyamat karcsúsítása érdekében. A határozatjavaslatok nagy mennyiségének kezelése céljából tovább fogjuk vizsgálni a delegálási lehetőségeket.

A felügyeleti testület a konkrét bankokra vonatkozó határozatok mellett több olyan horizontális kérdésben is határozatot hozott, mint például bizonyos felügyeleti témakörökben a közös módszertanok és

feltételrendszerek alkalmazása. Három esetben az EKB és az INH-k felsővezetőiből álló ideiglenes csoportosulások (két magas szintű csoport és egy akciócsoport) bízott meg a következő témákkal kapcsolatos előkészületekkel: (i) az uniós jogban meghatározott választási lehetőségek és mérlegelési jogkörök gyakorlása, (ii) a SREP módszertan és (iii) a nagy volumenű nem teljesítő hitellel jellemezhető felügyelt szervezetek következetes felügyeleti kezelése.

Felügyeleti testület

Első sor (elülső sor balról jobbra)

Alexander Demarco, Jouni Timonen, Cyril Roux, António Varela

Második sor (balról jobbra)

Andreas Dombret, Fabio Panetta, Julie Dickson, Luc Coene, Danièle Nouy, Sabine Lautenschläger, Anneli Tuominen, Stanislava Zdravec Capriolo, Jan Sijbrand

Harmadik sor (balról jobbra)

Mathias Dewatripont, Vladimír Dvořáček, Robert Ophèle, Ignazio Angeloni, Karol Gabarretta, Yiangos Demetriou, Claude Simon, Fernando Restoy Lozano, Zoja Razmusa

Negyedik sor (balról jobbra)

Raimund Röseler, Andreas Ittner, Andres Kurgpöld (Kessler váltótársa), Helmut Ettl, Ingrida Šimonytė, Norbert Goffinet, Ilias Plaskovitis

Elnök	Danièle Nouy	Ciprus	Yiangos Demetriou (Central Bank of Cyprus)
Alelnök	Sabine Lautenschläger	Lettország	Kristaps Zakulis (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) (2016. január 28-ig) Pēteris Putniņš (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) (2016. február 15-től) Zoja Razmusa (Latvijas Banka)
Az EKB képviselői	Ignazio Angeloni Luc Coene (2015. március 11-től) Julie Dickson Sirikka Hämäläinen	Litvánia	Ingrida Šimonytė (Lietuvos bankas)
Belgium	Mathias Dewatripont (Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique)	Luxemburg	Claude Simon (Commission de Surveillance du Secteur Financier) Norbert Goffinet (Banque centrale du Luxembourg)
Németország	Elke König (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) (2015. február 28-ig) Felix Hufeld (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) (2015. március 1-től) Andreas Dombret (Deutsche Bundesbank)	Málta	Karol Gabarretta (Malta Financial Services Authority) Alexander Demarco (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta)
Észtország	Kilvar Kessler (Finantsinspeksioon) Madis Müller (Eesti Pank)	Hollandia	Jan Sijbrand (De Nederlandsche Bank)
Írország	Cyril Roux (Central Bank of Ireland/Banc Ceannais na hÉireann)	Ausztria	Helmut Ettl (Finanzmarktaufsicht) Andreas Ittner (Oesterreichische Nationalbank)
Görögország	Vassiliki Zaka (Bank of Greece) (2015. július 31-ig) Ilias Plaskovitis (Bank of Greece) (2015. július 31-től)	Portugália	António Varela (Banco de Portugal) (2016. március 7-ig)
Spanyolország	Fernando Restoy Lozano (Banco de España)	Szlovénia	Stanislava Zdravec Capriolo (Banka Slovenije)
Franciaország	Robert Ophèle (Banque de France)	Szlovákia	Vladimír Dvořáček (Národná banka Slovenska)
Olaszország	Fabio Panetta (Banca d'Italia)	Finnország	Anneli Tuominen (Finanssivalvonta) Kimmo Virolainen (Suomen Pankki – Finlands Bank) (2016. január 1-jéig) Jouni Timonen (Suomen Pankki – Finlands Bank) (2016. január 1-jétől)

Az irányítóbizottság – amely az EKB felügyeleti testületének nyolc tagját foglalja magában, a testület tevékenységét támogatja, és előkészíti az üléseit – 2015-ben 22 ízben ült össze: 19-szer Frankfurt am Mainban, háromszor pedig telekonferencia formájában⁴. Áprilisban került sor annak az öt INH-tagnak az első rotációjára, akiknek a kinevezése egy évre szólt.

1.2.2 A felülvizsgálati testület tevékenysége

2015-ben a felülvizsgálati testület **nyolc felkérést** kapott az EKB felügyeleti határozatainak adminisztratív felülvizsgálatára⁵. Hat véleményt adott ki, kettőben az eredeti határozat fenntartását javasolta, négyben pedig módosító javaslatot tett, vagy az érvelés jobbítását kérte. A másik két felkérést a betérjesztők visszavonták.

A felülvizsgálati testület vizsgálati eljárásrendje és hatásköre

Eljárási szempontból a felülvizsgálati folyamat fontos részének bizonyult a jelentkező **szóbeli meghallgatásának** megszervezése – amelyre a felülvizsgálati testület működési szabályzata⁶ lehetőséget ad. A gyakran felső vezető által képviselt jelentkező ezáltal lehetőséget kap a felülvizsgálati testület általi meghallgatásra, az EKB számára pedig alkalom nyílik nézetei kifejtésére.

A két esetben, amikor a véleményezés előtt visszavonták a felülvizsgálati kérelmet, a testület a titkárságával együtt közvetítőként járult hozzá a **problémás kérdések megoldásához**, mind a betérjesztő fél, mind az EKB megaláztatására.

Az SSM-rendelet 24.1 cikke és 64. preambulumbekzdése értelmében a testület általi felülvizsgálat annak megállapítására kell hogy irányuljon, hogy az EKB-határozatok eljárási és tartalmi szempontból összhangban vannak-e az SSM-rendelettel, tiszteletben tartva ugyanakkor az **EKB mérlegelési mozgásterét**. Ahol az EKB élt ezzel a mérlegelési joggal, a testületi felülvizsgálat – az Európai Unió Bíróságának esetjogi rendelkezéseivel összhangban – annak a megállapítására korlátozódott, hogy a vitatott határozatot rontotta-e egyértelmű hiba vagy hatásköri visszaélés, és hogy az EKB túllépte-e egyértelműen vagy sem mérlegelési hatáskörét. A testület azt is ellenőrizte, hogy a vonatkozó eljárási szabályokat betartották-e, és hogy a vitatott határozatok alapját képező tényeket pontosan állapították-e meg.

⁴ Lásd az SSM-rendelet 26.10 cikkét.

⁵ A felülvizsgálati testületnek öt tagja van: Jean-Paul Redouin (elnök), Concetta Brescia Morra (alelnök), F. Javier Arístegui Yáñez, André Camilleri és Edgar Meister; valamint két póttag: René Smits és Kaarlo Jännäri (2015. november 6-ig)/Ivan Šramko (2016. február 3-tól).

⁶ Az Európai Központi Bank 2014. április 14-i határozata a felülvizsgálati testület, valamint annak működési szabályzata létrehozásáról (EKB/2014/16).

Felülvizsgált témakörök és releváns kérdések

A felülvizsgálati testület a következő főbb témakörökkel foglalkozott a határozatok felülvizsgálata során: a konszolidált felügyelet hatóköre (pl. az EKB jogkörei a bankcsoport holdingvállalatával mint anyavállalattal szemben; a bankcsoportokon belüli közös vállalkozások státusza); szervezetirányítási szabályok, különös tekintettel a hitelintézetek felügyeleti és igazgatási funkcióinak elkülönítésére.

A testület az említett témakörök vizsgálata során **az európai jog nemzeti szintű alkalmazásában a harmonizáció hiányát** figyelte meg a banki konszolidáció, valamint az alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények terén. A felülvizsgálati felkéréseket vizsgálva megállapította, hogy lehetővé teszik a hitelintézetek közötti többfajta értelmezést, ezek a különbségek megnehezítik az EKB határozatainak következetes felülvizsgálatát.

A felülvizsgálati testületnek végül lehetősége volt arra, hogy kiemelve a hitelintézetek **jó belső irányításának fontosságát**, tekintettel különösen a vezetőség felelősségére azon a téren, hogy a hitelintézeten belül kiépítsen egy első ellenőrzési vonalat.

1.3 Az EKB bankfelügyeletének személyzete

1.3.1 2015. évi személyzeti kérdések

Az EKB bankfelügyelet személyzetének felvételei folyamata sikeresen lezajlott. A 2014. novemberi működésbe lépéshez szükséges új belépők száma időben elérte a kritikus mennyiséget. 2014 végére a 2015-re jóváhagyott 1073,5 teljes állásnak megfelelő pozíció⁷ mintegy 85%-át betöltötték, ebből 769-et az **EKB bankfelügyelettel foglalkozó öt szervezeti egységében** és 304,5-öt a kapcsolódó közös szolgálatokban⁸. 2015-ben folytatódott a maradék pozíciókat érintő munkaerő-felvétel, majd az év végéig megközelítőleg 96%-át betöltötték a jóváhagyott állásoknak. A fenti teljes álláshelyek mellett, amelyek állandó vagy határozott idejű szerződéseket takarnak, az EKB bankfelügyelet 40,5 teljes állásnak megfelelő rövid időtartamú szerződéssel is vett fel dolgozót.⁹

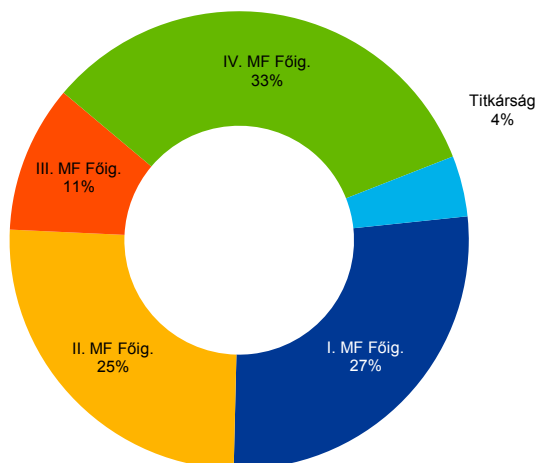
⁷ Ebből 984,5 teljes státusz állandó pozíció, 89 pedig korlátozott időre szól.

⁸ Az EKB olyan szervezeti egységei, mint az informatikai, az emberi erőforrás, a költségvetési, a jogi, a statisztikai, a kommunikációs és igazgatási szakterületek, amelyek a bankfelügyelet számára ugyanúgy szolgáltatást nyújtanak, mint a többi EKB-s feladat számára.

⁹ A rövid időtartamú szerződés legfeljebb 12 hónapos lehet, de egy év után nem hosszabbítható meg. Az ilyen szerződés célja jellemzően az, hogy az EKB-nak rugalmasságot adjon a sürgős, rövid időtartamra szóló igények kielégítésével.

1. diagram

Az EKB bankfelügyelet számára 2015. december 31-én jóváhagyott létszám pozíciói – teljes állásra lebontva

Az 1. diagram a bankfelügyelettel foglalkozó öt EKB szervezeti egység jóváhagyott létszám szerinti pozícióit mutatja a 2015. december 31-i állapot szerint.

Az EKB bankfelügyelet személyzeti felvételének 2013. évi megindítása óta összesen 113 felvételi eljárást folytattunk le, amelyre összesen több mint 25 000 egyéni pályázat érkezett.

A felvételi folyamatokat átláthatóan, kompetitíven és fentről lefelé szerveztük, lehetővé téve, hogy a vezetők maguk felvételiztessék a saját munkacsapataikat. A felvételi eljárás megválasztása során a legjobb képességű, legalkalmasabb és feddhetetlen munkatársak kiválasztása volt a cél. Az igen nagy követelményszintet jelentő kiválasztási eljárás során a jelölteknek nem csupán kiváló szakmai kompetenciákat kellett felmutatniuk, hanem a szükséges magatartásbeli és adott esetben vezetői készségeket is. A meghirdetett állásokhoz szükséges készségek és kompetenciák

értékelésére többféle eszközt és technikát alkalmaztunk, mint például az online tesztelés, írásbeli feladatok, prezentáció és strukturált elbeszélgetés.

A felvételi eljárás során a nemzetiség, életkor, nem és háttér szempontjából sokféleségre törekszünk. A nemek arányát tekintve a felvettek 38%-a nő, 62%-a férfi. Az új munkatársak sokféle szakmai háttérrel rendelkeznek, többségük jegybanki vagy felügyeleti tapasztalattal bír.

A nemek arányát az 1. táblázatban mutatjuk be:

1. táblázat

Az EKB bankfelügyeletnél dolgozók nemek szerinti megoszlása

Női dolgozók %-a/összes dolgozó	38%
Nem vezetői pozícióban dolgozó nők %-a/összes nem vezetői pozíció	40%
Vezetői pozícióban dolgozó nők %-a/összes vezetői pozíció	31%

1.3.2

Az EKB bankfelügyelet erőforrásainak áttekintése (2015-ben hozott döntések 2016-ra előirányzott megvalósítással)

A bankfelügyelet eredeti létszámát 2013-ban az akkor rendelkezésre álló információk és feltevések alapján becsültük meg. Ez még igen kezdeti szakasz volt, és közvetlen operatív tapasztalatok még korlátozottan álltak rendelkezésre. Ahogy az EKB csaknem egy év leforgása alatt egyre jobban megismerte a felügyelt bankokat, egyértelművé vált, hogy több alapvető feladathoz a vártnál több erőforrásra lesz szükségünk.

Így például a jelentős, elsősorban kis- és közepméretű bankok és bankcsoportok közvetlen felügyeletét ellátó dolgozók létszámát bővíteni kellett annak érdekében, hogy a felügyeleti vizsgálati program (SEP) minimális részvételi szintjét a bankok kockázati profilját is figyelembe véve biztosítsuk. Ezenfelül az összes közvetlenül felügyelt bankhoz – méretétől függetlenül, de minőségi kritériumokat figyelembe véve – több erőforrásra van szükség többek között (i) a módszertani korszerűsítéshez, (ii) a helyszíni szemlékhez és (iii) a belső modellek felülvizsgálatához.

2015 szeptemberében az EKB Kormányzótanácsa úgy döntött, hogy a következő két évben tovább emeli a vonatkozó dolgozói állományt. 2016-ban a felügyelethez tartozó szervezeti egységekben 160 teljes állásnak megfelelő (állandó és határozott időre szóló) pozíció nyílik meg¹⁰. A 2017-es (valószínűleg lényegesen kisebb) állománybővítést még fontolóra vesszük, és ebben a kérdésben az év folyamán döntünk.

A 2016. évi kiválasztási eljárás 2015 októberében kezdődött meg, amikor az új pozíciók lehető legkorábbi betöltése végett meghirdettük az állásokat. A felvételi eljárásokat átlátható, kompetitív és felülről lefelé módon kell megszervezni a vezetői és tanácsadói szinttől indulva. A felvételi eljárás során a legjobb képességű, legalkalmasabb és feddhetetlen munkatársakat keressük. Az EKB rendes kiválasztási eljárásrendjének megfelelően a jelölteknek nem csak kiváló szakmai kompetenciákat kellett felmutatniuk, hanem a szükséges magatartásbeli és adott esetben vezetői készségeket is.

1.3.3 A személyzettel kapcsolatos egyéb kezdeményezések

Az EKB módosította a gyakornoki program szabályzatát, hogy a fiatal diplomások az EKB-ban töltött gyakorlat mellett egy-két INH-ban is szerezhessenek munkatapasztalatot. Az SSM intézményei közötti gyakornoki mobilitásnak köszönhetően a fiatal diplomások Európa több pontján is szerezhhetnek munkatapasztalatot, amivel a közös európai bankfelügyeleti kultúrát segítik elő, létrehozva az egész rendszer számára rendelkezésre álló, fiatal és tehetséges szakembergárdát. Az SSM számára az első gyakornoki programot 2015-ben indítottuk el a tagok közötti együttműködés elősegítése érdekében. 2016 áprilisában mintegy 1000 jelentkező közül kiválasztott 38 gyakornok áll munkába.

1.4 A magatartási kódex végrehajtása

Az SSM-rendelet 19. cikke 3. bekezdése értelmében az EKB-nak létre kell hoznia és közzé kell tennie az SSM személyzete és vezetői számára egy magatartási [kódexet](#).

¹⁰ A fenti szám 125 állandó és 35 határozott időre szóló pozíciót tartalmaz. A határozott időre szóló pozícióknak az állandó pozíciókhoz viszonyított aránya az új munkaköröknél 24%, azaz sokkal magasabb, mint a meglevő engedélyezett létszámnál alkalmazott 8%. A közös szolgáltatásokra is további erőforrásokat engedélyeztünk 43 (29 állandó és 14 határozott időre szóló) pozíció formájában.

Az EKB módosított etikai keretrendszere 2015. január 1-jén lépett hatályba, és ugyanekkor felállítottuk a jogkövetési és szervezetrányítási irodát, amelynek feladata az etikai rendszer alkalmazása és az EKB személyzetének nyújtott etikai kérdésekkel kapcsolatos tanácsadás.

2015 folyamán az iroda több mint 1300 felkérést kapott az EKB alkalmazottaitól különféle témákban (például privát pénzügyi tranzakciók, ajándékozás, vendéglátás és külsős tevékenység). Korlátozott számú olyan eseményre derült fény, amely nem tartotta be a módosított etikai keretrendszer előírásait; ezek egyharmada kapcsolódott a bankfelügyelettel foglalkozó munkatársakhoz és vezetőkhez. A főként (vélt) összeférhetlenséghez kapcsolódó ügyek közül egy sem származott az EKB bankfelügyeletének dolgozója által elkövetett szándékos visszaélésből.

Azok közül a bankfelügyeletben dolgozó alkalmazottak vagy vezetők közül, akik 2015-ben nyújtották be lemondásukat, csak egy esetben volt szükség az etikai feltételrendszerben előírt várakozási idő alkalmazására.

Az SSM alkotóelemei által követendő kiváló etikai normák biztosítása érdekében az EKB Kormányzótanácsa 2015 márciusában [iránymutatást](#) fogadott el, amelyben mind az EKB, mind az INH-k számára előírják a közös etikai alapelveket. Az SSM megfelelő szervezeti és etikai kultúrájára vonatkozó alapelvek érvényesítése során külön erre a célra felállított akciócsoport támogatja a Kormányzótanácsot.

A szintén 2015-ben felállított, az EKB döntéshozó testületi tagjainak tanácsot adó, magas szintű etikai bizottság két ízben adott ki az SSM-hez kapcsolódó tanácsot; mindkét esetben személyes minőségben végzett tevékenységre vonatkozott az ügy.

1.5 A monetáris politikai és felügyeleti feladatok elkülönítésére vonatkozó alapelv alkalmazása

2015 folyamán a monetáris politikai és felügyeleti feladatok elkülönítésére vonatkozó alapelv alkalmazása főként a különféle döntéshozó szakterületek közötti információcserét érintette¹¹. Az [Európai Központi Bank monetáris politikai és felügyeleti funkciói közötti elkülönítés végrehajtásáról szóló EKB/2014/39 határozattal](#) összhangban az információcserére a „szükséges ismeret” követelménye vonatkozott, azaz minden szakterületnek bizonyítania kellett, hogy a kért információra a szakpolitikai célok elérése érdekében szüksége van. Az esetek többsége nem érintett egyedi banki adatokat, a bizalmas információkhoz való hozzáférést közvetlenül az EKB-nak az a szakterülete engedélyezte, amely az adott információval rendelkezett; nem volt szükség az EKB Igazgatóságának beavatkozására a lehetséges összeférhetlenség megoldása érdekében.

¹¹ Az EKB/2014/39 határozatban a szervezeti aspektusokkal kapcsolatos rendelkezések is szerepelnek.

Az EKB/2014/39 határozat értelmében néhány esetben mégis szükségessé vált az Igazgatóság közbenjárása a nem anonimizált FINREP és COREP adatok¹² és egyéb nyers adatok megosztásának engedélyezéséhez. Ezek az információcserék főként a gazdaságpolitikai kiigazítási programokban részt vevő országokban található hitelintézeteket érintették. Az adatokhoz való hozzáférést átmenetileg megadták annak érdekében, hogy minden időben érvényesüljön a szükséges ismeret követelménye.

A döntéshozói szinten érvényesülő elkülönítéssel kapcsolatban nem merült fel aggály, és a közvetítő testületnek¹³ sem kellett közbeavatkoznia.

1.6 Adatszolgáltatási keretrendszer és információkezelés

1.6.1 Az adatszolgáltatási keretrendszerrel kapcsolatos fejlemények

A bankok szilárd, kockázati alapú döntéshozatalának elengedhetetlen előfeltétele az adatminőség, valamint a céges szintű adat-összevonási és kockázatjelentési kapacitások. Ezek együttesen határozzák meg a kockázatkezelési politika minőségét. Ezzel összefüggésben az SSM 2015. évi felügyeleti prioritásaival összhangban adatminőségi pontszámokat és mérőszámokat dolgoztunk ki, amelyek lehetővé teszik az SSM-nek a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság által előírt, eredményes kockázati adatösszevonásra és kockázatjelentésre vonatkozó alapelvek érvényesítését.

Az SSM annak érdekében, hogy kielégítse az időszerű, jó minőségű, megfelelő részletezettségű adatok iránti igényt, **lépcsőzetes megközelítést** alkalmaz, amelyben az INH-k az adatgyűjtés és minőség-ellenőrzés első állomásai. A 2015-ben szerzett tapasztalatokból kiderült, hogy az SSM-hez tartozó joghatósági területeken alkalmazott eljárások harmonizálása a jó adatminőség előfeltétele, és egyben a minőség-ellenőrzés nélkülözhetetlen első rétege. Ebből kifolyólag az EKB és az INH-k a lépcsőzetes megközelítésen belül kezdeményezték a harmonizáció erősítését.

Emellett az EKB-n belül egy második **minőség-ellenőrzési** réteget is létrehoztunk. Az ellenőrzési rétegek segítenek abban, hogy az összes felügyelt hitelintézet tekintetében ugyanazokat az adatminőségi standardokat alkalmazzuk. Ezenkívül a felügyelőknek is egyértelműen jelzik, hogy maguk az adatszolgáltatók milyen szintű adatminőség-ellenőrzést és folyamatokat alkalmaznak a CRD IV előírásainak megfelelően.

¹² A FINREP (pénzügyi beszámolási rendszer) és a COREP (egységes jelentéstételi rendszer) az EBH végrehajtás-technikai standardjainak (ITS) része. A FINREP pénzügyi információk gyűjtésére szolgáló rendszer, amelynek keretében a banki intézmények éves pénzügyi kimutatásukat (mérleg, eredménykimutatás, részletes mellékletek) standardizált formában készítik. A COREP szintén standardizált formában gyűjti az 1. pillér kiszámítására vonatkozó információkat, vagyis a saját tőkével, a levonásokkal és a tőkekövetelményekkel (hitel-, piaci és működési kockázat), valamint a nagy kockázati kitettséggel kapcsolatos adatokat.

¹³ Az SSM közvetítő testületét az **EKB/2014/26 rendelet** értelmében állították fel annak érdekében, hogy az SSM-rendelet 25. cikke (5) bekezdésének megfelelően biztosítsák a monetáris politikai és a felügyeleti feladatok elkülönítését.

Ezzel összefüggésben bővítettük a **felügyelet banki adatkezelési rendszerének (SUBA)** összekapcsolhatóságát, hogy ezáltal javuljon az INH-kkal folytatott kommunikáció. A rendszeres adatszolgáltatás során hiányzó adatok pótlása céljából elindítottuk az Agile Collection Environment (Agilis Adatgyűjtési környezet) és a Stress Test Accounts Reporting (Stresszesztécélú Számlaadat-szolgáltatás, STAR) projekteket. Ezek az EKB makro- és mikroprudenciális funkcióinak ellátásához szükséges jövőbeli adatigény kielégítését szolgálják majd. Annak érdekében, hogy biztosítsuk a teljes, következetes és rendszeres adatszolgáltatás biztosítása és az indokolatlan adatszolgáltatási teher elkerülése közötti egyensúlyt, a pótlólagos követelmények az arányosság elvét követik, továbbá megfelelő időtartammal korábban bejelentjük őket.

Az EKB felügyeleti pénzügyi adatszolgáltatásról szóló rendelete

Az **EKB pénzügyi információkra vonatkozó felügyeleti adatszolgáltatásról szóló rendelete (EKB/2015/13)** 2015. március 17-én került elfogadásra, miután az SSM-rendeletnek megfelelően 2014-ben nyilvános konzultációra bocsátottuk a tervezetét. A rendelet tartósan és harmonizált módon pótolja a hiányzó felügyeleti adatok egy részét. Az összehangolt, rendszeres pénzügyi adatközlést kiterjeszti az országos beszámolási rendszerek értelmében készült konszolidált banki jelentésekre, valamint – a nem csoportba tartozó felügyelt entitások esetében – az egyéni jelentésekre.

A rendelet tiszteletben tartja az **arányosság** elvét, megkülönböztetve a különféle adatszolgáltatói csoportokat, attól függően, hogy jelentősek vagy kevésbé jelentősek, konszolidált vagy egyéni alapon szolgáltatnak-e adatot, és teljes eszközállományuk meghaladja-e vagy sem a 3 milliárd eurós lényegességi küszöbértéket.

A rendelet nincs hatással a felügyelt csoportok és entitások konszolidált éves beszámolóiban vagy éves pénzügyi kimutatásaiban alkalmazott **számviteli standardokra**, és a felügyeleti adatszolgáltatás során alkalmazott számviteli standardokat sem módosítja.

A rendelet az EBH által tervezett sablonokat alkalmaz, amelyek az európai bizottsági 680/2014/EU végrehajtási rendelet részét képezik. Léteznek olyan kifejezetten országos GAAP (általánosan elfogadott számviteli alapelvek) szerinti adatszolgáltató sablonok, amelyek az említett számviteli standardoknak megfelelően összehangolják az entitások adatszolgáltatását, miközben tiszteletben tartják a nemzetközi beszámolóképzési standardokkal (IFRS) szembeni különbségeiket. Emellett az EKB együttműködik az INH-kkal, hogy az országos GAAP szerinti adatszolgáltató bankoknak további útmutatást adjanak az adatszolgáltatás megkönnyítésére.

1.6.2 Az információkezelés fejleményei

Az SSM tevékenysége az EKB-ban és az INH-knál alkalmazott felügyelők napi munkájának támogatásában a rendelkezésre álló informatikai eszközökre

támaszkodik. A 2014. november 4-i hivatalos működésbe lépés előtt bevezetett rendszerek kulcsszerepet játszottak az első felügyeleti ciklus támogatásában. Ezzel összefüggésben külön figyelmet érdemel az **IMAS rendszer (az SSM-hez tartozó információkezelés)**, amely a központi SSM-folyamatok támogatásának és az euroövezeti országok között összehangolt felügyeleti megközelítés biztosításának nélkülözhetetlen eleme.

2015 folyamán jelentősen kibővítettük az IMAS-t. Kiemelendő, hogy beágyazódott a felügyeleti portálba, amely az SSM-ben alkalmazott minden informatikai erőforrás és eszköz számára egyetlen belépési pontot nyújt.

2 A felügyeletnek a pénzügyi stabilitásban betöltött szerepe

2015-ben az euroövezeti bankok számára a legnagyobb kockázat az üzleti modellekhez és a jövedelmezőséget pozitívan befolyásoló tényezőkhez kapcsolódott. Ezzel együtt, főként a stabilabb makrogazdasági feltételek és az alacsony finanszírozási költségek miatt, javult a jövedelmezőségük. A javulás részben azonban egyszeri tényezőknek is köszönhető. A jövedelmezőség emellett az euroövezet számos bankja esetében a saját tőke becsült költsége alatt maradt.

Görögország ismét központi szerepet kapott, miután a politikai bizonytalanság súlyos likviditáshiányt idézett elő a görög bankoknál. Noha a bankok likviditási helyzetét a sürgősségi likviditási segítség (SLS) megszilárdította, 2015 folyamán fizetőképességi pozíciójuk is romlott. A válság hatásának korlátozása érdekében számos felügyeleti intézkedésre került sor, többek között megtörtént Görögország négy jelentős hitelintézetének átfogó értékelése is. Az eszközminőség-vizsgálat és az alapforgatókönyv alapján megállapított tőkehiányt magánbefektetők fedezték, míg egyes esetekben további állami támogatásra volt szükség a kedvezőtlen forgatókönyv szerinti tőkeigény fedezésére.

2015-ben a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás (SREP) harmonizált módszertanának alkalmazásával komoly előrelépés történt az európai bankfelügyelet összehangolásának irányába. A jelentősnek minősített összes euroövezeti pénzintézetet most első ízben ugyanazzal a mércével mérték. Az összehangolt SREP minden bizonnyal jelentős szerepet fog játszani abban, hogy alkalmazkodóképesebbé tegye a bankokat. Az EKB a bankunió válságkezelési keretrendszerének kialakításában is közreműködött. A bankok szanálásáról és helyreállításáról szóló irányelven és az egységes szanálási mechanizmuson alapuló keretrendszer gondoskodni fog az esetleges bankcsődök zökkenőmentes kezeléséről és, amennyire lehet, a válságok megelőzéséről.

Ami a makroprudenciális politikát illeti, 2015 volt az első teljes év, amelyben az EKB ilyen jellegű feladatokat látott el. A pénzügyi ciklus jelenlegi szakaszát tekintve azonban az EKB Kormányzótanácsa 2015-ben nem látta szükségét, hogy széles körű anticiklikus makroprudenciális intézkedéseket fogadjon el.

2.1 Hitelintézetek: fő kockázatok és általános teljesítmény 2015-ben

2.1.1 Fő kockázatok 2015-ben

2015-ben az euroövezet bankszektorát fenyegető fő kockázatok közül az **üzleti modell fenntarthatósága és az alacsony jövedelmezőség** szerepelt kiemelt helyen¹⁴. A többi azonosított kockázat jelentősége eltérő volt az euroövezet különböző országaiban. Ebben a pontban áttekintést nyújtunk a 2015-ben jelentkező egyes főbb kockázatokról, amelyek nagyrészt 2016-ban is relevánsak maradnak.

2015-ben mind az üzleti modellek, mind a banki jövedelmezőség terén jelentkezték problémák, különösen a behajthatatlan követelések nagy mennyisége és a tartósan alacsony kamatszint miatt. Az eredményre továbbra is nyomás nehezedett, és a sajáttőke-arányos nyereség a tőkeköltség szintje alatt maradt. Az alacsony jövedelmezőség hatással lehet egyes bankok üzleti modelljeinek középtávú fenntarthatóságára, és gátolhatja tőkeateremtő képességüket, valamint a pénzügyi piacokhoz való hozzáférésüket. A bankszektor jövedelmezőségének számos megoldandó probléma szabott gátat. A legfontosabb tényező az alacsony kamatkörnyezet és nominális növekedés, amely a lejáratú transzformációra támaszkodó hagyományos banki tevékenységekben (például a lakossági hitelezésben) érezteti hatását. Ezen túlmenően a még mindig meglévő problémás eszközállomány is rontja a jövedelmezőséget. A **hitelkockázat** nem minden euroövezeti országban adott okot aggodalomra, azonban a pénzügyi válság sújtotta országok többségében továbbra is probléma marad. A hitelkockázat körébe tartozik a kis- és középvállalkozások, nagyvállalatok és háztartások részére nyújtott kölcsönök hitelminőségének, valamint a hitelképességi mutatóknak a romlása.

A jelenlegi, hosszú távú összehasonlításban alacsony kockázati felárak és hozamkereső befektetők jellemezte környezet a globális kockázati felárak hirtelen irányváltásának lehetőségét rejti magában. Ez többféle hatást gyakorolhat a bankokra. Először is, előfordulhat, hogy át kell értékelniük az értékpapír-állományukat, ami különösen a valós értéken nyilvántartott eszközök esetében veszteséghez vezethet. Másrészt az alacsony eszközárak a fedezeti követelmények szigorodását idézhetik elő, ami a biztosítékkal fedezett finanszírozást nagyobb arányban igénybe vevő bankokra lehet hatással. Harmadrészt, a nagybani finanszírozásra erősen támaszkodó bankok esetében a magasabb kockázati felár valószínűleg a finanszírozási költségek növekedését vonja maga után. Végezetül, a nagyobb volatilitás visszafoghatja a jelentős tőkepiaci tevékenységet folytató bankok jövedelmezőségét. A kockázati felár zsugorodásának egyik jele a kockázattal korrigált államkötvényhozamok alakulása. Ezek 2006 óta folyamatosan csökkennek, amiből arra lehet következtetni, hogy a befektetők elfogadják, hogy azonos kockázat vállalása mellett alacsonyabb hozamra tesznek szert. Ennek további jelei a hozamgörbe meredekségének megfigyelt csökkenése, valamint a magas hozamú és

¹⁴ Az EKB bankfelügyelet az INH-kkal szoros együttműködésben, a közös felügyeleti csoportoktól, az EKB más szervezeti egységeitől és az Európai Rendszerkockázati Testülettől (ERKT) kapott információkra támaszkodva értékeli a hitelintézeteket fenyegető fő kockázatokot.

a befektetésre ajánlott kötvények közötti mulasztási csereügylet felár (CDS-felár) szűkülése.

Az **üzletviteli és szervezeti irányítási kockázat** – az erkölcsi és etikai normákra való tekintettel is – szintén kiemelt helyre került a legfontosabb kockázatok között. Az elmúlt években több euroövezeti bankot vontak büntetőeljárás alá és sújtottak bírsággal előírások, jogszabályok vagy normák megsértése miatt, ami nyomott hagyott az eredményükön és jó hírukön. További peres eljárások is folyamatban vannak még, amelyek bizonytalanságot szülhetnek az érintett bankok jövőbeni költségeit illetően. A visszaélések kiemelt esetei többek között megtévesztő értékesítéshez, piacbefolyásoláshoz, pénzmosáshoz, adócsaláshoz és az Egyesült Államok szankcióinak megsértéséhez köthetők.

Az orosz–ukrán **geopolitikai feszültségek**, valamint a Kínában és a feltörekvő gazdaságokban tapasztalható fokozódó sérülékenységek szintén kockázatot hordoztak – nem csupán a bankok közvetlen kitettsége miatt, hanem a fertőzésveszély révén is. Míg az előbbi néhány jelentős hitelintézetre korlátozódik, a pénzügyi vagy makrogazdasági kapcsolatokból adódó másodlagos hatások az euroövezeti bankrendszer egészében kárt tehetnek.

A költségcsökkentő programok, valamint az egyre bonyolultabb informatikai megoldások nagyobb arányú igénybevétele hatással van a bankok informatikai rendszerének stabilitására, így könnyebben válhatnak a **számítógépes bűnözés** áldozataivá. Az ebből adódó kockázat üzemi veszteséggel, a jó hírnév sérülésével és működési zavarral járhat. A nem megfelelő informatikai rendszerek káros hatással lehetnek a gazdálkodással kapcsolatos adatszolgáltatás minőségére, és megnehezíthetik, hogy a szervezet rugalmasan alkalmazkodjon az új követelményekhez. További probléma, hogy a belső és külső adatszolgáltatási célú **adatok minősége** elégtelen lehet, ami viszont a hitelintézetek tevékenységében rejlő kockázatok nem megfelelő felméréséhez vezet.

2.1.2 A jelentős bankok általános teljesítménye 2015-ben

2. táblázat

Az euroövezet jelentős bankjai

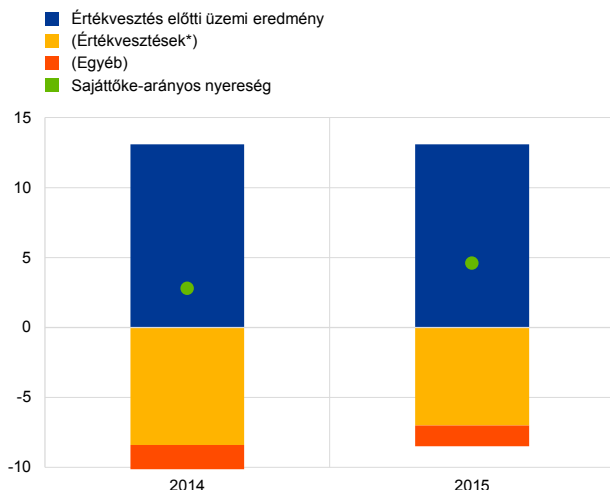
	Eszközök összesen (milliárd €)	Kockázattal súlyozott eszközök (milliárd €)	Elsődleges alapvető tőke (milliárd €)	CET1 mutató (százalék)	Költség-bevétel arány (százalék)
SSM jelentős pénzügyintézetek	21 573	8046	1027	12,77	61,50
SSM G-SIB bankjai	11 247	3980	474	11,92	63,88
EU G-SIB bankjai	17 669				
Világ G-SIB bankjai	41 929				

Megjegyzések: 1) Minden adat 2015. szeptember végéről; 2) A G-SIB rövidítés a nemzetközi szinten rendszerkockázatot hordozó bankokat takarja (az SSM területén: BNP Paribas, Deutsche Bank, BBVA, Groupe BPCE, Groupe Crédit Agricole, ING Bank, Santander, Société Générale és Unicredit Group).

2. diagram

2015-ben is a csökkenő értékvesztés a jelentős bankok jövedelmezőségének egyik fő mozgatórugója

(Minden tétel a tőkeállomány százalékában kifejezett, súlyozott átlag)

*2015. III. né.-i évesített adatok

Forrás: FINREP keretrendszer (101 jelentős hitelintézet IFRS-adatszolgáltatása a konszolidáció legmagasabb szintjén).

A jelentős bankok jövedelmezősége 2015 folyamán javult ugyan, de nagyon alacsony bázisról: az előzetes számadatok alapján összességében a 101 hitelintézetből álló reprezentatív minta sajáttőke-arányos nyeresége az egy évvel korábbi 2,8%-ról 2015 végére 4,6%-ra emelkedett (lásd a 2. diagramot). Ez jóval a tőkeköltség benchmarkértékek alatt maradt (a legújabb becslések szerint 8%, lásd az EKB 2015. novemberi Financial Stability Review című stabilitási jelentését).

A javulás jórészt a makrogazdasági feltételek hitelezési veszteségek csökkenését előidéző stabilizálódásának köszönhető: 2015-ben a hitelek és egyéb pénzügyi eszközök értékvesztése az összesített tőkeállomány 5,9%-ára csökkent a 2014. évi 7,7%-ról. Míg a javulás az euroövezet egészében érződött, a hitelezési veszteségek szintje országonként igen változó maradt. A nem pénzügyi eszközök, például a cégtérték értékvesztése 2014 és 2015 között az összesített tőkeállomány 0,7%-áról 1,0%-ára emelkedett, ahogy a bankok folytatták az válságot megelőző értékeléseknek

az aktuális piaci feltételekhez való igazítását.

A jelentős bankok fő jövedelemforrása, a nettó kamatbevétel 2015-ben az alacsony kamatkörnyezet ellenére meglehetősen szilárdnak bizonyult: összességében az alacsonyabb finanszírozási költségek teljes mértékben ellensúlyozták az alacsony kamatláb kamatbevételre gyakorolt negatív hatását. Magát a kamatbevételt részben támogatta a háztartási és vállalati hitelállományok mérsékelt növekedése (+2,6%), amely a legnagyobb hitelintézeteknél koncentrált. Hasonlóképpen, a díjbevétel abszolút értéken megemelkedett az eszközkészítés és a magánbanki tevékenység révén.

A költségek a bevételekkel összhangban emelkedtek: az átlagos költség-bevétel arány 63,3%-on állapodott meg.

Végül a banki jövedelmezőség javulása részben a piaci alapú értékelés miatti profitnak és a kötvényportfóliók értékesítéséből származó tőkenyereségnek, valamint az elkövetkező negyedévekben esetleg meg nem ismétlődő, egyszeri bevételeknek volt köszönhető.

2.2 A válságkezelésben történő szerepvállalás

2.2.1 A görög válság kapcsán betöltött szerep, beleértve a jelentősnek minősített görög pénzüzetek átfogó értékelését

2014. december elejétől a politikai bizonytalanság következtében a görögországi bankok súlyos likviditási korlátokkal szembesültek a következő okokból: (i) jelentős mértékű betétkiáramlás; (ii) a rövid távú (biztosítékkal fedezett, illetve nem fedezett) nagybani finanszírozás görgetésének elmaradása; (iii) a külföldi leányvállalatok és fióktelepek fokozódó likviditási igénye; valamint (iv) az adott körülmények között kevésbé fenntarthatónak ítélt, nagyfokú kitettség a közszféra hitelfelvevőinek. Ennek következtében a görög bankok 2015 első felében jelentősen nagyobb arányban vették igénybe az SLS-t, és ez csak 2015 június végén, a bankok ideiglenes zárva tartását és tőkekorlátozások alkalmazását követően stabilizálódott.

A négy jelentős görög pénzüzetet fizetőképességi pozíciója szintén romlott 2015 folyamán, különösen a második negyedévben, amikor is az átfogó értékelés eredményére készülve jelentős összegű céltartalékot különítettek el.

A négy jelentős görög hitelintézet átfogó értékelése

A fentiek fényében az EKB elvégezte a négy jelentős görög pénzüzetet átfogó értékelését, a jövőbeni tőkeigényük felmérése végett. Az eszközminőség-vizsgálatból és stressztesztből álló, 2015. július eleje és október vége között elvégzett értékelésre az EKB-t annak felügyeleti hatáskörében kérték fel, az Európai Stabilitási Mechanizmus, a Hellén Köztársaság és a Bank of Greece által 2015. augusztus 19-én kötött egyetértési megállapodást követően.

Az **eszközminőség-vizsgálat** adott időpillanatban, 2015. június 30-án felmérte a banki eszközállomány könyv szerinti értékének helyességét, és kiindulópontot nyújtott a stresszteszthez. A vizsgálat a görög bankok számára 9,5%-os elsődleges alapvető tőkemutató (CET1) elérését írta elő. A **stresszteszt** előzetekintve vizsgálta a bankok fizetőképességének két feltételezett stresszhelyzethez való alkalmazkodóképességét: az alapforgatókönyv szerint a bankoknak legalább 9,5%-os CET1 mutatót kellett tartaniuk, míg a kedvezőtlen forgatókönyv esetében ez 8% volt.

Az eszközvizsgálat alkalmazott módszertana egységes és összehangolt meghatározásokon alapult, tiszteletben tartva a hatályos számviteli és prudenciális előírásokat, ugyanakkor összhangban volt a 2014. évi, teljes euroövezetre kiterjedő átfogó értékelés során alkalmazott módszertannal. Az EKB módszertana bizonyos területeken, például az értékvesztést kiváltó tényezőket, konkrét egyedi céltartalékok számítását és a fedezetértékelést illetően a piaci helyzet pontosabb leképezése érdekében további feltevéseket is tartalmazott. A stresszteszt elvégzése központilag, a bankok által biztosított kölcsöntáblázatok és adatsablonok alapján történt. A prognózist az EKB készítette. A felügyeleti párbeszéd részeként mind a négy

bankkal tárgyalásokat folytattak, amelynek keretében megosztották és megvitatták az átfogó értékelés előzetes eredményeit.

3. táblázat

A négy jelentős görög hitelintézet átfogó értékelésének eredménye

	CET1 mutató eszközvizsg. előtti kiindulópontja	CET1 mutató eszközvizsg. utáni kiindulópontja	Alapforgatókönyv szerinti CET1 mutató ¹	Kedvezőtlen forgatókönyv szerinti CET1 mutató	Max. tőkehiány (kedvezőtlen forgatókönyv)	
					(bázispont)	(milliárd €)
Alpha Bank	12,7%	9,6%	9,6%	2,1%	590	2,74
Eurobank	13,7%	8,6%	8,7%	1,3%	670	2,12
National Bank of Greece	11,6%	8,1%	7,3%	-0,2%	822	4,60
Piraeus Bank	10,8%	5,5%	5,2%	-2,3%	1035	4,93
Aggregált érték	12,1%	7,9%	7,6%	0,1%		14,40

1) Az elsődleges alapvető tőke alap- és kedvezőtlen forgatókönyv szerinti aránya 2017. decemberi érték, és az alapforgatókönyv esetén nem feltétlenül tükrözi a stressztesztben vizsgált 2,5 éves időszak legalacsonyabb értékeit.

A végeredmény szolgált a 2015. év végi **feltőkésítési folyamat** alapjául, amelyben teljes mértékben pótolták az átfogó értékelés során azonosított hiányosságokat. A vizsgálat 2015. október végén közzétett eredménye a négy jelentős görög pénzintézetben összesen 4,4 milliárd euro tőkehiányt mutatott ki a stresszteszt alapforgatókönyve szerint (amelyben az elsődleges alapvető tőke 9,5%-a a küszöbérték), míg kedvezőtlen forgatókönyv (8,0%-os CET1 küszöbérték) esetén 14,4 milliárd eurót.

Az átfogó értékelésben megállapított tőkeigény kielégítése érdekében a bankokat felszólították, hogy nyújtsanak be a tőkehiány pótlását bemutató tőketerveket az EKB részére. A tervekben javasolt intézkedéseket 2015. december 11-ig voltak kötelesek végrehajtani. Két hitelintézet magánbefektetőktől be tudta vonni a teljes tőkehiány pótlására elegendő tőkét, míg a másik két pénzintézet a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról szóló 2014/59/EU irányelvben ismertetett, megelőző feltőkésítési keret értelmében kiegészítő állami támogatást kapott. Utóbbi célja a stresszteszt kedvezőtlen forgatókönyve alapján megállapított tőkeigény fedezése volt; az eszközminőség-vizsgálat, illetve a stresszteszt alapforgatókönyve szerinti hiányt már magánszektorbeli forrásból pótolták.

A görög bankrendszer szoros figyelemmel kísérése és a válság hatását korlátozó felügyeleti intézkedések

A felügyeleti munka 2015-ben az átfogó értékelés mellett továbbra is három kiegészítő tevékenységben koncentrált:

1. a görög bankrendszeren belüli fő kockázatok szoros figyelemmel kísérése;
2. folyamatos információcsere és adatszolgáltatás a görög bankokkal kapcsolatos ügyekben érintettek irányába;
3. a válság hatásának korlátozását szolgáló intézkedések.

2015-ben folytatódott a rendkívül intenzív felügyeleti tevékenység, amely szoros figyelmet igényelt az (EKB és a Bank of Greece szakértőiből álló) közös felügyeleti csoportok és az EKB velük együttműködő válságkezelési osztálya részéről. A kevésbé jelentős pénzügyi intézetek felügyeletében az EKB III. mikroprudenciális felügyeleti főigazgatósága is szoros együttműködést folytatott az érintett bankok átfogó értékelését lebonyolító Bank of Greece-szel.

Az információcsere és a zökkenőmentes együttműködés elősegítése érdekében az EKB bankfelügyelet szoros kapcsolatokat ápolt az összes meghatározó érdekelttel: a görög hatóságokkal (ideértve a Bank of Greece-t és a Hellén Pénzügyi Stabilitási Alapot), az Európai Bankhatósággal (EBH), valamint a fogadó országok (az Egyesült Királyság, Bulgária, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Románia, Szerbia és Törökország) felügyeleteivel.

2015 folyamán a görög bankszektor nehéz helyzetének megoldását és a válság hatásának korlátozását célzó több felügyeleti intézkedés lépett életbe. Többek között ilyenek voltak a négy jelentős hitelintézet likviditási pozíciójának védelmére hivatott határozatok, például bizonyos befektetések és tevékenységek korlátozása, valamint az azért tett erőfeszítések, hogy a fertőzés ne terjedjen át a görög bankok külföldi leányvállalataira és fióktelepeire, különös figyelmet szentelve azok likviditásának.

2.2.2 Az EU új válságkezelési keretrendszerében betöltött szerep

2015-ben az EKB bankfelügyelet a bankok szanálásáról és helyreállításáról szóló irányelv és az egységes szanálási mechanizmusról szóló rendelet alapján részt vett az uniós válságkezelési keretrendszer létrehozásában.

Az EU válságkezelési keretrendszere a felügyeleti és szanálási hatóságok köteleességévé teszi az együttműködést. Egyfelől az EKB-nak illetékes hatóságként szorosan együtt kell működnie az **Egységes Szanálási Testülettel (SRB)** a helyreállítási tervek készítése, a korai beavatkozási intézkedések végrehajtása és a csődhelyzetben lévő vagy valószínűleg csődbe jutó bankok értékelése terén. Másfelől az SRB köteles együttműködni az EKB-vel a szanálástervezésben és a bank szanálhatóságának értékelésében, valamint a szanálási intézkedések végrehajtásában.

Megkezdődött a szoros együttműködés a 2015 januárjában létrehozott SRB-vel, amely 2016. január 1-jén átvette az EKB közvetlen felügyelete alatt álló jogalanyokra és csoportokra, valamint a bankunióban határon átnyúló tevékenységet folytató más csoportokra vonatkozó szanálási feladatokat. Ezzel összefüggésben az EKB állandó megfigyelői státussal rendelkezik az SRB vezetői és plenáris ülésein. Ugyanígy az EKB is meghívta az SRB elnökét, Elke Königet, hogy megfigyelőként vegyen részt az EKB felügyeleti testületének azon ülésein, amelyeken az SRB-t érintő kérdéseket vitatnak meg. Ezen túlmenően 2015 végén [egyetértési megállapodás jött létre az EKB és az SRB között](#) (lásd még a 4.1.1 pontot).

Az uniós válságkezelési keretrendszer részeként minden pénzügyi intézetnek helyreállítási tervet kell készíteni és naprakészen tartani, amely tartalmazza, hogy

milyen intézkedésekkel rendezendő az adott hitelintézet pénzügyi helyzete, ha az súlyosan romlik. 2015 során a jelentős pénzintézetek megkezdtek a **helyreállítási terveik** vizsgálat céljából történő benyújtását az EKB bankfelügyelet részére. Az EKB értékeli, hogy a terv átfogó-e, és stresszhelyzetben megfelelő időn belül hitelesen helyre tudja-e állítani a pénzintézet életképességét.

A hitelintézet romló pénzügyi helyzete miatti korai beavatkozási intézkedések fontolóra vétele esetén élénkül a megfelelő közös felügyeleti csoport, az EKB válságkezelési osztálya és az SRB közötti információcsere. Ha felügyeleti intézkedéssel vagy magánforrásból nem állítható helyre a bank stabilitása, az határozattal „csődhelyzetben lévő vagy valószínűleg csődbe jutó” szervezetté nyilvánítható. Jelentős pénzintézetek esetében erről az SRB-vel folytatott konzultációt követően az EKB hoz határozatot, amiről tájékoztatást kapnak az Európai Bizottság és más külső érintettek, például a fogadó országok felügyeleti és szanálási hatóságai, a megfelelő betétbiztosítási rendszer vagy az illetékes minisztériumok. A hitelintézet „csődhelyzetben lévő vagy valószínűleg csődbe jutó” szervezetté nyilvánítását követően az EKB szorosan összehangolja az SRB-vel a szükséges utóintézkedéseket, például az áthidaló bank engedélyének kiadását és a „régli” pénzintézet működési engedélyének bevonását.

A válságkezeléssel összefüggésben az SSM 2015-ben határon átnyúló, konkrét pénzintézetekkel kapcsolatos fórumokon, például válságkezelő csoportokban vett részt, ugyanakkor nemzetközi fórumok, úgymint a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) gazdaságpolitikai tevékenységében működött közre a méretük miatt csődbe nem vihető bankok jelentette problémák enyhítése, valamint a bankok szilárdságának és pénzügyi stabilitásának erősítése céljából.

2.3 A „rendes” átfogó értékelések

2.3.1 A 2014. évi vizsgálatot követő intézkedések, beleértve a tőketervek megvalósítását

A felügyeleti feladatkörök átvétele előtt az EKB köteles elvégezni az adott bank eszközminőség-vizsgálatból és stressztesztből álló, átfogó értékelését. A stresszteszt a bankok fizetőképességének két feltételezett, úgynevezett alapforgatókönyv és kedvezőtlen forgatókönyv szerinti stresszhelyzethez való alkalmazkodóképességét vizsgálja.

2014-ben az EKB a bankfelügyeleti feladatkörök 2014. novemberi átvételének előkészítéseként 130 bank átfogó értékelését végezte el. A nagy horderejű vizsgálat **eredményét** 2014 októberében tette közzé (a következményeként hozott intézkedéseket lásd a 2014. évi **felügyeleti tevékenységről szóló Éves jelentésben**). 2015 áprilisában az EKB becslése szerint az eszközminőség-vizsgálatban a jelentős bankok eszközállományának könyv szerinti értékére meghatározott **aggregált kiigazítás** (42 milliárd €) mintegy kétharmadát számolták el a bankok 2014. évi pénzügyi beszámolóiban; a maradék egyharmad részt prudenciális követelményként kezelték. Emellett 2015 első kilenc hónapjában az EKB közvetlen felügyelete alatt

álló bankok a minőségre vonatkozó megállapítások orvoslásához szükséges teendők több mint 75%-át elvégezték. Egyes esetekben közép- és hosszú távú projekteket kellett megindítani; ezek fejleményeit az SSM keretén belül szoros figyelemmel kísérik.

Az eszközminőség-vizsgálatban és a stressztesztben együttesen 25 bankra vonatkozóan 24,6 milliárd eurós **teljes tőkehiányt** állapítottak meg. Ezek közül 12 bank már az átfogó értékelés eredményének nyilvánosságra hozatala előtt hajtott végre tőkeműveleteket, tehát csak 13 bank maradt, amelynek további intézkedéseket kellett hoznia a 9,5 milliárd eurós tőkehiány pótlására. Elvben minden tőkehiányos bank köteles volt benyújtani a hiány pótlásának tervezett lépéseit bemutató **tőketervet** az EKB részére. Az eszközminőség-vizsgálatból vagy a stresszteszt alapforgatókönyvéből eredő tőkehiányt hat hónapon belül, a stresszteszt kedvezőtlen forgatókönyvéből eredő tőkehiányt pedig kilenc hónapon belül kellett pótolni.

A fennmaradó 13 bank esetében a tőketervek egy része olyan intézkedéseket is tartalmazott, amelyeket az alábbi három fő ok bármelyike miatt haladéktalanul végrehajtottak:

1. a dinamikus mérlegfeltevés alapján nem volt vagy gyakorlatilag nem volt tőkehiány¹⁵;
2. a bank szanálás alatt volt¹⁶;
3. a bank a tőkehiány pótlása érdekében már a strukturális jövedelmezőséget megfelelő mértékben javító intézkedéseket hozott¹⁷.

A többi tőketervet a Felügyeleti Testület felülvizsgálta, majd a bankok végrehajtották. A fogantatott intézkedések között megtalálható volt az eszközértékesítés, a tőkeemelés, az átszervezés, valamint a kockázatkezelés fejlesztése.

A 2014. évi átfogó értékelés nyomán hozott intézkedések összességében elérték a kitűzött célokat: a banki mérlegek megerősítését, az átláthatóság javítását és a bizalomépítést.

Ezt igazolja a 2014. évi átfogó értékelésen meg nem felelt 25 bank CDS-felárának 2014. október és 2015. július közötti jelentős visszaesése.¹⁸

¹⁵ Ez történt az Eurobank és a National Bank of Greece esetében, mint az az „[Aggregate Report on the Comprehensive Assessment](#)” (Összesített jelentés az átfogó értékelésről) 10. oldalán olvasható.

¹⁶ Ez volt a helyzet a Dexia esetében, mint az az „[Aggregate Report on the Comprehensive Assessment](#)” (Összesített jelentés az átfogó értékelésről) 10. oldalán olvasható.

¹⁷ Ez történt a Nova Ljubljanska Banka és a Nova Kreditna Banka Maribor esetében. Mindkét bank céltartalékképzés előtti eredménye azt mutatta, hogy képesek átalakítani a költségbázisukat.

¹⁸ Lásd: S. Steffen, „Capital shortfalls in SSM banks: How much progress has been made?” (Tőkehiány az SSM bankjaiban: az eddig elért eredmények) című, az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága felkérésére 2015 októberében készült tanulmányát.

2.3.2 Az új jelentős hitelintézetek 2015. évi átfogó értékelése

Mivel az EKB által végzett átfogó értékelés minden olyan bankra nézve kötelező, amely ténylegesen vagy valószínűleg az EKB közvetlen felügyelete alá kerül, a 2014-es vizsgálatban részt nem vett kilenc bankot 2015-ben hasonló vizsgálatnak vetették alá. Közülük öt közvetlen felügyelete már 2014 novemberében, az SSM indulásával megkezdődött¹⁹, míg a többi négyé csak 2016 januárjában.

A 2014-es módszertanon alapuló 2015. évi értékelés szintén eszközminőség-vizsgálatból és stressztesztből állt. A tőkehiány meghatározásához alkalmazott küszöbértékek megegyeztek a 2014. évivel: 8%-os CET1 mutató az eszközminőség-vizsgálat és a stresszteszt alapforgatókönyve esetén, 5,5%-os CET1 mutató a stresszteszt kedvezőtlen forgatókönyve esetén.

Az **eszközminőség-vizsgálat** eredményeképpen összesen 453 millió eurónyi kiigazítás történt a részt vevő bankok eszközállományának könyv szerinti értékében, amely nagyrészt újabb nemteljesítő nyitott pozíciók meghatározásából és a céltartalékszint ebből eredő emeléséből származott. A vizsgálat eredménye kiindulópontként szolgált a **stresszteszthez**, amely három éves (2015–17 közötti) prognózist mutatott be a banki tőkepozíciók alakulásáról. A kedvezőtlen forgatókönyv²⁰ szerint a vizsgált bankok az elsődleges alapvető tőkemutatójuk 6,1 százalékpontos súlyozott átlagú romlására számíthattak.

4. táblázat

A 2015. évi átfogó értékelésben részt vevő bankok

Bank neve	Ország	Közvetlen felügyelet kezdete
Sberbank Europe AG	Ausztria	2014. november 4.
VTB Bank (Austria) AG	Ausztria	2014. november 4.
Banque Degroof S.A.	Belgium	2014. november 4.
Kuntarahoitus Oyj (Municipality Finance plc)	Finnország	2016. január 1.
Agence Française de Développement	Franciaország	2016. január 1.
J.P. Morgan Bank Luxembourg S.A.	Luxemburg	2016. január 1.
Medifin Holding Limited	Málta	2016. január 1.
Novo Banco SA	Portugália	2014. november 4.
Unicredit Slovenia	Szlovénia	2014. november 4.

Az eszközminőség-vizsgálatot követően egy bank CET1 mutatója sem esett a 8%-os küszöbérték alá. Az eszközminőség-vizsgálat és a stresszteszt együttes hatására

¹⁹ A Sberbank Europe AG, a VTB Bank (Austria) AG és a Banque Degroof S.A. pénzüzetekre azért nem terjedt ki a 2014-es vizsgálat, mert az értékelendő bankok névsorának összeállításakor azokat a feltételeket, amelyek alapján végül jelentősnek minősültek (a határon átnyúló eszközök és kötelezettségek miatti jelentőség), még nem határozták meg teljes körűen a jogi feltételrendszerben. Az Unicredit Slovenia azért nem szerepelt a vizsgálatban, mert akkor még nem minősült Szlovénia harmadik legnagyobb hitelintézetének. A Novo Banco SA a 2014. évi átfogó értékelés kezdetekor még nem létezett jogi személyként, mivel csak 2014-ben jött létre a Banco Espírito Santo-t illetően hozott szanalási intézkedések nyomán.

²⁰ A kedvezőtlen forgatókönyvben egy sor makrogazdasági-pénzügyi kockázat szerepelt: többek között a globális költségvetési emelkedése, a hitelminőség további eróziója a sérülékeny országokban, megrekedt szakközpontok reformok, valamint a megfizethető piaci finanszírozás fenntartásához szükséges banki mérlegkorrekció hiánya.

azonban öt bank nem érte el a kedvezőtlen forgatókönyv szerinti 5,5% CET1-küszöbértéket. Az aggregált **tőkehiány** 1,74 milliárd euro volt, amelyet a bankok részben már a 2015. január óta végrehajtott tőkeemeléssel és más elfogadható intézkedésekkel pótolnak.

A 2014-es értékeléshez hasonlóan a bankok a fennmaradó hiányt az átfogó értékelés eredményének 2015. november 14-i közzétételétől számított kilenc hónapon belül kötelesek pótolni. E célból a közzétételt követő két héten belül **tőketervet** kellett benyújtaniuk, amelyben részletesen beszámoltak a tervezett vagy már megvalósított intézkedésekről. Az intézkedések végrehajtása és figyelemmel kísérése az érintett bankok felügyeletével megbízott közös felügyeleti csoportok által végzett éves SREP eljárással összehangoltan zajlik. Az előírt korrekciós intézkedések nem korlátozódnak a tőkehiány rendezésére, hanem az eszközminőség-vizsgálat minőségre vonatkozó megállapításaihoz, például a banki rendszerek és eljárások hiányosságaihoz is kapcsolódnak.

2.4 Az SSM felügyeleti modelljének megvalósítása

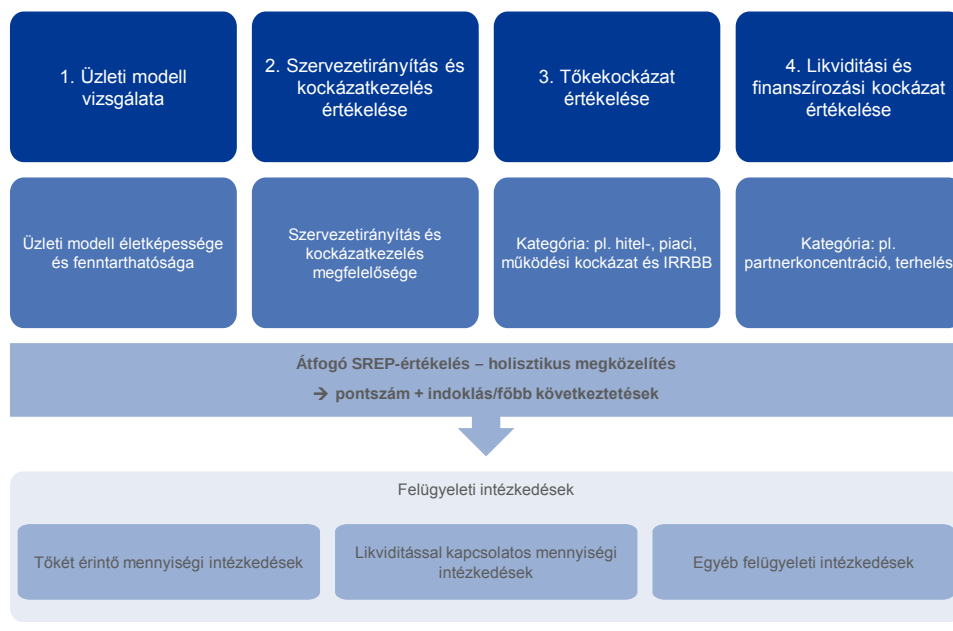
2.4.1 Az SSM SREP módszertanának alkalmazása

Az EKB és az INH-k munkatársaiból álló közös felügyeleti csoportok az SSM felügyeleti modell gyakorlatba ültetésének sarokkövei. A jelentős hitelintézetek közvetlen felügyeletéért felelős operatív egységekként ők foglalkoznak a folyamatos, napi szintű felügyeleti tevékenységgel. A tematikus felülvizsgálatok eredményével, a helyszíni ellenőrzésekkel és a belső modelleken végzett munkával együtt ez kulcsfontosságú információt nyújt a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljáráshoz (SREP).

2015-ben az SSM a legelső ízben végezte el a közös módszertanon alapuló SREP eljárást az euroövezet akkori 123 legnagyobb bankcsoportján. A SREP célja olyan alkalmazkodóképes bankrendszer kialakításának elősegítése, amely képes az euroövezet reálgazdaságának stabil, fenntartható finanszírozására. A korábbi pénzügyi válságokat részben a túlságosan felelőtlen, tőkehiányos bankrendszerek váltották ki, amelyek a válság kitörésekor a kinnlevő eszközök leépítése érdekében leállították a hitelezést, és ezzel visszafogták a fenntartható gazdasági növekedést. Összességében a megfelelően tőkeerős bankrendszer hosszú távú előnyei jókora túlsúlyban vannak az érintett bankokkal kapcsolatos rövid távú költségekkel szemben.

2. ábra

Az SSM SREP módszertana

A 2. ábrán szemléltetett SSM-módszertant az EKB a 19 nemzeti bankfelügyelettel szoros együttműködésben dolgozta ki. Összhangban van az uniós jogszabályokkal és az EBH iránymutatásaival²¹, továbbá az SSM-en belüli és a nemzetközi testületek által ajánlott legjobb gyakorlatra épül. Az [SSM SREP módszertani füzetet](#) 2016. február 19-én tettük közzé.

Az új, egységes módszertan ilyen rövid idő alatt történő kidolgozása és gyakorlatba ültetése az SSM-en belül óriási erőfeszítést követelt meg a koordináció, elemzés, kalibrálás, gyakorlati tesztelés és oktatás terén.

A 2015-ös SREP, jórészt a közös felügyeleti csoportoktól származó kulcsfontosságú adatok alapján, az alábbi négy fő tényezőt mérte fel:

- **üzleti modell** – a hitelintézeti üzleti modell életképességének és a nyereség fenntarthatóságának vizsgálata;
- **szervezetirányítás és kockázatkezelés** – a hitelintézeti operatív és szervezeti struktúra, illetve általános kockázatkezelési rendszer vizsgálata;
- **tőkekockázat** – a tőkével kapcsolatos kockázatok és kockázatkezelési eszközök, a tőkemegfelelés, valamint annak értékelése, hogy szükséges-e további tőkekövetelmények meghatározása;

²¹ Iránymutatások a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárásra (SREP) vonatkozó egységes eljárásokról és módszerekről (EBA/GL/2014/13), EBH, 2014. december 19.

- **likviditási és finanszírozási kockázat** – a hitelintézetek likviditási és finanszírozási pozíciójának, a releváns kockázatkezelési eszközöknek és annak elemzése, szükség van-e kiegészítő likviditási pufferekre.

Minden egyes tényezőt építőköck-szemlélet szerint, alulról felfelé haladva, a kockázatokat kategóriákra és alkategóriákra bontva értékelték. A vizsgálatok többféle szemszöget felölleltek, többek között a pillanatnyi állapotra összpontosítva és előretekintve is.

A mennyiségi és minőségi elemeket úgynevezett korlátozott szakértői becslés révén ötvöztük. Ez a megközelítés erősíti az általános következetességet, ugyanakkor az intézményi sajátosságokat is figyelembe veszi. Emellett első ízben lehetett széles körben megvalósítani a hasonló szinten levő bankok átfogó összehasonlítását és a keresztirányú elemzést.

Az összehangolt SREP összességében lehetőséget teremtett a pénzintézetek helyzetének és életképességének holisztikus, előretekintő, az arányosság elvét tiszteletben tartó vizsgálatára. Az összes hitelintézet következetes értékelése hozzájárult a banki szolgáltatások egységes piacának további integrációjához. A 2015-ös SREP eredményeképpen az EKB közvetlen felügyelete alá tartozó bankokra érvényes tőke- és likviditási követelményeket a kockázati profiljuknak megfelelően határozták meg. Szükség esetén további felügyeleti intézkedések alkalmazására is sor került.

A bankokra vonatkozó, 2. pillér szerinti tőkekövetelmények²² 2015-ről 2016-ra 30 bázisponttal emelkedtek. A 30 bázispont egy része az euroövezet gazdasági ciklusban betöltött helyének tudható be, amely megköveteli a bankrendszer tőkehelyzetének fenntartását és egyes esetekben erősítését. Sok bank még mindig felépülőben van a pénzügyi válságból, és továbbra is kockázatokkal és visszafogó hatásokkal néz szembe.

További 20 bázispontnyi tőkekövetelmény a rendszerszintű pufferek bevezetésének hatása. Ezeket a válság uniós jogalkotásban is tükröződő fontos tanulsága ihlette: a különösen a nemzetközi szinten rendszerkockázatot hordozó (G-SIB) és nemzeti szinten rendszerkockázatos (D-SIB) bankokból kiinduló, a pénzügyi rendszer egészére és végeredményben az euroövezet reálgazdaságára is hatást gyakorló, rendszerszintű, áthúzódó hatások korlátok között tartásának igénye. Ennek érdekében – az EBH vonatkozó iránymutatásával összhangban – a 2. pillér szerinti követelményeket rendszerszintű pufferekkel (a G-SIB és D-SIB bankokra vonatkozó, illetve a rendszerkockázati pufferral) bővítik. Ezek bevezetése a terveknek megfelelően fokozatosan, 2019-ig bezárólag történik.

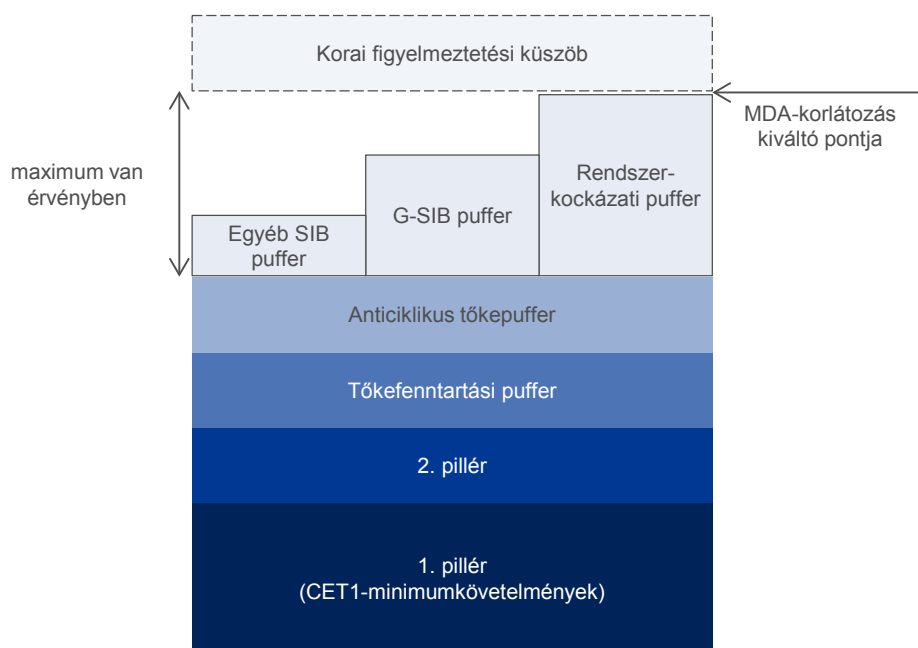
A maximálisan felosztható összeg (MDA) feltételrendszerének alkalmazását illetően az SSM megközelítése az EBH 2015. december 18-án közzétett véleményét veszi alapul. Ez a megközelítés azonban az európai és nemzetközi szabályozás későbbi

²² A 2. pillér szerinti tőkekövetelményeket az illetékes felügyeleti hatóság szabja meg – a minimális tőkekövetelményen felül – a SREP eredményei alapján.

alakulása vagy az EBH iránymutatásainak alkalmazása függvényében az egységes piac összhangjának és harmonizációjának érdekében felülvizsgálható.

3. ábra

A tőkekövetelmények felépítése

A jelentős bankok esetében gondosan ellenőriztük a tőkekövetelményeket, különös tekintettel az elsődleges alapvető tőkére (CET1) vonatkozó, teljes mértékben életbe léptetett követelményekre. A G-SIB bankok esetében a bevezetés alatt álló és a teljes mértékben megvalósított tőkekövetelmények kalibrálása számos szempontot tükröz, többek között az EKB felügyelete alatt álló hitelintézetekre vonatkozó egységes feltételrendszer támogatásának igényét, a G-SIB és a D-SIB bankok rendszerszintű hatását, valamint a más joghatósági területek G-SIB bankjaival való általános összehasonlítást.

Az SSM célja, hogy a sajátos adottságainak legjobban megfelelő, koherens keretrendszert alakítson ki. Az SSM felelősségi körébe tartozó bankszektor nagy változatosságot mutat; más joghatósági területekkel összevetve az egységes felügyeleti mechanizmus különböző, még részben heterogén jogrendszerű országok sokszínű hitelintézeteiből álló, jóval nagyobb csoportot fed le. Az SSM módszertana ennél fogva szükség esetén folyamatosan továbbfejlődik:

- a hatályos szabályozási keretrendszer, például a prudenciális szabályozás, az EBH ajánlásai vagy iránymutatásai, valamint a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság alapelvei alakulásának fényében;
- a legjobb gyakorlat, a fejlesztés és további finomhangolás integrálásával.

Az EKB bankfelügyelet a bankokkal folytatott közvetlen kommunikáció révén biztosítja az útmutatást és felügyeleti kiszámíthatóságot, amelyre a bankoknak a tőketervezéshez szükségük van.

2015-ben az EKB két ajánlást fogadott el a 2014. és 2015. pénzügyi évhez kapcsolódó [osztalékfizetési](#) politikáról ([EKB/2015/2](#) és [EKB/2015/49](#)), valamint [levélben fordult a bankok vezetéséhez a változó javadalmazási politikákkal kapcsolatban](#). Ezek a dokumentumok olyan elvárásokat fogalmaznak meg az SSM részéről a hitelintézetek osztalékával és kifizetéseivel kapcsolatban, amelyek összeegyeztethetők az előírt teljes mértékben bevezetett mutatók felé vezető lineáris pályával.

Amennyiben a többi feltétel változatlan, a SREP 2015. évi határozataiban lefektetett, 2. pillérre vonatkozó követelmények a jövőre nézve is jelzésértékűek; különös tekintettel a tőkefenntartási puffer 2019-ig történő szakaszos bevezetésére és a 2. pillér szerinti követelmények azonos mértékű csökkentésére²³. A bankok a CRR/CRD IV jogszabályok szakaszos bevezetésére, azaz az elsődleges alapvető tőkéből történő levonásokra és a rendszerkockázati tőkepuffer szakaszos bevezetésére is tervezhetnek. Noha a Bázeli III szabályrendszer végleges formája még nem teljesen ismert, már elismerték, hogy nem a rendszerben lévő tőkeállomány jelentős mértékű emelésére, hanem a tőke bankok közötti összehasonlíthatóságának, átláthatóságának és egyszerűségének javítására irányul.

2.4.2 Egyéb módszertani tevékenység

A belső modellekkel kapcsolatos munka

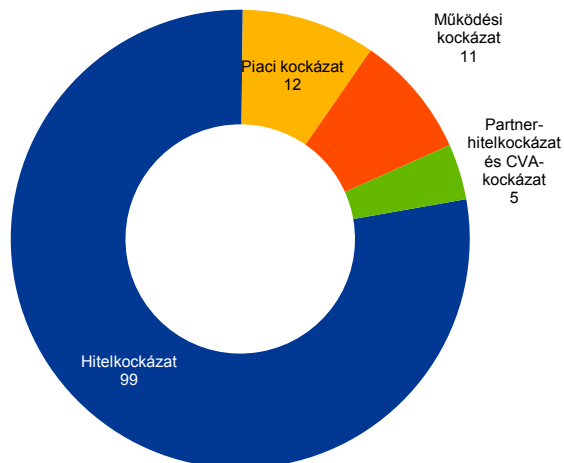
2015 végén 73 jelentős hitelintézet alkalmazott legalább egy belső modellt az 1. pillér szerinti szavatolótőke-követelmények számítására.

A belső modellek egész SSM-re érvényes vizsgálati feltételrendszerének és jóváhagyási eljárásának kidolgozása után a Kormányzótanács az új rendszer keretében a 2015. évre 137 belső modellre vonatkozó vizsgálatot hagyott jóvá.

²³ A SREP határozatok az SSM alá tartozó összes bank esélyegyenlőségének elősegítése jegyében figyelembe veszik az SSM országai közötti különbségeket a tőkefenntartási puffer bevezetése terén.

3. diagram

Belső modellek vizsgálata 2015-ben
kockázattípusonként

Létrehozták a modellek folyamatos nyomon követésének **egységesített keretrendszerét**, amelyet teljes mértékben beépítettek a minimális felügyeleti beavatkozási szintbe, és már alkalmazták is a 2016. évi felügyeleti vizsgálati programban. A rendszer megkönnyítette a jelentős hitelintézetek részvételét az EBH és a BCBS összehasonlító (benchmarking) vizsgálataiban. Kialakították a piaci kockázati modellt alkalmazó jelentős pénzintézetek visszamérési (backtesting) adatainak összehangolt adatgyűjtési eljárásának meghatározására szolgáló hálózatot. Ennek alapján horizontális és konkrét bankokra vonatkozó adatelemzés végezhető és használható a modellek folyamatos nyomon követése során.

Az 1. pillérre vonatkozó modellek egységesen előírászerű megvalósításának, valamint az SSM-en belüli felügyeleti gyakorlat összehangolásának előmozdítása érdekében megkezdődött a **belső**

modellek célzott felülvizsgálatáról szóló javaslat kidolgozása. Ehhez a folyamat irányítása céljából hálózatot alakítottak ki az INH-k és az EKB vezető modellszakértőiből. A belső modellek célzott felülvizsgálata a kiválasztott hitel-, piaci és partner-hitelkockázati modellek helyszíni vizsgálatát irányozza elő 2017-től 2018-ig (vagy 2019-ig, ha a projektet a hitelkockázati modellek esetében meghosszabbítják), míg 2016 a projekt harmonizációs céljának meghatározásához szükséges horizontális elemzések jegyében telik.

A 2015 folyamán a **belső modellek felügyeleti módszertanán** végzett egyéb fontosabb feladatok közé tartozott a belső modellek hitelesítési útmutatásának, valamint a partner-hitelkockázati modelleken végzett módosítások és bővítések lényegességi elemzésére vonatkozó útmutatásnak a még mindig folyamatban levő kidolgozása.

A helyszíni ellenőrzések módszertanán végzett munka

Az EKB és az INH-k szakértőiből álló több szerkesztői csoport alakult a különféle kockázatokkal kapcsolatos munkavégzés és a helyszíni ellenőrzések módszertanának továbbfejlesztése céljából. 2015 folyamán lezárult az üzleti modellekkel, a jövedelmezőséggel, illetve az ILAAP eljárással foglalkozó módszertani tanulmányok készítése. Jelenleg további szakértői csoportok dolgoznak többek között a hitelkockázat, partner-hitelkockázat, letéti, számviteli, piaci és informatikai kockázat területén. Szintén előkészítés alatt áll a helyszíni ellenőrzések módozatait és feltételeit részletező, nyilvános chartája.

2.4.3 Helyszíni ellenőrzések

A helyszíni ellenőrzések első fordulója

A helyszíni szemlék első köre a 2014 decemberében jóváhagyott, 2015-ös átfogó SEP-terv részét képezte. 2015 júliusában elfogadtak egy évközi termódosítást, amely további, az év második felében végrehajtandó helyszíni ellenőrzéseket tartalmazott. Összességében 250 helyszíni ellenőrzés kapott jóváhagyást a 2015-ös évre.

5. táblázat

Helyszíni ellenőrzések: kockázatonkénti bontás

Vizsgált fő kockázati kategóriák	Összesen	Jövedelmezőség	Tőke	Hitel	Szervezetirányítás	IRRBB	Likviditás	Piac	Működés
Ellenőrzések száma	250	6	20	62	55	9	29	13	56

6. táblázat

Helyszíni ellenőrzések: bankklaszterenkénti bontás²⁴

Klaszter	Összesen	1.	2.	3.	4.	5.
Jelentős hitelintézetek száma	118	7	7	28	27	49
Ellenőrzések száma	250	42	35	69	54	50

A helyszíni ellenőrzések tervezése az INH-k szoros együttműködésével zajlik, amelyek a vizsgálati csoportok vezetőinek és tagjainak többségét adják. 2015 októberéig az INH-k 906 ellenőrt bocsátottak rendelkezésre, ez a szám a helyszíni erőforrások 95%-át tette ki. A fennmaradó 5% az EKB külön erre a célra létrehozott centralizált helyszíni vizsgálatok osztályától érkezett; szintén ezek az ellenőrök vezettek 26-ot a 2015-re tervezett vizsgálatok közül.

A vegyes összetételű csoportok által végzett helyszíni ellenőrzés támogatásának céljából a felügyeleti testület 2015 májusában jóváhagyta az INH-k felügyelőinek kirendelési modelljén alapuló rendszer megvalósítását.

Az INH-kkal való szoros, a helyszíni ellenőrzésekkel kapcsolatos minden témakörre kiterjedő együttműködés biztosítása érdekében a 16 INH-val folytatott 21 külön, kétoldalú megbeszélésen felül az egész hálózatra kiterjedő összesen 8 tárgyalást szerveztek 2015-ben. Ezen túlmenően több vezetői szemináriumot és szakmai műhelyt rendeztek azzal a céllal, hogy megkönnyítsék az SSM-közösségen belüli kapcsolatépítést.

²⁴ Az EKB közvetlen felügyelete alatt álló bankcsoportokat öt klaszterre bontják, amelyből az 1. klaszterbe tartoznak a legnagyobbak, és az 5. klaszterbe a legkisebbek. A jelentős hitelintézetek feltüntetett száma (118) nem tartalmazza azokat a hitelintézeteket, amelyek az SSM-ben részt vevő nagyobb pénzintézet leányvállalatai (pl. a Deutsche Bank AG és a Deutsche Bank Malta Ltd. a táblázatban egynek számít).

Folyamatban levő monitoring tevékenység

A helyszíni ellenőrzési módszertan egységes alkalmazásának biztosítása érdekében az EKB-nak a centralizált helyszíni vizsgálatokkal foglalkozó osztálya több monitoring tevékenységet is folytat a teljes ellenőrzési életciklus során:

- felülvizsgálja az ellenőrzés előtti értesítést az ellenőrzések előkészítő szakaszában;
- támogatja a helyszíni csoportot a vizsgálati szakasz során;
- elvégzi a vizsgálatvezetők által benyújtott beszámolók minőségbiztosítását.

Az INH-kkal kialakítandó közös megközelítés és kölcsönös megértés támogatása jegyében minden tevékenység párbeszéd formájában zajlik.

Az EKB 2015-ben a helyszíni ellenőrzési csoportok munkájának összehangolásához számos iránymutatásra és adatszolgáltatási sablonra tett javaslatot.

2.4.4 A kockázatkezelési politika és a kockázatvállalási hajlandóság, az informatikai és kiberbiztonsági kockázatok, valamint a tőkeáttételes finanszírozás tematikus felülvizsgálata

2.4.4.1 Kockázatkezelési politika és kockázatvállalási hajlandóság

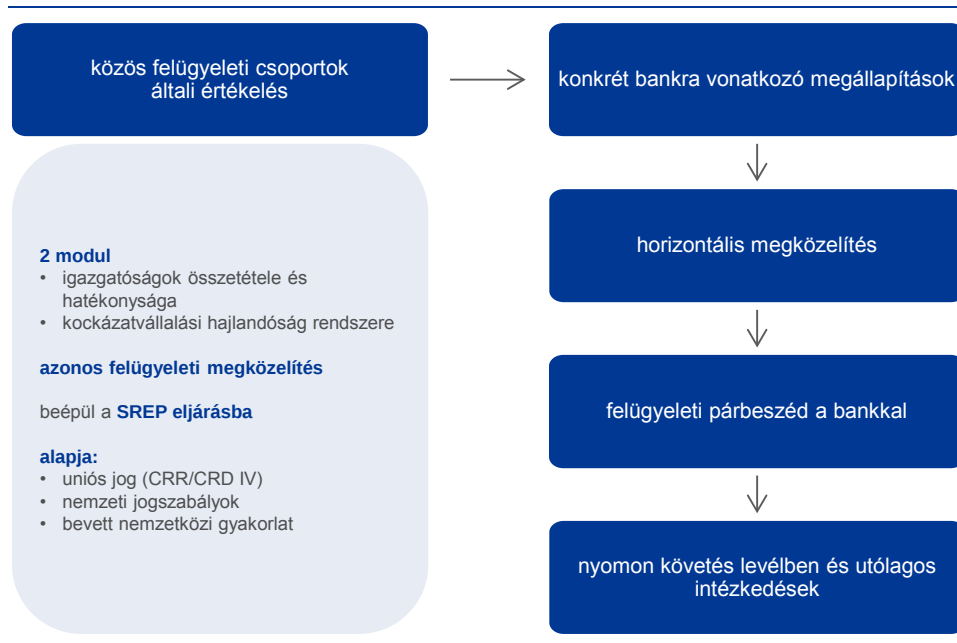
Hatókör, módszertan, célkitűzések

A szervezetirányításnak a hitelintézetek kockázati profiljára és fenntarthatóságára gyakorolt általános hatását figyelembe véve a felügyeleti testület jóváhagyta a kockázatkezelési politika és kockázatvállalási hajlandóság 2015. évi, a teljes SSM-re kiterjedő tematikus felülvizsgálatának elindítását. A SREP eljáráshoz kapcsolódva **113 közös felügyeleti csoport**²⁵ végezte (i) a bankok felügyeleti és igazgatási funkciókért felelős vezető testületeinek, valamint (ii) a bankok kockázatvállalási hajlandóságra vonatkozó feltételrendszerének mélyreható, részletes értékelését. Ehhez arányos megközelítést dolgoztak ki, figyelembe véve az egyes pénzintézetek méretét, összetettségét. Felügyeleti eszközként alkalmazták többek között a kulcspozíciót betöltőkkel folytatott értekezleteket, az igazgatósági dokumentumok és jegyzőkönyvek vizsgálatát, valamint az igazgatósági üléseken megfigyelőként történő részvételt is. A fenti tárgykörben végzett helyszíni ellenőrzések következtetéseit is számításba vették.

²⁵ A jelentős hitelintézetek közül nem vették figyelembe a felszámolás alatt lévőket és a nagyon sajátos üzleti modellel rendelkezőket.

4. ábra

Az azonos megközelítést alkalmazó 113 jelentős hitelintézet mélyreható értékelése

A legmagasabb színvonalú összhang megteremtésének céljából az értékelés két szinten zajlott:

1. a nemzeti és uniós jogszabályok betartásának felmérése;
2. a nemzetközi bevett gyakorlattal fennálló összhang értékelése.

A felülvizsgálat figyelembe vette a nemzeti jogrendszerek közötti eltéréseket, valamint azt, hogy bármely vállalati modell keretében kialakíthatók hatékony irányítási struktúrák. Végezetül, az igazgatóságok ellenőrzésben való közreműködését elősegítendő, a közös felügyeleti csoportok a felügyeleti párbeszéd részeként 2015 októberében és novemberében tartott megbeszéléseken megvitatták az ellenőrzés eredményeit a hitelintézetekkel.

Eredmények

A tematikus felülvizsgálat lehetővé tette, hogy a közös felügyeleti csoportok bővítsék a felügyelt pénzüzetek irányítási struktúrájáról szerzett ismereteiket, és finomhangolják annak értékelését. Emellett a horizontális megközelítés ösztönözte az EKB és az INH-k szakértői közötti véleménycserét, mind a közös felügyeleti csoportokban, mind a horizontális szervezeti egységekben.

A horizontális megközelítés lehetőséget teremtett a következők megállapítására:

1. **összevont következtetések:** a tematikus felülvizsgálat rávilágított, hogy a jelentős hitelintézetek, bár betartják a nemzeti jogszabályokat, még messze nincsenek összhangban a bevett nemzetközi gyakorlattal. A legnagyobb

figyelmet igénylő területek az igazgatóságok ellensúlyozó képessége, a kockázati szempontok bevonása az igazgatósági vitákba, valamint a kockázatvállalási hajlandóságra vonatkozó feltételrendszer és a stratégia közötti kölcsönhatás.

2. **megfigyelt helyes gyakorlat:** a tematikus felülvizsgálat lehetővé tette a nemzetközi standardok operatív alkalmazása során követett bevett gyakorlat azonosítását; ez be fog kerülni a feltárt legjobb gyakorlatról szóló, idén megjelenő SSM-jelentésbe.
3. **egységes ajánlások:** a cselekvésközpontú tematikus felülvizsgálat a pénzügyintézeteknek szóló, a kockázatvállalási hajlandóság és szervezeten irányítás rendszerének javítását célzó konkrét ajánlások megfogalmazásához vezetett. Horizontális megközelítéssel gondoskodtak az ajánlások egységességéről, azaz hogy a hasonló eredmények hasonló ajánlásokat vonjanak maguk után.

A közös felügyeleti csoportok 2016-os felügyeleti tevékenységük részeként figyelemmel fogják kísérni a bankoknak küldött, az adott bankra szabott levelekben előírt utólagos intézkedések végrehajtását. Több csoport is átülteti a gyakorlatba a legnagyobb figyelmet igénylőként azonosított területek fokozott ellenőrzését.

2.4.4.2 Az informatikai és kiberbiztonság tematikus felülvizsgálata

Hatókör, módszertan, célkitűzések

Megállapítást nyert, hogy az informatikai és kiberbiztonsági kockázat az euroövezet bankrendszerét fenyegető egyik legjelentősebb kockázat (lásd a 2.1.1 pontot). Az ilyen jellegű kockázatok pontosabb megismerése érdekében megalakult az INH-k és az EKB szakértőiből álló, az informatikai kockázattal foglalkozó SSM-szakértői csoport, valamint megkezdődött a kiberbiztonsági kockázat tematikus felülvizsgálata, amely a következőket tűzte ki célul:

1. konkrét és közös SSM-keretrendszer kialakítása a kiberbiztonsági kockázatok elemzéséhez;
2. a kiberbiztonsági kockázati profilok és kockázatkezelési eszközök egyedi értékelése a kiválasztott 12 jelentős hitelintézetből álló mintában (helyszíni vizsgálat);
3. horizontális megközelítés kialakítása, amely kezdeti rálátást biztosít a jelentős pénzügyintézetek kiberkockázati kitettségére és kockázatkezelési eszközeire, valamint lehetőség szerint a versenytársak gyakorlatának összevetése (külső vizsgálat).

A külső vizsgálatot az EKB a NIST²⁶ kritikus fontosságú infrastruktúrák kiberbiztonságának javítására vonatkozó feltételrendszere alapozta. Az EKB a NIST feltételrendszerének finomításával és integrálásával egyedi elemzési eszközt dolgozott ki „Kérdőív a számítógépes bűnözés jelentette kockázatról” néven, amelyet 110 jelentős hitelintézetnek adott ki. Az így összegyűjtött információkat ezután bankonként és horizontálisan, az összes bankra vonatkoztatva is elemezték.

Eredmények

A tematikus felülvizsgálat a következő szempontok szerinti következtetésekhez vezetett:

1. **folyamatos felügyelet és kockázatelemzés:** euroövezeti szinten első alkalommal történt konzisztens, strukturált adatgyűjtés a jelentős hitelintézetek kiberbiztonsági kockázati profiljáról, amely lehetővé tette, hogy a közös felügyeleti csoportok figyelemmel kísérik az egyes bankokat. Ezeket a jelentősebb kockázatokat az átlagosnál szigorúbb óvintézkedésekkel kell enyhíteni.
2. **helyszíni ellenőrzések:** a tematikus felülvizsgálat hatására 12 helyszíni vizsgálatot végeztek, amelyek konkrét, vállalati szintű ajánlásokat eredményeztek;
3. **módszertan:** az összegyűjtött információ hozzájárult az SSM kiberbiztonsági kockázatokkal kapcsolatos helyszíni ellenőrzési módszertanának továbbfejlesztéséhez.

A fenti következtetéseken túlmenően párhuzamos munkafolyamat kezdődött, amelynek célja a jelentős hitelintézetek által számítógépes támadás esetén követendő konkrét operatív és kommunikációs eljárás kidolgozása. Az eljárást 2016-ban kísérleti jelleggel, korlátozott számú pénzintézetnél vezetik be.

2.4.4.3 A tőkeáttételes finanszírozás tematikus felülvizsgálata

Hatókör, módszertan, célkitűzések

A tartósan igen alacsony kamatszint és az ebből adódó hozamkeresési stratégiák a hitelminőség különös figyelemmel kísérését indokolják, ezért a felügyeleti testület 2015-ben úgy határozott, hogy elvégzi a tőkeáttételes finanszírozás tematikus felülvizsgálatát. A vizsgálat a tőkeáttételes hitelekre, a kiemelkedő hozamú kötvényekre és a hitellel fedezett kötelezvényekre terjedt ki, amelyek mindegyike jelentős hasznot húz a kedvező finanszírozási feltételekből.

²⁶ Az amerikai szabványügyi hivatal (National Institute of Standards and Technology – NIST) feltételrendszere (2014. február 12.) a következő címen tanulmányozható: <http://www.nist.gov/cyberframework/upload/cybersecurity-framework-021214-final.pdf>

A vizsgálatnak három fő célkitűzése volt:

1. a közös felügyeleti csoportok tájékoztatása az SSM szintjén és az egyes hitelintézetekben éppen zajló folyamatokról;
2. a kockázatvállalási hajlandóság és a kockázatkezelés szempontjából kiugró értékek, valamint a rendszerszintű sérülékenység azonosítása;
3. tájékozódás a mintára vonatkozó megfelelő korrekciós intézkedésekről.

Az egységes elemzés biztosítása érdekében átfogó felmérés készült, amelyet eljuttattak a tőkeáttételes finanszírozással foglalkozó 37 bank részére. A felmérés célja az volt, hogy képet alkosson a tőkeáttételes finanszírozás alakulásáról, a garanciavállalás volumenéről, a potenciális kockázati koncentrációról és az általános hitelminőségről.

Eredmények

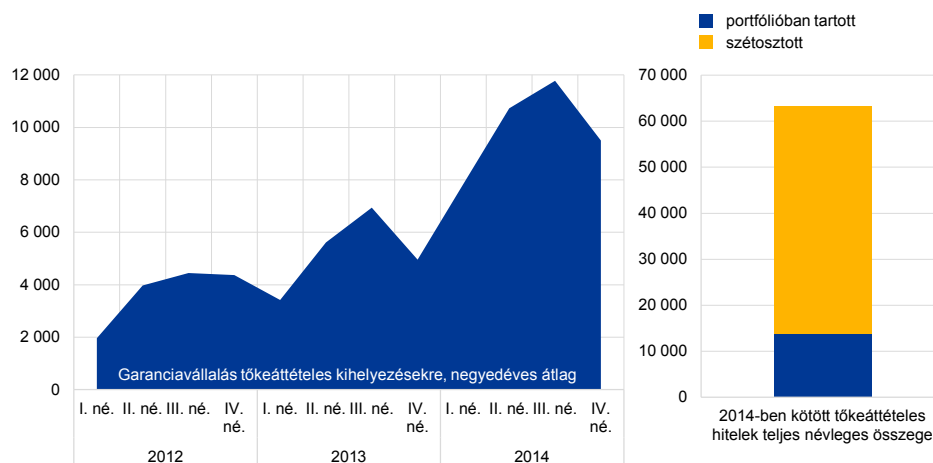
A fokozott versennyel jellemezhető tőkeáttételes finanszírozási piacon a válság óta világszerte erőteljes fellendülés tapasztalható. A hitelfelvevőknek kedvező feltételek az ügyleti struktúrák gyengülését váltották ki (magasabb tőkeáttételi arányok, a könnyített feltételű struktúrák megjelenése az európai piacokon), és sok esetben engedékenyebb banki hitelpolitikát eredményeztek.

Az SSM keretében felügyelt főbb bankok körében mind a garanciavállalási kedv, mind az önrészmegtartási hajlandóság nőtt. Ez a fejlemény igazolja a szigorúbb felügyeleti beavatkozást a szindikált hitelek kockázatainak és a kitettségek alapvető hitelminőségének figyelemmel kísérése során. Végezetül, a vizsgálat fejlesztésre szoruló területeket azonosított a bankok ellenőrzési gyakorlatában.

4. diagram

A 13 vezető SSM-bank tőkeáttételes hitelnyújtási és jegyzési garanciavállalási tevékenysége, valamint a szétosztásra, ill. saját portfólióban tartásra szánt ügyletek aránya

(millió €)

A bankonkénti jelentésekben és közös aggregált beszámolóban is összefoglalt fenti problémák orvoslására a következő intézkedések születtek:

- a kiválasztott bankokat **felügyeleti levél**ben kérték fel a feltárt hiányosságok megszüntetésére;
- folyamatban van a kifejezetten a banki nyitott kockázati pozíciók rendszeres figyelemmel kísérését szolgáló **jelzőrendszer** fejlesztése;
- kidolgozás alatt áll az SSM tőkeáttételes finanszírozásra vonatkozó elvárásait világosan megfogalmazó **iránymutatás** tervezete.

2.4.5 A kevésbé jelentős pénzügyi intézetek közvetett felügyelete és a felvigyázási tevékenység

A kevésbé jelentős hitelintézetek közvetett felügyeletére szolgáló keretrendszer az EKB és az INH-k napi szintű együttműködésére irányuló állandó folyamatok széles palettáját, valamint a leginkább a közös felügyeleti standardok és módszertanok kidolgozását érintő, projektalapú kezdeményezéseket öleli fel.

A közvetett felügyelet és a felvigyázási tevékenység állandó folyamatai

A kevésbé jelentős hitelintézetek felügyeletét érintő, az EKB és az INH-k közötti napi szintű együttműködés kifejezetten ezt a célt szolgáló, állandó folyamatok keretében zajlik. Ezek a hatékony információcserét biztosító folyamatok teszik lehetővé, hogy

az EKB III. mikroprudenciális felügyeleti főigazgatósága ellátta felvigyázói szerepkörét, továbbá támogatást és információt nyújtson a kevésbé jelentős hitelintézetek közvetlen felügyeletét végző INH-k részére.

2015-ben az EKB a külön erre a célra létrehozott **értesítési rendszeren** keresztül összesen 54 előzetes értesítést kapott az INH-ktől és dolgozott fel a kiemelt kevésbé jelentős pénzügyi intézeteket²⁷ érintő lényeges felügyeleti eljárásokkal, illetve határozattervezetekkel kapcsolatban. Az értesítések a felügyeleti kérdések széles tartományát fogták át (pl. tőke-, likviditási és szervezeti irányítási problémák). Az értesítések gyakran utólagos feladatokkal jártak, melynek során az EKB és az illetékes INH-k közösen vitatták meg és értékelték ki a legmegfelelőbb eljárást. Az EKB hasonlóképpen részt vett a kevésbé jelentős hitelintézetekkel kapcsolatos közös eljárások (működési engedély kiadása/bevonása, befolyásoló részesedés) felmérésében.

A III. mikroprudenciális felügyeleti főigazgatóságon belüli **országfelelős csoportok** folyamatos párbeszédet folytattak az INH-kkal a szektorszintű és az egyes bankokban zajló folyamatokról, különös tekintettel a kiemelt besorolású hitelintézetekre. A figyelem középpontjában a pénzügyi helyzetük jelentős romlásával szembesülő egyes pénzügyi intézetek válsággal kapcsolatos intézkedéseinek figyelemmel kísérése állt.

Az említett szervezeti egységeket az INH-k **felügyeleti értékelési módszertanának** további összehangolására tett erőfeszítések támogatták. Ezen túlmenően, a bankok és szektorok kockázatainak és sérülékeny pontjainak meghatározása végett különféle elemzéseket végeztek, amelyek eredményét rendszeresen külön kockázati beszámolóban összegezték, és megosztották az SSM összes felügyeletével.

A kevésbé jelentős hitelintézetekkel kapcsolatos közös felügyeleti standardok, elemzések, módszertanok kidolgozása és egyéb projektalapú kezdeményezések

A közvetett felügyelet és a felügyeleti felvigyázás elsődleges célja a magas színvonalú felügyeleti standardok következetes alkalmazásának biztosítása az SSM-ben. A kevésbé jelentős hitelintézetek közvetett felügyeletére szolgáló legfontosabb eszközök az INH-kkal együtt kidolgozott, közös felügyeleti standardok és módszertanok. A közös normák a tervek szerint teljes mértékben összhangban lesznek az EBH támasztotta meglévő követelményekkel.

A 2015-ben kidolgozott közös felügyeleti standardok

A 2015-ben kidolgozott egyik közös norma a **felügyeleti tervezési** folyamathoz kapcsolódik, amelynek keretében az INH-k fontossági sorrendbe helyezik,

²⁷ A kevésbé jelentős hitelintézetek rangsorolására szolgáló rendszert a fejezet későbbi részében ismertetjük.

megtervezik és figyelemmel kísérik a kevésbé jelentős pénzintézeteket érintő főbb helyszíni és egyéb felügyeleti tevékenységek végrehajtását. A közös norma hivatott gondoskodni arról, hogy ezen folyamat SSM-szerte egységesen menjen végbe.

Az összhang biztosítása szintén különösen fontos a **helyreállítási tervek készítése** szempontjából, a bankok szanálásáról és helyreállításáról szóló irányelv rendelkezéseinek figyelembevételével, amelyek az illetékes hatóságok hatáskörébe utalják, hogy bizonyos feltételek esetén egyszerűsített követelményeket alkalmazzanak a nem rendszerszintű hitelintézetek helyreállítási terveire. A kevésbé jelentős pénzintézetek várhatóan nagy számban tartoznak az egyszerűsített követelmények hatálya alá, ezért a munka három fő területre összpontosítva kezdődött meg:

1. az egyszerűsített követelményekre és mentesítésre jogosult hitelintézetek kiválasztása;
2. az egyszerűsített követelmények szerinti helyreállítási tervek minimális közös tartalma;
3. a helyreállítási tervek értékelése.

Az SSM bankrendszerének jelentős részét takarékpénztárak és takarékszövetkezetek teszik ki. Bizonyos tagállamokban az ezen szektorokba tartozó pénzintézetek **intézményvédelmi rendszereket (IPS)** hoztak létre, amelyek a likviditás és fizetőképesség biztosítására szolgáló kölcsönös támogatási megállapodásokat tartalmaznak. A tőkekövetelményekről szóló rendelet (CRR) lehetővé teszi, hogy az illetékes hatóságok bizonyos szempontból kedvezőbb elbírálásban részesítsék az IPS-ben részt vevő hitelintézeteket, például 0%-os súllyal vegyék figyelembe a más IPS-tagokkal szemben fennálló kockázati kitettségüket. Számos esetben jelentős és kevésbé jelentős pénzintézetek is beléptek ugyanazon IPS rendszerbe.

Az IPS-ben résztvevők egész SSM-re kiterjedő egységes kezelése érdekében az EKB 2015-ben az INH-kkal együttműködésben foglalkozott az IPS-ek felügyeleti értékelésére irányuló közös megközelítés kidolgozásával. Ennek részét képezte a CRR követelményeinek betartására vonatkozó közös értékelési feltételek meghatározása, valamint az EKB és az INH-k közötti koordinációt biztosító folyamat arra az esetre, ha ugyanazon IPS-hez jelentős és kevésbé jelentős pénzintézetek is tartoznak.

Elemzés és módszertan

A kevésbé jelentős pénzintézetek tekintélyes számára (2015. december 30-ától több mint 3100²⁸), valamint méretük és üzleti modelljeik változatosságára tekintettel az arányosság elve alapvető fontosságú a közvetett felügyeletük során. Az állandó folyamatok (például a fentiekben taglalt értesítési rendszer és az országfelelős

²⁸ Konsolidált szinten számítva.

csoportok közötti interakció), valamint a közös standardok és módszertanok kidolgozása ezért **rangsorolási rendszerre** támaszkodik, amely a kevésbé jelentős pénzügyi intézeteket a bennük rejlő kockázat és a belföldi pénzügyi rendszerre gyakorolt hatásuk alapján kis, közepes és kiemelt prioritásúként csoportosítja. A besorolás lehetővé teszi, hogy a felügyeleti felvigyázást és a felügyeleti tevékenységek intenzitása igazodjon a prioritáshoz. A rendszer alapjául szolgáló módszertant 2015-ben tovább finomították, és jelenleg is alkalmazzák a 2016. évi felügyeleti ciklusban.

Egy további lényeges munkafolyamat a kevésbé jelentős hitelintézetek **kockázatértékelési rendszereire** vonatkozó egységes módszertan kialakításához kapcsolódik.

A kockázatértékelési rendszer az INH-k által végzett SREP eljárás kulcseleme. A projekt átfogó célja a konvergencia támogatása a kevésbé jelentős pénzügyi intézetek SREP eljárása során, közös keretrendszer biztosítása az INH-k számára a módszertanaik pontosításához és finomításához, és végeredményben a SREP elvégzése, amelynek keretében a kockázatok az egész euroövezetben következetes módon mérhetők fel, anélkül hogy szem előtt tévesztenék az egyes pénzügyi intézetek sajátos működési környezetét. Mivel a kitűzött cél az SSM egységes, integrált rendszerként való működése, a kevésbé jelentős hitelintézetek kockázatértékelési rendszerének módszertana a jelentős hitelintézeteknél alkalmazott módszertanon alapul. Mindemellett azonban módosulni fog az arányosság biztosítása érdekében, továbbá figyelembe fogja venni a jelentős és kevésbé jelentős pénzügyi intézetek közötti, a felügyeleti adatok rendelkezésre állásához kapcsolódó eltéréseket, valamint az egyes tagállamok nemzeti elszámolási rendszereinek (általánosan elfogadott országos számviteli alapelvek) sajátosságait.

A kockázatértékelési rendszer módszertanával foglalkozó projekt 2015-ben kezdődött, amikor az üzleti modellek elemzése, a belső irányítási rendszer értékelése, továbbá a tőke-, likviditási és finanszírozási kockázatok felmérése kapott kiemelt figyelmet. A munkát 2016 folyamán a tőke és a likviditás számszerűsítésével, valamint a javasolt új módszertan tesztelésével folytatják.

Felügyeleti támogatás

A felügyeleti támogatási projektek olyan ideiglenes kezdeményezések, amelyek célja a kevésbé jelentős hitelintézeteknek az INH-k által végzett folyamatos közvetlen felügyelete során esetleg felmerülő, további erőforrások, illetve szakértők iránti sajátos igények kielégítése. Az EKB és esetlegesen más INH-k szakértői ideiglenes jelleggel együttműködhetnek egy adott projektben az illetékes nemzeti hatóság munkatársaival. 2015-ben például az EKB III. mikroprudenciális felügyeleti főigazgatóságának személyzete az INH-k alkalmazottaival együtt végzett helyszíni ellenőrzést egy kevésbé jelentős hitelintézetnél. A felügyeleti támogatási program tesztelése 2015-ben sikeresen lezajlott, így 2016-ban bővítésre kerül.

Keretes írás

Közvetett felügyelet – az SSM-szerte egységesen magas színvonalú felügyeleti standardok biztosításához szükséges konvergencia

Az EKB felügyezési feladatkörének célja, hogy gondoskodjon az uniós követelményekkel összhangban álló, magas színvonalú felügyeleti standardok következetes alkalmazásáról, ugyanakkor vegye figyelembe az arányosság elvét.

Mivel felügyezési feladatai részben a kevésbé jelentős hitelintézetek (LSI-k) felügyeletéhez kapcsolódnak, valamint azért, hogy felmérje az SSM működésbe lépésekor fennálló viszonyokat, az EKB számba vette az LSI-k 2014-ben INH-k által végzett felügyeletével kapcsolatos főbb témaköröket: többek között az INH-k feladatkörét és szervezeti felépítését, LSI-felügyeletre fordítható emberi erőforrásait, távoli és helyszíni tevékenységeit (beleértve a meghozott felügyeleti határozatokat és intézkedéseket), valamint a kockázatértékelési módszertant és más felügyeleti gyakorlatot.

Noha 2014 különleges év volt az euroövezeti bankfelügyelet számára (tekintettel az SSM létrehozására és az átfogó értékelés végrehajtására), ennél fogva nem tekinthető teljesen konzisztens viszonyítási alapnak, a felügyeleti gyakorlatnak az SSM működésbe lépése előtti kezdeti felmérése igazolja a közös terminológia kialakításának, a felügyeleti gyakorlat mélyrehatóbb megismerésének és az egységes megközelítés kidolgozásának jelentőségét. Az alábbi területeken például jelentős eltérésekről számoltak be:

- felügyelt LSI-nkénti emberi erőforrás;
- az LSI-kkel kapcsolatos, az INH-k által hozott felügyeleti határozatok száma (ami az INH-k döntéshozatali szempontjai közötti különbségeket jelzi);
- az LSI-knél folytatott helyszíni vizsgálatok átlagos időtartama;
- az LSI-kkel folytatott rendszeres kapcsolattartás gyakorisága és jellege;
- különböző kockázatértékelési módszertanok (például a gyakoriságot, értékelési skálát vagy összesítési módszert tekintve).

Egyes eltérések ideiglenes tényezőkkel, terminológiai különbségekkel vagy az SSM alá tartozó LSI-szektorok eltérő természetével kapcsolatosak, míg mások alapvetőbb különbségekről árulkodnak az SSM működésének megkezdésekor jellemző felügyeleti tevékenységben.

A számvetés megállapításai alátámasztják az EKB már 2015-ben folyamatban levő arra irányuló erőfeszítéseit, hogy elérje az SSM következetes és magas színvonalú felügyeleti standardok alkalmazására vonatkozó általános célját. 2016-ban az INH-kkal együttműködésben folytatódik a kiemelten konvergenciát igénylő területeken végzett munka – ilyen például az LSI-k közös kockázatértékelési rendszerének kidolgozása, valamint a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás tágabb aspektusainak vizsgálata és a közös felügyeleti standardok előkészítése többek között a helyszíni ellenőrzések terén. Általánosabban, folyamatban van a közös felügyeleti standardok és jogi eszközök gyűjteményének összeállítása, amely konzisztenciát teremt az INH-k LSI-felügyeletének fő területein.

2.4.6 Makroprudenciális feladatok

Szintén 2015 volt az első teljes év, amelyben az EKB ellátta az SSM-rendelet 5. cikkében foglalt makroprudenciális politikai feladatait. A makroprudenciális politika ezen meghatározott keretén belül az EKB két megbízatással rendelkezik:

1. A nemzeti hatóságok által alkalmazottnál magasabb releváns tőkepuffer-követelményeket alkalmazhat. A vonatkozó uniós jogszabályokban meghatározott eljárások betartása mellett a rendszerszintű és makroprudenciális kockázatok kezelésére is szigorúbb intézkedéseket alkalmazhat. Szigorúbb követelményeket írhat elő például a bankok számára a következőkre nézve: anticiklikus tőkepuffer, rendszerkockázati puffer, többlettőke a rendszerszempontból fontos pénzintézeteknél, a pénzügyi szektoron belüli és ingatlankitettségre vonatkozó kockázati súlyok, nagykockázat-kitettségi határértékek és további adatközlési követelmények.
2. A nemzeti hatóságok kötelesek értesíteni az EKB-t, ha a CRR vagy CRD IV jogszabályokban szereplő makroprudenciális intézkedés bevezetését vagy módosítását tervezik. Az EKB ezután megvizsgálja a tervezett intézkedést, és kifogást emelhet ellene. A nemzeti hatóságok a végleges döntéshozatal előtt megfontolják az EKB észrevételeit. Hasonló értesítési kötelezettség érvényes az INH-kkal szemben, ha az EKB szigorúbb követelmények alkalmazásáról határoz.

A felügyeleti testület határozati javaslatának elfogadása, elutasítása vagy módosítása révén végső soron az EKB Kormányzótanácsa felelős a makroprudenciális döntéshozatalért. A Kormányzótanács saját kezdeményezésében a makroprudenciális eszközökre vonatkozó szigorúbb előírások alkalmazására irányuló javaslat benyújtására is felszólíthatja a felügyeleti testületet.

2015-ben a Kormányzótanács értékelése szerint nem volt szükség arra, hogy széles körű anticiklikus makroprudenciális intézkedéseket fogadjon el, tekintve a pénzügyi ciklus jelenlegi szakaszát. Az értékelés azt is számításba vette, hogy az euroövezeti országokban már több mint 80 makroprudenciális intézkedést hoztak a bankrendszer alkalmazkodóképességének erősítése és a lehetséges (különösen ingatlanpiaci) egyensúlyi problémák kialakulásának megelőzése érdekében.

2015-ben a mechanizmusban részt vevő 19 ország nemzeti hatóságai 48 makroprudenciális intézkedésről értesítették az Európai Központi Bankot: ezek közül 28 anticiklikus tőkepufferre, 18 „egyéb rendszerszempontból fontos pénzintézetre”, 2 pedig rendszerkockázati puffer bevezetésére vonatkozott (lásd az [Európai Rendszerkockázati Testület](#) országos makroprudenciális politikai intézkedésekről készült áttekintését). Hivatalosan minden országban vezettek be anticiklikus tőkepuffert, de értéke nulla maradt – jelezve, hogy nem áll fenn ciklikus állóeszköz-felhalmozási hatás. A hivatalos értesítést az EKB és a nemzeti hatóságok közötti együttműködés szellemében szinte minden esetben informális értesítés előzte meg. Az illetékes és kijelölt nemzeti hatóságok makroprudenciális határozatairól kapott értesítést követően a Kormányzótanács az SSM-rendelet 5. cikkének (1)

bekezdésével összhangban elvégezte az intézkedések értékelését, és nem emelt kifogást a fenti hatóságok határozatai ellen.

A mikro- és makroprudenciális szempontok hatékony ötvözése, valamint a megfelelő analitikai elemek biztosítása céljából a Kormányzótanács és a felügyeleti testület együttes ülés (makroprudenciális fórum) keretében vitatja meg a makroprudenciális ügyeket. A makroprudenciális fórum 2015 folyamán negyedévenként ült össze az SSM egészét és a mechanizmusban részt vevő egyes országokat fenyegető kockázatok, valamint a makroprudenciális nézőpontból releváns egyéb témák megvitatása céljából.

3 Engedélyeztetés, jogsértések bejelentése, végrehajtási és szankcionálási eljárások

Noha az EKB csak jelentős hitelintézeteket felügyel közvetlenül, a banki működési engedélyek kiadása, illetve bevonása, valamint a befolyásoló részesedés szerzésének értékelése tekintetében (ezek együttesen az úgynevezett közös eljárások) hatásköre az euroövezet valamennyi hitelintézetére kiterjed. Az EKB feladata továbbá a jelentős hitelintézetek vezetői testületi tagjainak alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálata, valamint a határon átnyúló tevékenység engedélyezése (passporting). Összességében az európai szintű bankfelügyeleti határozatok jelentős része engedélyeztetési eljárásokhoz kapcsolódik.

2015-ben több mint 3000 engedélyeztetési eljárásról értesítették az EKB-t, amelyek jó része alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálathoz, szerényebb hányada pedig működési engedélyhez kapcsolódott. Komoly erőfeszítések történtek az eljárások tökéletesítésére az egyszerűség és az arányosság szempontjából, valamint több területen elvi-stratégiai állásfoglalások kidolgozására.

Az EKB eleget tett továbbá azon kötelezettségének is, hogy hatékony eljárásokat biztosítson bármely személy számára, amennyiben az a vonatkozó uniós jogszabályok megsértésével kapcsolatban bejelentést kíván tenni. 2015-ben 79 ilyen jellegű bejelentés érkezett, amelyekből 51 az EKB felügyeleti feladatait érintette. A bejelentések elsősorban szervezetirányítási kérdéseket, valamint a szavatolótőke és a tőkekövetelmények kiszámítását érintették.

3.1 Engedélyeztetés

3.1.1 Az EKB közvetlen felügyelete alá tartozó hitelintézetek számának változása

2014. november 4-én az EKB 120, az SSM-rendelet 6. cikkének (4) bekezdése alapján jelentősnek minősített entitás felügyeletét kezdte meg. (Ezek olyan pénzügyintézetek, amelyek méretük, gazdasági súlyuk, határon átnyúló tevékenységük alapján elérték egy bizonyos küszöbértéket; állami pénzügyi támogatást igényeltek vagy vesznek igénybe; vagy az adott részt vevő tagállam három legnagyobb hitelintézete közé tartoznak.) Minden más hitelintézet kevésbé jelentősnek minősül. A jelentős és kevésbé jelentős hitelintézetek listáját első ízben 2014. szeptember 4-én tették közzé.

Az SSM-keretrendelet értelmében a felügyelt pénzügyintézetek és csoportok besorolását legalább évente egyszer felül kell vizsgálni. Az éves felülvizsgálat keretében az EKB megvizsgálja mindazoknak a felügyelt csoportoknak a

besorolását, amelyekről az előző általános vizsgálat óta nem született eseti döntés. Az EKB a következőket kívánja megállapítani: (i) az aktuálisan jelentősnek minősített pénzügyi intézmény továbbra is teljesíti-e a besorolási kritériumokat, és (ii) az aktuálisan kevésbé jelentősnek minősített pénzügyi intézmény most már teljesíti-e a besorolási kritériumokat. Az értékelés arra is kiterjed, hogy fennállnak-e olyan kivételes körülmények, amelyeket szintén figyelembe kellene venni.

A 2015-ben végrehajtott éves vizsgálat eredményeként az EKB közvetlen felügyelete alá tartozó bankok és bankcsoportok száma 129-re emelkedett. A [felügyelt hitelintézetek aktualizált listáját](#) az EKB bankfelügyeleti weboldalán tették közzé 2015. december 30-án.

Nyolc intézmény, köztük hét hitelintézet/bankcsoport és egy bankfiók 2014. december 31-i hatállyal bekerült a jelentős hitelintézetek közé.

- Az RCI Banque SA, a Barclays Bank plc francia fiókja, a Credito Emiliano S.p.A., a Kuntarahoitus Oyj (Municipality Finance Plc) és az Agence Française de Développement túllépte a teljes eszközállományra vonatkozó 30 milliárd eurós küszöbértéket.
- A J.P. Morgan Bank Luxembourg S.A. teljes eszközállománya meghaladta Luxemburg GDP-jének 20%-át.
- A Medifin Holding Limited és az Abanka d.d. pedig Málta, illetve Szlovénia három legnagyobb hitelintézete közé tartozik.

Az EKB továbbá értesült arról, hogy a Deutsche Bank (Malta) Ltd és az Unicredit Banka Slovenija d.d. hazai bankok közötti, méreten alapuló helyezése megváltozott, így már egyikük sem tartozik az adott részt vevő tagállam három legnagyobb hitelintézete közé, vagyis szubkonszolidált szinten nem teljesíti a jelentőssé nyilvánítás kritériumait. Mivel azonban a két hitelintézet más részt vevő tagállamban jelentősnek nyilvánított bankcsoport része, mindketten változatlanul az EKB közvetlen felügyelete alá tartoznak.

Ezeknek az újonnan jelentősnek minősített pénzügyi intézményeknek a közvetlen felügyelete a 2016. január 1. és február 1. közötti periódusban vette kezdetét. Hogy ez az egyes hitelintézetek esetében konkrétan milyen naptári napot jelent, az attól függ, hogy a döntésről mikor értesítették az érintett hitelintézetet.

Az éves értékelésen túlmenően a következő események szintén a jelentős hitelintézetek eredeti számának (120) megváltozását vonták maguk után 2015-ben:

- Litvánia 2015. január 1-ji euroövezeti csatlakozásával az ország három legnagyobb hitelintézete (SEB bankas, Swedbank, DNB bankas) automatikusan a jelentős hitelintézetek közé, vagyis az EKB közvetlen felügyelete alá került.
- A Catalunya Banc, S.A.-t felvásárolta a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A., aminek következtében sem a konszolidáció legmagasabb szintjén, sem önálló hitelintézetként nem minősült többé jelentősnek.

- A State Street Group átszervezésének nyomán létrehozott State Street Europe Holdings S.a.r.l. & Co. KG új jelentős hitelintézetként lépett a piacra a már addig is létező State Street Bank Luxembourg S.A. mellett.

Megjegyzendő, hogy egyes bankcsoportok átszervezése nyomán olyan új formációk jöttek létre, amelyeket legmagasabb csoport szinten jelentősnek minősítettek, ám a jelentős hitelintézetek teljes száma így sem változott.

Összegezve, a jelentős hitelintézetek számának említett változása nyomán az EKB által közvetlenül felügyelt teljes banki eszközállomány továbbra is az euroövezet teljes banki eszközállományának mintegy 82%-át teszi ki.

7. táblázat

Jelentős és kevésbé jelentős hitelintézetek az SSM-ben

	Eszközök összesen (milliárd €)	Entitások száma	
		konszolidált szinten	egyedi szinten
Jelentős hitelintézetek	21 818,10	129	1 117
Kevésbé jelentős hitelintézetek	4 689,10	3 167	3 443
Az SSM hitelintézetei	26 507,20	3 296	4 560

Megjegyzés: Teljes eszközállomány a 2015. december 30-i állapot szerint 2014. december 31-éhez (illetve 2015. június 30-hoz, amennyiben vannak ilyen adatok) viszonyítva; kevésbé jelentős pénzintézetek száma a bankcsoport szerkezetének tekintetében 2015. szeptember végi állapothoz viszonyítva.

3.1.2 Közös eljárások (működési engedély, befolyásoló részesedés), alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálat, passporting eljárás

Nagyszámú eljárás

2015-ben az INH-k hozzávetőleg 3400 engedélyeztetési eljárásról értesítették az EKB bankfelügyeletet. Ezek között 37 működési engedély kiadásával, 61 működési engedély bevonásával (beleértve az engedély elévülését is), 137 befolyásoló részesedés szerzésével, 435 passporting eljárással és 2730 vezetői és felügyelőbizottsági kinevezéssel (vagyis alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálat, amelynek során a jelölt jó híreről, szaktudásáról, képességeiről és tapasztalatáról igyekeznek képet alkotni) volt kapcsolatos.²⁹ Összességében az európai szintű bankfelügyeleti határozatok jelentős része engedélyeztetési eljárásokhoz kapcsolódik.

A felügyeleti testület és a Kormányzótanács 2015-ben összesen mintegy 2000 engedélyezési eljárást hagyott jóvá.³⁰ Ezen túlmenően nagyjából 650 olyan eljárás is

²⁹ Továbbá kisszámú (18) igazgatói poszt létrehozására irányuló kérelem.

³⁰ A 2000 engedélyeztetési eljárás 921 EKB-jogszabályt eredményezett (lásd az 1.2 pontban az 1. ábrát). Ezek egy része egyszerre több engedélyezési eljárással is foglalkozik (például ugyanazon jelentős hitelintézet vezetői testülete egyszerre több tagjának alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálata, befolyásoló részesedés szerzése különböző leányvállalatoknál egyetlen ügyletből adódóan).

lezárult, amely nem igényelt hivatalos döntést az EKB részéről (passporting, működési engedély elévülése, hibás és visszavont eljárások).³¹

8. táblázat

Engedélyeztetési eljárások, amelyekről az EKB értesítést kapott³²

Működési engedély kiadása		Működési engedély bevonása, elévülése		Befolyásoló részesedés		Alkalmasság		Passporting	
2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
7	37	5	61	9	137	115	2 730	34	435

Mintegy fele azoknak a közös eljárásoknak (működési engedély kiadása/bevonása, befolyásoló részesedés), amelyekről az EKB-t értesítették, jelentős hitelintézeteket érint, ezen belül is a legtöbb esetben jelentős hitelintézetek leányvállalatait, ami megerősíti a bankcsoportok belső átszervezésén keresztüli egyszerűsödésre utaló trendet.

Az engedélyeztetési eljárások tagállamok közötti megoszlása meglehetősen kiegyenlítetlen volt, ami az országos bankpiacok strukturális különbségeire utal.

Összességében igen szerény számú működésiengedély-kibocsátási kérelem érkezett be, jóllehet az előző évekből nem állnak rendelkezésre összehasonlító adatok. Az engedélyeztetési kérelmek többsége mögött az érvényben lévő engedélyek meghosszabbítása vagy a már működő bankok átszervezése állt, és csak néhány irányult új pénzügyi intézet alapítására. Új, hagyományos értelemben vett banki tevékenységet folytató hitelintézet engedélyeztetésére csak korlátozott számban nyújtottak be kérelmet, és ezek is elsősorban vállalaton belüli (úgynevezett kaptív) banki tevékenység (autóipar, technológiai szektor) folytatására irányultak. 2015 folyamán továbbá négy áthidaló bank is működési engedélyt kapott. A működési engedély bevonásával, illetve elévülésével kapcsolatos sok eljárás két hitelintézet ugyanazon bankcsoporton belüli összeolvadásából adódott, amelynek következményeként a korábbi entitás megszűnt létezni. Ilyen esetben a legtöbb tagállamban az a gyakorlat, hogy a megszűnő pénzügyi intézet működési engedélyének elévülését kérelmezik, és csak kevesen tartanak igényt az EKB által kibocsátott kifejezett engedélybevonási határozatra.

Az engedélyeztetési eljárások tökéletesedtek

Az engedélyeztetési eljárások feldolgozása alaposságot kíván, de mindenekelőtt mélyreható együttműködést az EKB engedélyeztetési osztálya és az INH-k, valamint

³¹ Hibás és visszavont eljárásnak azokat az eljárásokat nevezzük, amelyeket az INH-k hivatalosan benyújtottak, ám amelyeket az INH kérésére különféle okokból még a véglegesítés előtt lezártak. A visszavonás okai a következők lehetnek: (i) helytelen eljárást indítottak el; (ii) maga a kérelmező állt el az eljárástól; (iii) az eljárás lezárása az INH hatáskörébe tartozik (a működési engedély kiadását elutasító határozat); (iv) sikerült más megoldást találni (elsősorban szanálásra irányuló eljárás esetén) stb.

³² Emlékeztető: 2014-en mindössze november és december hónap értendő. Továbbá, mivel a 2014-es adatgyűjtés lezárásának határideje 2015. január 15. volt, a 2014-es és 2015-ös adatok között némi átfedés van.

a közös felügyeleti csoportok és a felügyeleti testület titkársága között. A 2014-ben végrehajtott módosítások után a 2015-ös tapasztalatok alapján továbbfejlesztették az EKB értesítésére használt eljárásokat és űrlapokat.

Egyszerűsödött az **alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálat**, a változás középpontjában a hatékonyság növelése és az időbeosztás optimalizálása állt. Az arányosság jegyében új űrlapokat dolgoztak ki, amelyeken különbséget tesznek a jelentős hitelintézetek „lényeges” és „nem lényeges” leányvállalatai között. Az INH-knak újabban nagyobb a felelőssége a nem lényegesnek minősülő leányvállalatok tekintetében, valamint minden leányvállalatnál az újrakinevezési eljárások tekintetében. Ami a **befolyásoló részesedést** illeti, a belső átszervezéssel összefüggésben egyszerűsített megközelítésről állapodtak meg, egyes speciális felvásárlók (magán részvényalap, fedezeti alap, állami alap) akvizíciói esetében pedig módosítottak a módszertanon. Összehangolták továbbá az ugyanabba a csoportba tartozó, de más-más tagállamban működő leányvállalatokat érintő párhuzamos eljárásokat, lehetővé téve az EKB számára a következetes döntéshozatalt.

Fennmaradó feladatok

Mindezen erőfeszítések ellenére az engedélyeztetési eljárások határidőn belüli lefolytatása nem volt egyszerű feladat. Különösen nagy nehézséget okozott az **alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálatok nagy számának** kezelése egyfelől azért, mert az eljárást a jelentős hitelintézetek valamennyi leányvállalata esetében le kell folytatni, másfelől pedig a vonatkozó országos joggyakorlatok sokfélesége miatt. Az intézménynél fellépő kapacitáskorlátokkal együtt mindez munkahátralék felhalmozódásához vezetett. A helyzet kezelésére 2015-ben különböző intézkedéseket hoztak, többek között megemelték a területen dolgozók létszámát. A megnövelt kapacitásnak, valamint 2015 vége felé az eljárásokkal kapcsolatos értesítések száma visszaesésének köszönhetően sikerült csökkenteni a lemaradást. Ahhoz azonban, hogy ez a lemaradás elfogadható szintre kerüljön, folyamatos erőfeszítésre van szükség.

Különösen a befolyásoló részesedés értékelése, és kisebb mértékben az működési engedélyezési eljárások esetében volt nehéz tartani az SSM-keretrendeletben a döntéshozatalhoz megszabott **rövid határidőket** (15 nap az előbbiek és 10 nap az utóbbiak esetében). A végleges INH-javaslat benyújtása és a határozathozatal határideje közötti időszak nemegyszer igen rövidnek bizonyult, ami miatt az EKB-nak kevesebb ideje maradt a végleges javaslatok értékelésére (amibe a rendes határozathozatali eljárást is bele kell kalkulálni). Hasonló helyzet alakult ki az alkalmassági vizsgálatok esetében is ott, ahol a nemzeti jogszabályok rövid határidőket írnak elő.³³ Mindezek miatt a felügyeleti testületnek sokszor rövidebb jóváhagyási periódus állt rendelkezésére. A szűk határidők kezelése és a jogi

³³ Az alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálatot lezáró határozatoknak (amelyekben a tagállam saját határideje volt az irányadó) mintegy 10%-a a nemzeti jogszabályban rögzített határidő lejártá után született.

határidők betartása szempontjából kulcsfontosságúnak bizonyult elősegíteni az együttműködést és a kommunikációt mindazokkal, akik az eljárással kapcsolatos első értesítés INH-hoz való beérkezése, valamint a javaslatnak az EKB-hoz történő benyújtása közötti időszakban érintettek a folyamatban.

Elvi-stratégiai állásfoglalások kidolgozása

2015 során az illetékesek nagy hangsúlyt fektettek az elvi-stratégiai irányelvek kidolgozására, amelyek több területet is érintettek. A CRD IV-ben rögzített követelményeket átültették ugyan a nemzeti jogba, a konkrét rendelkezéseket illetően azonban a részt vevő tagállamok és az érintettek jogértelmezése eltér egymástól, így a folyamat más-más eredményekkel végződhet. E követelmények alkalmazásának harmonizálását elősegítendő, euroövezeti szintű elvi-stratégiai állásfoglalásokat és felügyeleti gyakorlatot határoztak meg. Külön erre a célra létrehozott szakértői hálózat segítségével az EKB-nak és az INH-knak több kérdéskörben is sikerült közös SSM elvi-stratégiai állásfoglalásokat kidolgozniuk. Ezek között kiemelendő az alkalmassági és üzleti megbízhatósági értékelés, valamint a befolyásoló részesedés szerzésének értékelése.

Az előbbi esetében többek között a következőket rögzítették:

- folyamatban lévő bűnügyi és adminisztratív eljárások értékelése;
- a vezetői funkció ellátásához kellően hosszú kinevezési időszak biztosítása;
- a vezetői testület tagjai igazgatósági beosztásainak számítási módszertana;
- a lehetséges összeférhetetlenség közzététele és súlyozása;
- a vezetői testület kollektív alkalmasságának értékelése.

2016 elején további állásfoglalások kidolgozása is lezárult többek között a vezetői állásinterjúk, a releváns munkatapasztalat értékelése és a feltételekhez kötött jóváhagyás kritériumai témakörében.

A befolyásoló részesedés értékelésével összefüggésben harmonizált irányelvek születtek a hitelintézetekben befolyásoló részesedés megszerzését célzó olyan akvizíciós javaslatok értékelésére, amelyekben a felvásárló rendkívül komplex vagy nem átlátható entitás (**speciális felvásárló**, például magán részvénytársaság, fedezeti alap, állami vagyonalap). Ezeknek a felvásárlóknak az esetében ugyanis nem könnyű meghatározni azt a tulajdonosi kört, amely végső soron hasznot húz az ügyletből, és így reputációjukat is nehéz értékelni. További jellegzetességük az ilyen felvásárlóknak, hogy a tőkeáttétel egy bizonyos formájával finanszírozzák az ügyletet, ami befolyásolhatja pénzügyi szilárdságukat, stabilitásukat és hosszú távú elkötelezettségüket. A kidolgozott elvi-stratégiai állásfoglalás foglalkozik mindezekkel az szempontokkal.

3.2 Jogsértések bejelentése, végrehajtás, szankcionálási eljárások

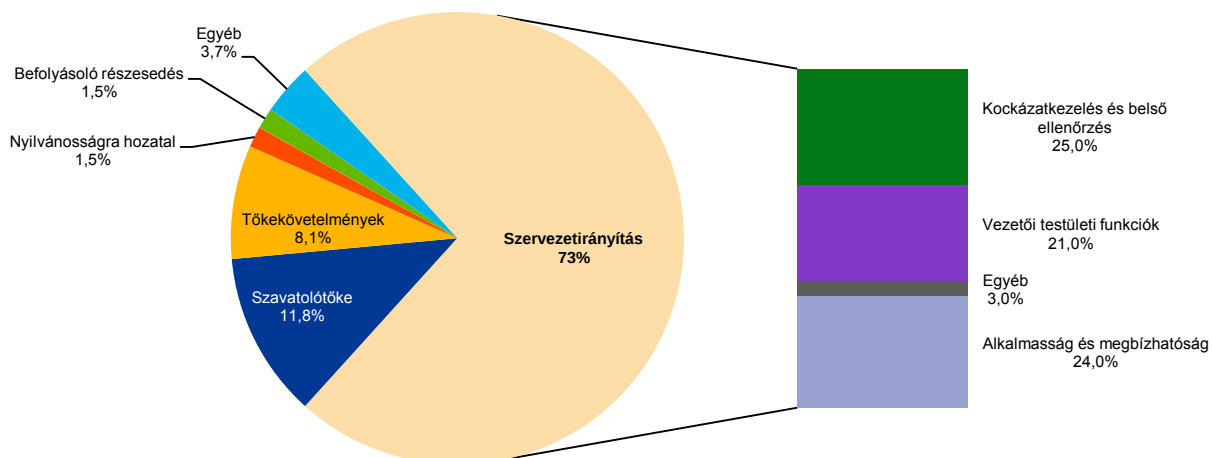
3.2.1 Jogsértések bejelentése az SSM-rendelet 23. cikke alapján: eddigi tapasztalatok

Az EKB köteles hatékony eljárásokat biztosítani bármely személy számára, amennyiben az a vonatkozó uniós jogszabályok megsértésével kapcsolatban bejelentést kíván tenni. Az intézmény, hogy ezen kötelezettségének eleget tehessen, jogsértés-bejelentési mechanizmust hozott létre. Ennek része az a [rögzített struktúrájú internetes felület](#), amelyre az EKB bankfelügyeleti weboldaláról lehet belépni.

2015 során 79 jogsértési bejelentés érkezett az EKB-hoz, amelyek közül 60-at a vonatkozó uniós jogszabályok feltételezett megsértése miatt tettek, és amelyből 51-ről úgy ítélték meg, hogy az EKB felügyeleti feladatait érinti. További kilenc bejelentés az INH-k hatáskörébe tartozott. A fennmaradó állomány jórészt prudenciális követelményekhez nem kapcsolódó országos ügyekből áll, amelyek kívül esnek a jogsértés-bejelentési mechanizmus hatályán (például fogyasztóvédelmi ügyek). Az EKB vagy az INH-k felügyeleti feladatait érintő ügyeket vagy az illetékes közös felügyeleti hatóságokhoz, vagy az INH-khoz utalták további feldolgozásra. A bejelentett jogsértések elsősorban vállalatirányítási kérdésekkel (73%), valamint a szavatoló tőke és a tőkekövetelmények nem megfelelő kiszámításával (20%) voltak kapcsolatosak. Az ügyek teljes téma szerinti bontását az 5. diagram tartalmazza. A szervezeten irányítási ügyek főleg a kockázatkezelés, a belső ellenőrzés, a vezetői testületi funkciók, valamint az alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények témaköre köré csoportosultak. A „Kockázatkezelés és belső ellenőrzés” azokat a mechanizmusokat és eljárásokat takarja, amelyeket egy entitásnak működésbe kell helyeznie ahhoz, hogy megfelelően azonosítani, kezelni és jelenteni tudja mindazokat a kockázatokat, amelyekkel aktuálisan szembesül, illetve potenciálisan szembesülhet. A „Vezetői testületi funkciók” kategória arra utal, hogy a hitelintézet üzleti tevékenységét gyakorlatilag irányító – illetve stratégiájának, célkitűzéseinek és általános irányának megszabása jogkörével felruházott, a vezetői döntéshozatalt felügyelő és nyomon követő – személyek mennyiben teljesítik e feladatkörüket.

5. diagram

Bejelentett feltételezett jogsértések szabálysértési kategóriák szerint

A 2014 novembere óta benyújtott bejelentésekről a közös felügyeleti csoportoktól vagy INH-ktől kapott visszajelzés alapján a leggyakoribb felügyeleti válaszlépések a következők voltak:

- helyszíni ellenőrzés (az esetek 32%-ában, hat felügyelt entitásra vonatkozóan);
- belső ellenőrzés, illetve belső vizsgálat kérése (az esetek 17%-ában, nyolc felügyelt entitásra vonatkozóan);
- az entitástól vagy a gyanúsított személytől dokumentumok vagy magyarázat kérése (az esetek 17%-ában, kilenc felügyelt entitásra vonatkozóan).

3.2.2 Végrehajtás és szankcionálás

Az SSM-rendelet és az SSM-keretrendelet értelmében a hitelintézetekkel szembeni végrehajtási és szankcionálási hatáskörök a feltételezett jogsértés jellegétől, a felelős személytől, illetve az alkalmazandó intézkedéstől függően kerülnek felosztásra az EKB és az INH-k között (lásd a [2014-es Éves jelentést](#)).

2015 folyamán az EKB egyetlen szankcionálási eljárást kezdeményezett egy jelentős felügyelt pénzintézet ellen közvetlenül alkalmazandó uniós jogszabály feltételezett megsértése miatt. Az EKB két további ügyben az INH-ktől kérte szankcionálási eljárás kezdeményezését, mivel ezek az ő országos hatáskörükbe tartoztak.

Az intézmény emellett végrehajtási eljárást kezdeményezett egy jelentős felügyelt pénzintézet ellen az EKB egyik felügyeleti határozatának feltételezett megsértése miatt.

E feltételezett szabálysértések – amelyek kivizsgálása jelenleg is tart – a vállalatirányítás, a nagy kitettség, a tőkekövetelmények, valamint a nyilvános közzétételi és adatszolgáltatási kötelezettségek témakörét érintik.

Az SSM működésének első szakaszát követően – amelynek során a felügyelt entitások prudenciális helyzetének feltárása állt középpontban – az EKB felügyeleti stratégiájának fókusza a következő ciklusban várhatóan végrehajtási és szankcionálási hatáskörének fokozottabb igénybevételére helyeződik át.

4 Az SSM az európai és nemzetközi felügyeleti architektúrában

Az EKB bankfelügyelet számára kiemelt fontosságú az európai és nemzetközi együttműködés. Ennek megfelelően számos egyetértési megállapodást kötött más európai intézményekkel, például az Európai Bankhatósággal (EBH) és az Egységes Szanálási Testülettel (SRB). Emellett csatlakozott az SSM-hez tartozó és az euroövezeten kívüli INH-k közötti együttműködési megállapodásokhoz is. Az EKB továbbá koordinációs és együttműködési megállapodásokat dolgozott ki az illetékes felügyeleti kollégiumok számára, illetve részt vett az IMF pénzügyi ágazat-értékelési programjában (FSAP), valamint az EBH által elvégzett felülvizsgálatokban.

Az EKB az európai és nemzetközi szabályozási keretrendszer továbbfejlesztésében is részt vállalt. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottsághoz való csatlakozását követően számos szabályozási kezdeményezéshez csatlakozott. Európai szinten támogatta az EBH egységes európai szabálykönyvvel kapcsolatos munkáját. 2015-ben az intézmény újabb jelentős lépést tett a szabályozás összehangolása felé: napirendre tűzte a CRD IV-ben szereplő választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök kérdését, ahol eddig nem volt egységes a szabályozás.

4.1 Európai és nemzetközi szintű együttműködés

4.1.1 Együttműködés az illetékes nemzeti/uniók hatóságokkal, és a szoros együttműködés jelenlegi állása

Az SSM létrehozása a legcsekélyebb mértékben sem csökkentette az „Unión belüli együttműködés” jelentőségét, azaz az EKB és az EU egyéb felügyeleti szervei közötti, megfelelő adatmegosztást és együttműködést.

Az EKB folyamatosan arra törekedett, hogy saját egyetértési megállapodásokat kössön az euroövezeten kívüli uniós INH-kkal, piaci hatóságokkal és uniós intézményekkel, és 2016-ban is folytatja erre irányuló munkáját.

A Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerének hatóságai

Az **euroövezeten kívüli INH-kkal** folytatott együttműködés az európai jogszabályokkal, különösen a CRD IV-gyel összhangban egyre határozottabb formát ölt.

Az EKB is csatlakozott az euroövezeti és az övezeten kívüli INH-k között korábban megkötött egyetértési megállapodásokhoz. Következésképpen e megállapodások konkrét rendelkezései a jelentős pénzintézetek felügyeletét is érintik.

Az SSM-rendeletben foglaltaknak megfelelően az EKB mintadokumentumot dolgozott ki az egyetértési megállapodásokhoz, amelyet az euroövezeten kívüli INH-kkal való egyeztetés során kíván igénybe venni. Ezzel célja külön figyelmet szentelni a globális, rendszerszinten meghatározó pénzintézeteknek.

2015. március 13-án az EKB egyetértési megállapodást kötött az EBH-val és más uniós bankfelügyeleti hatóságokkal. A megállapodással keretrendszert jött létre az egyes bankokra vonatkozó főbb kockázati mutatók uniós szintű adatcseréjéhez; az adatokat az EBH gyűjti az EU-tagállamok illetékes hatóságaitól. Az EKB ezáltal az euroövezeten túlra is kibővítette a szakértői elemzések és a bankok összehasonlításának körét. Ez a lépés általánosságban növeli a felügyeleti hatékonyságot az Európai Unióban.

Az EKB az **Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA)** 2016. január 27-én aláírt, a felügyeleti és központi banki funkcióját érintő egyetértési megállapodás kidolgozásával is foglalkozott. A bankfelügyeleti feladatok esetében a megállapodás többek között kitér arra, hogy a hatóságok miként fognak együttműködni az uniós jogszabályokban rögzített feladataik ellátása során, például a pénzügyi intézmények és piacok viszonylatában. Emellett mindkét hatóság elismeri a hitelintézetek biztonsága és hatékony működése, valamint a pénzügyi rendszer stabilitása és hatékonysága közötti összefüggések jelentőségét.

Az EKB 2015-ben – az ESMA-val karöltve – dolgozott továbbá annak dokumentumnak a véglegesítésén, amely az EKB és a **nemzeti piaci hatóságok** közötti egyetértési megállapodások mintájául szolgál. Ilyen megállapodásokat az érintettek önkéntes alapon köthetnek annak érdekében, hogy gondoskodjanak az SSM-rendeletben és a pénzügyi piacokra vonatkozó jogszabályokban hivatkozott pénzügyi intézmények megfelelő felügyeletéről. A minta többek között foglalkozik az adatszolgáltatás és a helyszíni vizsgálatok során történő együttműködés témakörével is.

Felügyeleti kollégiumok

A felügyeleti kollégiumok állandó, de rugalmas koordinációs rendszert alkotnak, amely a határokon átvéelő bankcsoportok felügyeletében részt vevő illetékes hatóságokat tömöríti. E kollégiumok továbbra is fontos szerepet játszanak az euroövezeten kívüli államokban is jelen lévő SSM-bankok esetében.

A CRD IV 115. cikke, valamint a felügyeleti kollégiumok működéséről szóló [bizottsági 2016/99 végrehajtási rendelet](#) és [bizottsági 2016/98 felhatalmazáson alapuló rendelet](#) alapján az összevont felügyeletet ellátó és más illetékes hatóságoknak írásban kell rögzíteniük a koordináció és az együttműködés formáit – a felügyeleti kollégiumok folyamatos és vészhelyzetekben történő működését szabályozandó.

A közös felügyeleti csoportok írásban rögzítették a koordinációs és együttműködési megállapodásokat mindazon jelentős intézmények esetében, amelyek felügyeletére

felügyeleti kollégiumot hoztak létre. A megállapodások alapja az EBH által kidolgozott egységes minta volt.

A megállapodások többek között a következőkre terjednek ki:

- tájékoztatás a csoport szerkezetéről, valamint a kollégium tagjairól és megfigyelőiről;
- az információcserét (beleértve a bizalmas információk kezelését), illetve a korai észlelésre, a bankokat övező potenciális kockázatokra és sérülékenységre vonatkozó mutatók kezelését taglaló megállapodások ismertetése;
- a folyamatos működés mellett és vészhelyzetekben történő tervező és koordinációs felügyeleti tevékenység keretrendszerének ismertetése.

Egységes Szanálási Testület

Az EKB bankfelügyelete 2015-ben megkezdte együttműködését az Egységes Szanálási Testülettel (Single Resolution Board – SRB) (lásd a 2.2.2 pontot) és a nemzeti szanálási hatóságokkal. A vonatkozó uniós és nemzeti jog előírja, hogy az EKB és a szanálási hatóságok a feladataik ellátásához szükséges minden információt osszanak meg egymással. Következésképp az SSM kölcsönös tájékoztatási eljárásokat alakított ki az SRB-val és a nemzeti szanálási hatóságokkal.

Az EKB bankfelügyelet munkatársai részt vettek az SRB ülésein és magas szintű szakpolitikai munkaértekezletein. Az EKB munkatársai az SSM létrehozása során szerzett tapasztalataikkal támogatták az SRB kialakításának kezdeti szakaszát. Az EKB szakértői például bekapcsolódtak az SRB bizottságainak munkájába és az SRB szakpolitikai vitáiba, valamint tanulmányok, kézikönyvek elkészítésébe és keretrendszerek kidolgozásába.

2015. december 22-én az EKB és az SRB kétoldali [egyetértési megállapodást](#) kötött, és kidolgozta az együttműködésre és a kölcsönös tájékoztatásra vonatkozó általános szabályokat. Ezzel elkerülhető a párhuzamos adatgyűjtés és a bankokra nehezedő beszámolási kötelezettséggel járó terhek indokolatlan növekedése. Az együttműködési megállapodás segítségével híd építhető a bankunió megfelelő pillérei között.

Szoros együttműködés

Szoros együttműködés keretében az euroövezeten kívüli tagállamok is részt vehetnek az SSM munkájában. Ennek fő feltételeit az SSM-rendelet 7. cikke és az [EKB/2014/5 határozatban](#) foglalt eljárási aspektusok taglalják.³⁴

³⁴ A mechanizmusban részt vevő azon tagállamok illetékes hatóságaival folytatott szoros együttműködésről, amelyek pénzneme nem az euro szóló 2014. január 31-EKB határozat (EKB/2014/5).

2015-ben nem érkezett hivatalos kérelem szoros együttműködésre, noha szakmai szintű informális adatcserére sor került, amelynek célja a szoros együttműködés eljárási aspektusainak tisztázása volt.

4.1.2 Az IMF pénzügyi ágazati értékelési programjai

Az IMF pénzügyi ágazati értékelő programjai (FSAP) a 2015–2018 közötti időszakban az euroövezet tíz országát vizsgálják. Ezek a következők: Belgium, Németország, Spanyolország, Írország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Ausztria és Finnország.³⁵ Németországban, Írországon és Finnországban 2015 folyamán elindult az értékelési program.

Az IMF értékelési programjai során a vizsgált ország pénzügyi ágazatában az alábbi három fő elem tekintetében hajtanak végre átfogó és mélyreható elemzést:

1. a legsebezhetőbb pontok feltárása, a pénzügyi ágazat ellenálló képességének felmérése a komoly, de valószínűsíthető sokkokkal szemben; minderre általában stresszteszt keretében kerül sor;
2. az adott ország pénzügyi stabilitásra vonatkozó szakpolitikai kerete, nevezetesen a mikro- és makroprudenciális szabályozási keret, illetve a hozzá kapcsolódó felügyeleti keretrendszer és gyakorlat értékelése a hatékony bankfelügyelet bázeli alapelveinek való megfelelés alapján;
3. a pénzügyi védőháló és a pénzügyi rendszer válságkezelő és -megoldó képességének értékelése, különös tekintettel arra, hogy a rendszer mennyiben elégíti ki a hatékony bankszanalízis rendszerek Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) által kidolgozott fő ismérveit.

Az értékelési programok végrehajtása az adott országok feladata, ennek megfelelően az irányítás a nemzeti hatóságok kezében van. Ugyanakkor az euroövezet ezen országaiban a nemzeti hatóságok mellett az EKB is jelentős mértékben részt vesz a felügyeleti feladatok ellátásában, a bankfelügyelet mikro- és makroprudenciális területein rá háruló feladatainak köszönhetően.

Az EKB részvételéhez köthető fő célkitűzések:

1. megteremteni az országok összehasonlításának lehetőségét, továbbá egységesíteni az FSAP bankszektorra vonatkozó elemeit az euroövezet országainak körében;
2. a lehető legnagyobb mértékben kiaknázni az uniós/euroövezeti szintű banki stressztesztből fakadó szinergiákat;

³⁵ Mindhárman a közé a 29 ország közé tartoznak, amelyek pénzügyi ágazatát az IMF rendszerszinten jelentősnek minősítette, és amelyek esetében az IMF IV. cikknek megfelelő felülvizsgálat keretében kötelező az FSAP részeként a pénzügyi rendszer stabilitását értékelni.

3. gondoskodni arról, hogy az SSM létrehozása kapcsán kialakított mikro- és makroprudenciális bankfelügyeleti keretrendszer fő ismérvei nemzeti szinten is megfelelően beépüljenek, illetve, hogy az IMF ajánlásaiban nevesítsék a további fejlesztést igénylő területeket.

Az értékelési programok elsősorban az IMF által levezényelt felülvizsgálat részét képezik, így az eredmények és ajánlások többsége továbbra is az illetékes nemzeti hatóságokat célozza. Ugyanakkor tekintettel az euroövezetben újonnan kialakított bankfelügyeleti architektúrára, az SSM megfelelő működését szolgáló ajánlások címzettje a jogszabályoknak megfelelően az EKB. Annak érdekében, hogy az IMF által végzett vizsgálat és tanácsadás hatékony és érdemi maradjon, az érintetteknek maradéktalanul figyelembe kell venniük az új döntéshozatali struktúrát, valamint a tagállamok, az euroövezet és az Európai Unió saját hatásköreit.

4.1.3 Az EBH felülvizsgálati testülete

Az EKB bankfelügyelet 2015-ben uniós szintű partneri felülvizsgálatokban is részt vett. Az EKB az EBH felülvizsgálati testületének tagja. E minőségében feladata, hogy segítse az EBH-t megbízatásának teljesítésében. A felülvizsgálati testület az illetékes hatóságok felügyeleti tevékenysége kapcsán hajt végre partneri felülvizsgálatokat a következetesség növelése céljából.

2015-ben az EBH felülvizsgálati testülete felülvizsgálatot hajtott végre a vezetői testületi tagok és a legfontosabb tisztségviselők alkalmasságát illetően. Az eredményeket 2015. június 16-án hozta nyilvánosságra az EBH. A felülvizsgálati testület az illetékes hatóságok felügyeleti gyakorlatában mutatkozó bevált gyakorlatokat és fejlesztendő területeket vizsgálta a hitelintézetek vezetőinek és legfontosabb tisztségviselőinek alkalmassága tekintetében.

Az EKB emellett részt vett [az intézmények 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti felügyeleti adatszolgáltatása tekintetében végrehajtás-technikai standardok megállapításáról szóló, 2014. április 16-i, 680/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet](#) végrehajtásának felülvizsgálatában is. A jelenleg is folyamatban lévő felülvizsgálat célja, hogy felmérjék, az illetékes hatóságok miként hajtják végre az egyes intézmények által szolgáltatott adatok minőségellenőrzését, és milyen folyamatokkal gondoskodnak a végrehajtás-technikai standardok terén született változások végrehajtásáról.

4.1.4 Az Európai Unión kívüli országokkal kötött egyetértési megállapodások

A harmadik (Európai Unión kívüli) országokkal folytatott gördülékeny együttműködés érdekében az EKB 2015-ben felvetette, hogy csatlakozna azokhoz az egyetértési megállapodásokhoz, melyeket az INH-k harmadik országok hatóságaival kötöttek. Az SSM-keretrendelet 152. cikke ezt lehetővé teszi, ezáltal gondoskodva a felügyeleti tevékenység folytonosságáról.

Az érintett partnerek 2015 során elnyert egyetértésével az EKB immár minden meglévő együttműködési megállapodáshoz csatlakozott, amelyet az INH-k 38 harmadik országgal kötöttek.

2015-ben az EKB mintadokumentumot készített az egyetértési megállapodásokhoz, melyeket 2016 folyamán tárnak majd a kiemelt harmadik országok elé egyeztetés céljából.

4.2 Az európai és a nemzetközi jogszabályi keret alakításában való közreműködés

4.2.1 Közreműködés a bázeli folyamatban és az EBH egységes szabálykönyvével kapcsolatos munkában

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság és a Pénzügyi Stabilitási Tanács

2014 végén az EKB bankfelügyelete a **Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság** tagja lett. Ebből kifolyólag 2015 folyamán aktívan részt vett a bizottság és felügyeleti testülete, a jegybankelnökök és felügyeleti igazgatók csoportjának munkájában.

A G20 vezetőinek 2015. novemberi antalyai csúcstalálkozójára készült beszámoló³⁶ alapján az elmúlt évben a Bázeli Bizottság előrelépést tett a válságot követő szabályozási reformok véglegesítése, valamint e reformok szerkezete és az általános célkitűzések (kockázati érzékenység, egyszerűség összehasonlíthatóság) közötti egyensúly megteremtése felé.

Szakértelmével és véleményével az EKB bankfelügyelet a Bázeli Bizottság közel 30 munkacsoportjának munkáját segítette. A munkát az EKB makroprudenciális politikai és pénzügyi stabilitási főigazgatóságának megfelelő osztályaival összeköttetésben, illetve a Bázeli Bizottságban szintén képviseltetett euroövezeti illetékes hatóságokkal és nemzeti központi bankokkal, az Európai Bizottsággal és az EBH-val karöltve az EKB felügyeleti politikai osztálya koordinálta.

Az EKB bankfelügyelet továbbra is kiemelten kezelte a **Bázel III végrehajtásra váró szakpolitikai reformjait**, ami a következő témakörök megvitatását eredményezte:

- az alábbiakkal kapcsolatos konzultáció: (i) a hitel- és a működési kockázat általános megközelítésének javasolt felülvizsgálata; (ii) a kapcsolódó tőkeminimum meghatározása; valamint (iii) reformcsomag a kockázattal súlyozott eszközállomány (amelyhez a hitelkockázatot belső minősítésen alapuló módszerekkel számítják) összehasonlíthatóságának növelésére;

³⁶ *Finalising post-crisis reforms: an update, A report to G20 Leaders* (A válságot követő reformok véglegesítése: a jelenlegi helyzet, beszámoló a G20-ak vezetői számára), BCBS, 2015. november, letölthető: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d344.pdf>

- a kereskedési könyv (a piaci kockázat minimum tőkekövetelményeiről szóló felülvizsgált keretrendszer) mélyreható felülvizsgálatának véglegesítése;
- konzultáció a bankok TLAC-hez kapcsolódó befektetett eszközei levonásának javasolt módszertanáról;
- a tőkeáttételi mutató közelgő felülvizsgálata, illetve végső kalibrálása (a 2018. január 1-jével az 1. pillérbe való átkerülése céljából);
- a tőkekeret „egyszerű, átlátható és összehasonlítható” értékpapírosítását célzó tőkekezelés fejlesztéséről szóló konzultáció;
- konzultációs dokumentum a kockázatkezelésről, a tőkekezelésről és a banki könyv kamatláb-kockázatának felügyeletéről.

Az EKB bankfelügyelet emellett részt vett a szabályozásegységesítés hatályának közelgő felülvizsgálatában, illetve az államadósságnak való kitettség prudenciális kezelésének lehetséges felülvizsgálatáról szóló vitában, melyet a Bázeli Bizottság gondos, átfogó és fokozatos módon kezel.

A Bázeli Bizottság várhatóan 2016 végére lezárja a szakpolitikai reformterv kidolgozását. A testület munkájában a hangsúly fokozatosan a következőkre tevődik: (i) a reformok hazai végrehajtására vonatkozó határidők betartása és az egységes végrehajtás, valamint a reformok eredményeinek vizsgálata – különösen az egységesszabályozás-értékelő programokon keresztül; valamint (ii) a működésfelügyeleti kérdések, például a kollégiumok hatékonyságának vizsgálata, a 2. pillér szerepe a tőkekeretben, stressztesztok, vállalatirányítás. Az EKB bankfelügyelet is figyelemmel kísérte ezeket a területeket, és készen áll arra, hogy növelje részvételét a hozzájuk kapcsolódó munkában.

Az EKB bankfelügyeletet illetően 2015-ben az egyik fontos fejlemény a **Pénzügyi Stabilitási Tanácsban** való intézményes képviselőihez kapcsolódik. A tanács március 26-án, Frankfurtban tartott plenáris ülésén az a döntés született, hogy az EKB bankfelügyelet a felügyeleti és szabályozási állandó bizottságban (SRC) is képviseltetheti magát. Az EKB bankfelügyelet megkezdte munkáját az SRC-ben, amely a felügyeleti és szabályozási politikák kidolgozásának kérdéseire kapcsolódó fő pénzügyi stabilitási kérdések (például a „túl nagy ahhoz, hogy bebukjon”-kérdéskör, illetve a piaci alapú finanszírozásból fakadó kockázatok) megoldásával, valamint a pénzügyi hatóságok között felmerülő, szektorokon átívelő ügyek koordinációjával foglalkozik.

Részvétel az EBH munkájában

Unió szinten az EKB bankfelügyelete folytatta az együttműködést az EBH-val közös céljuk, vagyis az európai bankszektor prudenciális felügyelete és szabályozása hatékonyabbá és egységesebbé tételének elérésére.

Az EBH fő feladata a bankszektorra vonatkozó **egységes európai szabálykönyv** kidolgozása, amely az uniós hitelintézetekre vonatkozó összehangolt prudenciális

szabályokat tartalmazza. Az EBH emellett fontos szerepet játszik a felügyeleti gyakorlat konvergenciájának elősegítésében, hogy gondoskodjon a prudenciális szabályok összehangolt alkalmazásáról. E célból az EKB bankfelügyelet képviselői mintegy 50 EBH-munkacsoport munkájában vettek részt, továbbá az EBH fő testületének, a felügyeleti tanácsnak az ülésein is képviselték az intézményt, hiszen ennek a testületnek az EKB szavazati joggal nem rendelkező tagja.

Még nagyobb általánosságban az SSM elősegíti a felügyeleti gyakorlat harmonizációját az INH-k között az egységes európai szabálykönyv konzisztens végrehajtása érdekében. Mindezt a jelentős intézmények működési felülvizsgálatáért felelős közös felügyeleti csoportok és az a szakértelem teszi lehetővé, amelyet az EKB horizontális funkciói nyújtanak a felügyeleti ciklus minden pontján.

Szabályozási területen az EBH 2015-ben a CRR/CRD IV jogszabálysomag kapcsán a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelvre, valamint a betétbiztosításról szóló irányelv módosítására helyezte a hangsúlyt.

A 2014. január 1-jén hatályba lépett, a Bázel III prudenciális rendelkezéseit követő **CRR/CRD IV jogszabályi kerettel** összhangban az EBH-nak mintegy 250 dokumentumot kell elkészítenie. 2015-ben ezek többségének témája a hitelkockázat, a piaci kockázat, a likviditás és a tőkeáttétel volt.

A bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelv értelmében a **szanálás** területén az EBH rendelkezik iránymutatások és végrehajtás-technikai standardok kiadásához (például a szanálási kollégiumok működtetése) szükséges jogkörrel. Az EKB tagja az EBH 2015. január 1-jén megalakult szanálási bizottságának is, amelynek feladata az EBH ilyen témájú határozatainak előkészítése.

Felvigyázási téren a **2. pillérhez tartozó felügyeleti konvergenciát** illetően az EBH bővítette szabályozói és monitoring tevékenységeinek körét, továbbá részletes kockázatkezelési iránymutatásokat adott ki a 2. pillérhez. Ezek az iránymutatások az SSM-ben a SREP-módszertan gerincét alkotják.

A **stressztesztet** illetően az EBH az Európai Rendszerkockázati Testülettel együttműködésben köteles uniós szintű stressztesztet kezdeményezni és koordinálni annak érdekében, hogy értékelje a pénzügyi intézmények ellenálló képességét a piac kedvezőtlen alakulásával szemben. Az EKB bankfelügyelet feladatai: (i) a teszt elvégzéséhez szükséges utasítások továbbítása az érintett bankoknak; (ii) a minőségbiztosítási folyamat lebonyolítása; valamint (iii) a felügyeleti reagálási funkció ellátása.

Ebben a működési keretben az EKB bankfelügyelet szorosan együttműködött az EBH-val a következő, 2016. évi uniós szintű stresszteszt előkészítése során. A teszt kimenetelét, köztük az egyes bankok eredményeit várhatóan 2016 harmadik negyedévének elején publikálják, így a teszt lezárása egybeesik majd az éves SREP-ciklussal.

4.2.2 A CRR/CRD IV-ben foglalt választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök végrehajtása

Az egységes európai szabálykönyvben foglalt választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök: a teljes bankunió utolsó akadály

A CRR/CRD IV, és általánosságban az egységes európai szabálykönyv célja, hogy azonos feltételeket biztosítson az európai bankok számára a szabályozási eltérések és következtetlenségek mértékének csökkentésével. A koherens szabályozási keret létrehozása az egységes, integrált bankpiac elengedhetetlen feltétele, jóllehet technikai és szakpolitikai szempontból igen összetett feladat. Ebből kifolyólag a jogszabály alkotója bizonyos fokú rugalmasságot engedélyez a tagállamoknak – általában a felügyeleti hatóságokon keresztül –, mellyel eldönthetik, hogy egyes szabályokat alkalmazznak-e, és ha igen, akkor miként. E rugalmasság eredeti célja a nemzeti sajátosságok beépítése, az eltérő felügyeleti szemléletek engedélyezése volt, az egységes felügyeleti hatóság létrehozása ugyanis akkoriban még nem volt terítéken (a CRR/CRD IV 2013-ban született meg).

E rugalmas rendelkezések, melyekre általában **„választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök”**³⁷ néven hivatkoznak, valamint a CRD IV rendelkezéseinek nem egységes végrehajtása torzíja az egyenlő feltételeket, és akadályozza az egységes piac, sőt maga a bankunió működését. A választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök tekintetében korábbi nemzeti szintű alkalmazásuk a CRR/CRD IV rendelkezéseinek heterogén és sokszor engedékenyebb alkalmazásához vezetett az euroövezet országaiban.

Mindez a hitelintézetek és az illetékes hatóságok mellett más fontos érintettek (elemzők, befektetők) számára sem kedvező. A heterogén környezet például kihat a közölt mutatók összehasonlíthatóságára, és növeli a bankok tényleges tőke- és likviditási pozícióját övező bizonytalanságot. Emellett hatással van a 2. felügyeleti pillér határozatainak egységességére is, különösen, mivel a tőkével kapcsolatos átmeneti rendelkezések nemzeti végrehajtásában jelentős eltérések mutatkoztak.

Az egységes európai felügyelet létrehozásával lehetőség nyílt az integráció felügyeleti intézkedéseken keresztüli előmozdítására, vagyis a részt vevő tagállamok rendelkezésére álló választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök harmonizálására. Az SSM-rendelet elsődleges céljává tűzte ki a „hitelintézetek biztonságát és hatékony és eredményes működését, valamint a pénzügyi rendszer stabilitását [...] a szabályozási arbitrázs megakadályozása céljából a hitelintézetekkel szemben egyenlő bánásmódot alkalmazva a belső piaci egység és integritás maradéktalan tiszteletben tartása mellett”. E feladat ellátásának előfeltétele az egyenlő feltételek kialakítása az SSM-tag bankok számára.

³⁷ A választási lehetőségeknek és nemzeti mérlegelési jogköröknek nincs kötelező érvényű definíciója. Az EBH összefoglalója alapján a „választási lehetőség” olyan helyzetet feltételez, amelyben a tagállamok illetékes hatóságai az uniós jogszabályokban foglalt lehetőségek közül kiválaszthatják, hogy miként hajtják végre az adott rendelkezést. Ha a tagállamok eldönthetik, hogy kívánják-e alkalmazni az adott rendelkezést, az a „nemzeti mérlegelési jogkör” kategóriájába tartozik.

A CRR/CRD IV rendelkezéseiben megnevezett választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök a prudenciális szabályozási keret minden területét érintik, és a módszerek széles skáláját foglalják magukban: közülük sok a szavatoló tőke definíciójával, valamint a hitel-, partner- és piaci kockázat tőkekövetelményének definíciójával kapcsolatosak, de a jogszabálysomag fontos rendelkezéseket tartalmaz a nagykockázatokra, a likviditásra és az intézmények vállalatirányítási rendszereire vonatkozóan is.

A választási lehetőségekkel és nemzeti mérlegelési jogkörökkel kapcsolatos projekt elindításával az EKB célja pontosan a fenti következmények orvoslása, valamint a bankrendszer harmonizációjának és integrációjának elősegítése, ami teljes mértékben összhangban áll megbízatásával.

A választási lehetőségekkel és nemzeti mérlegelési jogkörökkel kapcsolatos projekt

Azt, hogy a projektet minél előbb útjára kell indítani, a **2014. évi átfogó értékelés** tette világossá, hiszen a vizsgálat során az SSM azt a feladatot kapta, hogy a választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök harmonizációját prioritásként kezelje. Az átfogó értékelés miután megvizsgálta átmeneti kiigazítások – többségében választási lehetőségnek és nemzeti mérlegelési jogkörnek minősülő és a CRR szavatolótőke-definíciójához kapcsolódó – tagországi szintű érvényesítésének hatását, arra a megállapításra jutott, hogy 2014. január 1. óta az euroövezet bankjaiban a CET1-re gyakorolt hatás hozzávetőleg 126,2 milliárd eurónak felel meg;³⁸ az átmeneti kiigazítások a kockázattal súlyozott eszközök értékének 1,5%-ával növelték a jelentős hitelintézetek átlagos CET1-arányát³⁹. A kiigazítások hatása azonban nem volt egyforma, és országonként eltért⁴⁰, ezáltal torzultak az egyenlő feltételek. A projektet az eurocsoport is támogatta, amely 2015. április 24-én a választási lehetőségekkel és nemzeti mérlegelési jogkörökkel kapcsolatos összehangolt munkára szólította fel az EKB-t annak érdekében, hogy a lehető leggyorsabban egyenlőbb versenyfeltételeket teremtsenek a bankunióban.

Az INH-k is részt vettek az EKB munkájában, mely a következő három lépésből állt: (i) a választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök körének felmérése; (ii) az egyes választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök esetében szakpolitikai ajánlások és konkrét paraméterek kidolgozása, valamint (iii) az elfogadott szakpolitikák végrehajtása.

³⁸ Az érték az átmeneti választási lehetőségekre és nemzeti mérlegelési jogkörökre, valamint egyéb átmeneti rendelkezésekre egyaránt vonatkozik.

³⁹ A számítás során súlyozott átlagot alkalmaztunk.

⁴⁰ A nemzeti szabályozás határozza meg azt a minimum ütemet, amely szerint a bankoknak ki kell vezetniük az átmeneti szabályokat. Ebből kifolyólag akár országon belül is a bankok saját hatáskörben dönthetnek az átmeneti szabályok alkalmazásának módjáról.

A választási lehetőségekkel és nemzeti mérlegelési jogkörökkel kapcsolatos projekt hatóköre

Az eddig feltárt 167 választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör ismétlődő jellemzői alapján a rendelkezéseket különböző feltételek alapján csoportosították. A legfontosabb kritériumok a következők:

- milyen jogi szövegben fordulnak elő;
- kit illet az adott választási lehetőség vagy mérlegelési jogkör (tagállamot, illetékes hatóságot vagy mindkettőt);
- az alkalmazás módozatai, nevezetesen, hogy az adott választási lehetőséggel vagy nemzeti mérlegelési jogkörrel élhetnek-e ex ante, általánosan, és minden intézményre vonatkozóan, vagy pedig eseti elbírálást igényel intézményspecifikus elemek alapján.

Az EKB végül **122, az illetékes hatóságoknak nyújtott választási lehetőséggel és nemzeti mérlegelési jogkörrel** foglalkozott, mivel ezek a hatóságok az EKB közvetlen hatáskörébe tartoznak. A vizsgálat során kizárólag a jelentős hitelintézetekre vonatkozó, általánosságban és egyedi elbírálás alapján alkalmazott választási lehetőségeket és mérlegelési jogköröket vettek sorra. A vizsgált körben szerepel az a tizenkét választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör is, amelyről a likviditásfedezeti követelményekről szóló, felhatalmazáson alapuló jogi aktus⁴¹ rendelkezik. Ezek nem csak azért kerültek a jogszabályba, mert a CRR likviditási rendelkezéseikhez kapcsolódnak, hanem azért is, hogy kielégítsék az EKB működési igényeit, melyek abból fakadnak, hogy a felhatalmazáson alapuló rendelet 2015. október 1-jén hatályba lépett.

⁴¹ A Bizottság (EU) 2015/61 felhatalmazáson alapuló rendelete a likviditásfedezeti követelményekről (2014. október 10.)

5. ábra

A választási lehetőségekkel és nemzeti mérlegelési jogkörökkel kapcsolatos projekt hatóköre

Illetékesség	Hatókör	Példa
Illetékes hatóság [119 választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör]	Minden bank (általános döntés) [44 választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör] Egyedi elbírálás (eseti döntés) [66 választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör]	Átmeneti választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör a tőkével kapcsolatban; a nemteljesítés meghatározása; a közszektorbeli intézményekkel szembeni kitettség kezelése Egyedi mentesség a likviditási és tőkekövetelmények alól, a tőkekövetelményekre vonatkozó közös előírások, kedvező elbánás kidolgozása
Tagállamok [36 választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör]	Minden bank (általános döntés) [36 választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör]	[nem tartozik a projekt hatáskörébe]
Összesen: 155 (+ a likviditáskövetelményekről szóló, felhatalmazáson alapuló rendeletbe foglalt 12 választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör → 167)		

A projekt központi témaköre:
A CRR/CRD IV-ben foglalt 110 mikroprudenciális választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör az illetékes hatóságok számára
+
A likviditási követelményekről szóló, felhatalmazáson alapuló rendeletbe foglalt 12 választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör

Összesen: 122
(+ 45 hatáskörön kívül → 167)

A szakpolitika kidolgozása, hatáselemzés

A prudenciális szakpolitika kidolgozásának második lépését általános irányelvek vezérelték. A feladattal a felügyeleti testület póttagjaiból álló magas szintű csoportot bízták meg, ezáltal ki tudták aknázni az EKB és az illetékes nemzeti hatóságok közötti intenzív együttműködés előnyeit. Az EKB szakpolitikájának kialakítása során **prudenciális** vezérelveket alkalmaztak, mivel pénzügyi stabilitási szempontból elfogadhatatlan lett volna, ha a legalacsonyabb mércéhez közelítenek. A bankunió célkitűzéseivel és a prudenciális alapelvvel összhangban a nyitott, integrált bankpiac létrehozására törekedtek.

Figyelembe vették továbbá a **nemzetközi felügyeleti standardokat** is, különösen a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság nemzetközi standardjait, illetve az EBH által megszövegezett európai standardokat. A Bázeli Bizottság és az EBH releváns standardjait betartották ugyan, de némi eltérést is engedélyeztek, főként az új rendszerre való gördülékenyebb átállás érdekében. Amennyiben a bázeli standardok nem mutattak kellő irányt, vagy többféle végrehajtási módot is lehetővé tettek, a kellően óvatos, prudenciális alapelvnek megfelelő végrehajtási módot részesítették előnyben.

Az **egyenlő bánásmód** alapelvét szintén figyelembe vették. Ennek értelmében az egyforma pénzügyi intézetekre és kockázatokra egyforma szabályoknak kell vonatkoznuk, ugyanakkor bizonyos, speciális elbánást igénylő esetekben a megfelelő engedményeket is lehetővé kell tenni. Az alapelv betartása fontos szerepet játszik a pénzügyi integráció erősítésében. Kiemelendő, hogy a piaci szereplők jogos elvárásaira, azaz a nemzeti hatóságok korábbi határozatai kapcsán kialakult elvárásokra is különös figyelmet fordítottak.

Az EKB a projektben szereplő összes választási lehetőség és nemzeti mérlegelési jogkör esetében alaposan elemezte a korábbi nemzeti végrehajtást és gyakorlatot, bizonyos rendelkezések esetében pedig kvantitatív hatástanulmányt is végzett. Az INH-k alaposan kivették részüket a munkából, végül 122 választási lehetőséget és nemzeti mérlegelési jogkört illetően született megállapodás.

Egyes esetekben – az EBH, az Európai Bizottság és a Bázeli Bizottság szintjén – további elemzésre lesz szükség a jövőbeli európai és nemzetközi fejlemények figyelembe vétele érdekében.

A választási lehetőségekkel és mérlegelési jogkörökkel kapcsolatos politika végrehajtása

Miután a felügyeleti testület jóváhagyta az EKB szakpolitikájának lényegi részét, megkezdődött a harmadik, vagyis a végrehajtási szakasz. A választási lehetőségeket és nemzeti mérlegelési jogköröket az alkalmazás módja (általános vagy egyedi elbírálás) szerint két csoportba sorolták. Az egyik csoportról **rendelettervezet**, a másikról **irányadó dokumentum** rendelkezik. A CRD IV-ben és a likviditásfedezeti arányról szóló, felhatalmazáson alapuló rendeletben foglalt általános választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök közül 35-öt közvetlenül az EKB kötelező érvényű és közvetlenül alkalmazandó rendelete szabályoz majd. A további 82-t illetően pedig – ideértve az egyedi elbírálású eseteket is – az EKB egyedi megközelítést alkalmazott.⁴² A rendelet- és útmutatás-tervezeteket 2015 novemberében és decemberében nyilvános konzultációra bocsátották. A véglegesítés során figyelembe vették a konzultáció eredményét, majd 2016 márciusában az EKB elfogadta őket. A rendelet 2016 októberében lép hatályba.

A választási lehetőségekkel és mérlegelési jogkörökkel kapcsolatos további munka

A projekt első szakaszának lezárását követően 2016-ban indították útjára a **második szakaszt**. Ennek célja a felmérési és szakpolitikai munka lezárása, melynek során kevesebb, kevésbé fontos, vagy további munkát igénylő rendelkezést vizsgálnak, mint az első szakaszban.⁴³ Az EKB bankfelügyelet emellett felméri, hogy a választási lehetőségekről és nemzeti mérlegelési jogkörökről szóló politikát – a sajátosságaiknak megfelelő kiigazítások után – milyen mértékben lehet alkalmazni a **kevésbé jelentős pénzügyi intézetek** körében, hogy egyenlőbb versenyfeltételek jöjjenek létre az SSM egészében. Végezetül a jövőben az Európai Bizottsággal és az illetékes nemzeti hatóságokkal együttműködve foglalkoznak majd azokkal a választási lehetőségekkel és nemzeti mérlegelési jogkörökkel, amelyeket a **nemzeti**

⁴² Az öt fennmaradó választási lehetőséget és mérlegelési jogkört kihagyták a jogeszköz-tervezetekből, mert az EKB tartózkodik az alkalmazásuktól.

⁴³ A további feladatokat igénylő rendelkezéseket az EKB Választási lehetőségekről és nemzeti mérlegelési jogkörökről szóló irányadó dokumentumának III. szakasza tartalmazza.

jogszabályokon keresztül alkalmaznak, ezek ugyanis továbbra is különbségeket eredményeznek az euroövezet különböző pontjain a felügyeleti gyakorlatban.

4.2.3 A szabályozási harmonizáció nyitott kérdései

A választási lehetőségekkel és mérlegelési jogkörökkel kapcsolatos munka jelentős lépés volt az euroövezet jogszabályi keretének összehangolása felé. Mindazonáltal az európai szabályozás nem teremt kellően egyenlő versenyfeltételeket.

Úgy tűnik, a tagoltság főként két forrásból ered. Az első a **CRD IV nemzeti jogba való átültetése**. A CRD IV irányelv, így a tagállamok szabadon megválaszthatják, hogy miként ültetik át az európai szabályokat a saját jogrendszerükbe. Ebből kifolyólag a CRD IV számos rendelkezését különféle módon ültették át az euroövezet országaiban. Ez önmagában természetesen nem jelent problémát egészen addig, amíg az eltérések az országspecifikus kockázatokat tükröznék. Azonban számos indokolatlan eltéréssel is találkozunk.

A szabályozási tagoltság másik forrása a **nemzeti jogba ágyazott felügyeleti jogkör**, melyet a CRD IV kifejezetten nem említ. Ez felveti a kérdést, hogy európai intézményként az EKB közvetlenül gyakorolhatja-e ilyen jellegű hatásköreit. Eddig a kérdésre csak eseti alapon született válasz. Az európai bankfelügyelet létrejöttével immár következetesebb megközelítésre van szükség.

A nemzeti szabályozásban található eltérések jó része már nem indokolható. Az SSM-rendelet 1. cikke előírja, hogy az EKB prudenciális felügyeletet hajtson végre „a belső piaci egység és integritás maradéktalan tiszteletben tartása mellett”. A cikk emellett kitér a „hitelintézetekkel szembeni egyenlő bánásmódra” a „szabályozási arbitrázs megakadályozása céljából”. A széttagolt szabályozási keret megnehezíti, hogy az EKB teljesítse ezen követelményeket.

A mai napig keletkeznek új eltérések. Egyes nemzeti törvényalkotók kötelező jogi aktussá alakítják a nem kötelező felügyeleti gyakorlat elemeit, ami megnehezíti, hogy az EKB harmonizálja őket. A közelmúltban erre volt példa Németországban a bankok szanálásáról szóló jogszabály. A törvénnyel a pénzügyminisztérium hatáskörébe került a rendeletalkotás joga például a belső szervezetirányítás és a kockázatkezelés kérdésében (a pénzügyminisztérium eddig nem élt ezzel a hatáskörével).

Az SSM létrejöttét követően elfogadott, a banki tevékenységgel kapcsolatos nemzeti törvényalkotás során kellően figyelembe kell venni az EKB új feladatköreit annak érdekében, hogy könnyebb legyen a bankunió felügyeleti gyakorlatának harmonizációja.

5 Beszámoló a költségvetés felhasználásáról

Az SSM-rendelet értelmében az EKB-nak megfelelő mennyiségű erőforrással kell rendelkeznie felügyeleti feladatainak eredményes ellátásához. A jogszabály előírja továbbá azt is, hogy ezeket az erőforrásokat felügyeleti díjból kell finanszírozni, amelyet az EKB által felügyelt pénzintézeteknek kell fizetniük.

A rendelet értelmében a felügyeleti feladatkör ellátásával járó kiadásokat az EKB költségvetésén belül elkülönítve és azonosítható módon kell kimutatni. Az EKB-ban költségvetési hatósági jogkörrel a Kormányzótanács rendelkezik, vagyis ez a testület fogadja el az EKB éves költségvetését. A költségvetési javaslatot az Igazgatóság terjeszti elő, miután bankfelügyeleti kérdésekben egyeztetett a felügyeleti testület elnökével és alelnökével. Költségvetési ügyekben a Kormányzótanács munkáját a költségvetési bizottság (BUCOM) segíti, amelybe az eurorendszer nemzeti központi bankjai és az EKB delegálnak tagokat. A bizottság értékeli az EKB költségvetés-tervezéssel és nyomon követéssel kapcsolatos jelentéseit, és közvetlenül a Kormányzótanácsnak számol be róluk.

5.1 Kiadások 2015-ben

Az EKB-nak a bankfelügyeleti feladatai ellátása során keletkezett kiadásai elsősorban az [EKB-bankfelügyelet főigazgatóságainak és a felügyeleti testület titkárságának](#) közvetlen kiadásaiából tevődnek össze. A bankfelügyeleti funkció az EKB meglévő szakterületei által biztosított közös szolgáltatásokat is igénybe veszi. Idetartozik az épületgazdálkodás, az emberierőforrás-kezelés, az adminisztratív szolgáltatások, a költségvetés és kontrolling, a kommunikáció, a számvitel, a jog, a belső ellenőrzés, a statisztika és az informatika. A kapcsolódó kiadások elkülönítve, azonosítható módon szerepelnek az EKB költségvetésében.

2015 áprilisában a Kormányzótanács határozatot fogadott el a [beszedendő felügyeleti díj összegéről](#) a 2015-ös évre vonatkozóan. A határozat a bankfelügyeleti feladatok ellátásával kapcsolatos 2015-ös éves kiadásokat 296 millió euróra becsülte.⁴⁴ Az év végén a kiadások összege 277,1 millió eurót tett ki, ami 6%-kal alacsonyabb volt a becslésnél, és ami a 2015-ben kiszámlázott összeghez képest 18,9 millió eurós többletet vont maga után. A vonatkozó rendelet értelmében ezt a túlfizetést teljes egészében jóvá kell írni a 2016-ra megállapítandó teljes díjösszegeből.⁴⁵

⁴⁴ Az Európai Központi Bank (EU) 2015/727 határozata (2015. április 10.) az első díjfizetési időszakra és 2015-re eső éves felügyeleti díjak teljes összegéről (EKB/2015/17).

⁴⁵ Az Európai Központi Bank 1163/2014/EU rendelete (2014. október 22.) a felügyeleti díjakról (EKB/2014/41), 9. cikk.

Amint az 1.3 pontban kifejtettük, a Kormányzótanács úgy határozott, hogy 2016-ban megerősíti felügyeleti erőforrásait. A plusz forrásigény, továbbá az EKB bankfelügyelet azon szándéka, hogy tevékenységével további felügyeleti figyelmet igénylő konkrét területeket vegyen célba (amint az „[ECB Banking Supervision: SSM priorities 2016](#)” című dokumentumban szerepel), a bankfelügyelet összkiadásainak megemelkedését vonja maga után 2016-tól. A felügyeleti tevékenységgel kapcsolatos egyensúlyi szintű éves összkiadások így csak középtávon stabilizálódhatnak.

9. táblázat

Bankfelügyeleti kiadások 2015-ben

	Éves kiadások 2015-ben (millió €)	Becsült kiadások 2015-ben (millió €)	Tényleges kiadások 2014-ben (millió €)
Bérek és juttatások	141,3	151,7	68,9
Irodaépület bérleti és karbantartási díja	25,5	22,6	13,2
Egyéb működési költség	110,3	121,8	74,8
A bankfelügyeleti feladatokból származó teljes kiadás	277,1	296,0	156,9

5.1.1 Bérek és juttatások

A bérek és juttatások közé tartozik minden bérrel összefüggő kiadás, beleértve a túlórákat, a támogatásokat, valamint a munkaviszony megszűnése után járó juttatások kapcsán keletkezett költségeket mind a felügyelet, mind a közös szolgáltatások dolgozóinak esetében.

2015-ben a bérekhez és juttatásokhoz kötődő tényleges kiadások 141,3 millió eurót tettek ki, ami a becsült költség 93%-ának, és a bankfelügyeleti tevékenységgel kapcsolatos összkiadások 51%-ának felel meg. A becsült és a tényleges kiadások közötti 10,4 millió eurós különbséget jórészt a vártnál alacsonyabb átlagos állásbetöltési rátával magyarázható. 2015. december 31-én a bankfelügyeleti pozícióknak mintegy 96%-a volt betöltve.

A bérekhez és juttatásokhoz kötődő kiadások várhatóan emelkedni fognak 2016-ban, aminek hátterében a Kormányzótanácsnak a felügyeleti erőforrások megerősítéséről szóló határozata áll (bővebben lásd az 1.3 pontot).

5.1.2 Irodaépület bérleti és karbantartási díja

2015 végén ez a kiadási tétel (amely az irodaépülethez kapcsolódó tárgyi eszközök értékcsökkenését is magában foglalja) 25,5 millió eurót tett ki, ami a becsült összeg 113%-ának felel meg. A 2,9 millió euróval magasabb tényleges kiadás jórészt az irodaépülettel kapcsolatos beruházások értékcsökkenéssel összefüggő leírásából adódott.

2015 folyamán felújították a Eurotower épületét, amelybe az EKB bankfelügyelet a tervek szerint 2016 közepéig átköltözik. Ennek, illetve a felügyeleti dolgozói létszám fentebb ismertetett tervezett növekedésének eredőjeként az irodaépület bérleti díja és egyéb költségei várhatóan emelkedni fognak 2016-tól.

5.1.3 Egyéb működési költség

Az „Egyéb működési költség” kategória a külső tanácsadói, informatikai, statisztikai, valamint a tárgyi eszközök (irodaépülethez nem kötődő) értékvesztése, az üzleti utak és a továbbképzés nyomán keletkezett költségtételeket foglalja magában.

Ebben a kategóriában a tényleges kiadás a 2015 áprilisában előre jelzett összeg alatt maradt: a kimutatott 110,3 millió euro 91%-os felhasználási rátának felel meg. Mindez jórészt abból adódott, hogy felügyeleti erőforrásokat bizonyos sürgős pénzügyi stabilitási feladatok felügyeleti aspektusaival kapcsolatos munkára kellett átcsoportosítani, ami miatt kevesebb üzleti útra és képzésre került sor, így ezek költségvonzata is alacsonyabb volt. Az alulköltséghez továbbá az előre jelzettnél alacsonyabb állásbetöltési ráta is hozzájárult.

A 2015-ös tényleges költségadatok bizonyos pénzügyi stabilitási feladatok bankfelügyeleti aspektusainak elvégzését is magukban foglalják, amelyekhez az EKB külső segítséget vett igénybe. Idetartozik a görög jelentős hitelintézetek átfogó értékelése, a 2015-ös „rendszeres” átfogó értékelés, valamint a helyszíni ellenőrzések, amelyeket a 2. fejezet ismertet részletesebben.

5.2 A díjrendszer alakulása 2014. november és 2015. december között

Az SSM-rendelet és az [EKB felügyeleti díjakról szóló rendelete](#) teremti meg azt a jogi keretrendszert, amely alapján az EKB kivetí az éves felügyeleti díjat felügyeleti feladatokhoz kapcsolódó kiadásainak fedezésére. A rendelet a következő módszertani elemeket rögzíti: (i) az éves felügyeleti díj teljes összegének kiszámítása; (ii) az egyes felügyelt bankok által fizetendő összeg kiszámítása; (iii) az éves felügyeleti díj beszedése.

2015-ben az EKB első alkalommal küldött ki díjfizetési felhívást a felügyelt pénzintézetnek. A kiszámlázott díjösszeg a 2014 novemberében és decemberében keletkezett tényleges költségeken (lévén, hogy az EKB 2014 novemberében kapta meg a bankfelügyeleti feladatkört), valamint a 2015-ös teljes éves költségen alapult.

5.2.1 Teljes kivetett díjösszeg

Az EKB prudenciális felügyeleti tevékenységéből adódó költségeinek fedezésére a 2014–15-ös időszakra összesen 326 millió euro felügyeleti díjat vetett ki.

Az összeg a következő tételeket tartalmazta:

- 30 millió euro a 2014 utolsó két hónapjában keletkezett költségek fedezésére az EKB 2014-es éves beszámolójában közöltek szerint;
- 296 millió euro a 2015 egészére előrevetített költségek fedezésére, az EKB által a 2015 áprilisában közöltek szerint.

A költségek fedezésére beszedendő éves felügyeleti díj a felügyelt pénzügyi intézmény státuszának (jelentős vagy kevésbé jelentős) megfelelően két részre oszlik, ami az EKB felügyeleti vizsgálatának eltérő fokát tükrözi. A díjat egyik oldalon az EKB jelentős hitelintézetek felügyeletével megbízott szakterületeinek költségei, másik oldalon pedig a kevésbé jelentős hitelintézetek felügyeletének felvigyázásával megbízott szakterületek költségei alapján számítják.

10. táblázat

Felügyeleti díjak

	Tényleges díjbevételek 2015 (millió €)	2015-ben kivetett teljes díjösszeg (millió €)	2014-ben kivetett teljes díjösszeg ⁴⁶ (millió €)
Felügyeleti díjak	277,1	296,0	30,0
ebből:			
Jelentős pénzügyi intézetekre/csoportokra kivetett díjak	245,6	264,1	25,6
Kevésbé jelentős pénzügyi intézetekre/csoportokra kivetett díjak	31,5	31,9	4,4
A bankfelügyeleti feladatokból származó teljes bevétel	277,1	296,0	30,0

A 2015-re kiszabott összeg 18,9 millió euróval magasabb volt, mint a 2015-ben keletkezett tényleges kiadás (lásd fentebb az 5.1 pontot). Ezt a többletet teljes egészében jóváírjuk a 2016-ban kiszabandó teljes díjösszegekből, mégpedig az érintett szakterületek 2015-ös tényleges költségeinek megfelelően megosztva a jelentős hitelintézetek és a kevésbé jelentős hitelintézetek között.

5.2.2

Egy-egy pénzügyi intézmény által fizetendő felügyeleti díj

Banki szinten a felügyeleti díjat a pénzügyi intézmény fontossága és kockázati profilja alapján számítják ki éves díjtényezők segítségével, amelyeket a felügyelt bankok az előző év december 31-i referenciadátummal megküldenek az érintett INH-nak. A bankonként kiszabott díjat évi egy alkalommal, az adott pénzügyi év utolsó negyedévében kell kiegyenlíteni.

A felügyeleti díjat a részt vevő tagállamokon belül a konszolidáció legmagasabb szintjén állapítják meg. A teljes fizetendő díj a minimális és a változó díjkomponens

⁴⁶ A 2014-es évre vonatkozóan az EKB bankfelügyeleti tevékenységének 2014. november 1-je óta felmerült költségeit felügyeleti díjakból fedezte.

összege. Az összes bank által befizetendő minimális komponens a teljes beszedendő díjösszeg 10%-át,⁴⁷ a változó komponens pedig 90%-át adja.

A 2015-ben fizetendő éves díj kiszámításához a felügyelt hitelintézetek és csoportok 2015. július 1-jéig benyújtották az INH-khoz a díjtényezők megállapításához szükséges információkat 2014. december 31-i referenciadátummal. 2015. július 30-án az EKB eljuttatta a díjfizetőkhez a díjtényezőkkel kapcsolatos adatokat, és öt munkanapot adott nekik, hogy jelezzék, amennyiben az adatokban hibát találnak. Ezt követően az EKB minden egyes bank és bankcsoport esetében kiszámította az egyénileg fizetendő felügyeleti díjat.

6. ábra

Mi határozza meg a változó díjkomponenst?

A 2015-ös díjfizetési kötelezettség nagyjából megfelelt az EKB által a 2014 eleji nyilvános konzultáció keretében becsült összegnek. Az előzetes hatáselemzésnek megfelelően a jelentős hitelintézetek közel 50%-ának 700 000 euro és 2,0 millió euro közötti összeget kellett befizetnie 2015-ben. Hasonló volt a helyzet a kevésbé jelentős hitelintézetek esetében is: 2015-ben az előzetes hatáselemzés a felügyelt hitelintézetek közel 75%-a esetében 7000 euro alatti díjfizetési kötelezettséget valószínűsített, a díjak tényleges kiszámítását követően pedig ez az arány 70%-ra módosult.

A 3.1 pontban említetteknek megfelelően az EKB több módosítást is jóváhagyott egy-egy bank helyzetét illetően. A felügyeleti díjakról szóló rendelet 7. cikkének

értelmében a konszolidáció legmagasabb szintjét érintő alábbi változások a felügyeleti díj módosítását vonják maguk után:

- megváltozik a felügyelt entitás státusa (jelentősből kevésbé jelentőssé nyilvánítják vagy fordítva);
- új felügyelt entitást engedélyeznek;
- már meglévő engedélyt bevonnak.

Mindezekben az esetekben az EKB-nak új díjfizetési határozatot kell hoznia ahhoz, hogy díjvisszatérítésre vagy további díjfizetésre kerülhessen sor.

Az EKB-t néhány olyan esetről értesítették, amelyben a díjfizető a díjfizetési felhívás kiadása után a 7. cikkre hivatkozva kérelmezte a kiszabott felügyeleti díj módosítását. Az ezen rendelkezés alapján visszatérített, illetve kivetett összeget összevonják a teljes díjösszeggel.

⁴⁷ A legkisebb, 10 milliárd euro alatti teljes eszközállománnyal rendelkező jelentős bankok esetén a minimális díjösszeget megfizetik.

5.2.3 Az első számlázás és díjbeszedés

2015 októberében az EKB két felügyeleti díjfizetési felhívást adott ki a felügyelt hitelintézetek részére. Az elsőt a 2014 utolsó két hónapjában keletkezett tényleges kiadások (az EKB 2014-es Éves beszámolójában közölteknek megfelelően), a másodikat pedig a 2015 egészére várt kiadások alapján állították ki.

A felügyelt bankcsoportoknak kiadott díjfizetési felhívás az egész csoportra vonatkozó díjat tartalmazza. A semmilyen felügyelt csoporthoz nem tartozó önálló hitelintézetek számára külön díjfizetési felhívást állítanak ki.

2015. december végéig az EKB a kivetett bankfelügyeleti díjak több mint 99%-át beszedte. Az EKB mindent megtesz annak érdekében, hogy a még kinnlevő összegeket beszedje a felügyelt hitelintézetektől. Az aktuális időszak alatt 0,05 millió euro kamatjövedelemre tett szert egyes felügyelt hitelintézetek késedelmes díjfizetése miatt. A felügyeleti díjakról szóló rendelet rendelkezése értelmében a 2016-os teljes felügyeleti díj meghatározásánál ezt az összeget is figyelembe fogják venni.

A [felügyeleti díjakkal](#) kapcsolatban további információk az EKB bankfelügyeleti weboldalán olvashatók, amelyet rendszeresen aktualizálunk hasznos, gyakorlati információkkal az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén.

6 Az EKB által elfogadott, bankfelügyeleti témájú jogi dokumentumok

Az alábbi táblázat az EKB bankfelügyeleti témában 2015-ben elfogadott jogszabályait ismerteti, amelyek az EU Hivatalos Lapjában és/vagy az EKB weboldalán jelentek meg. A lista az 1024/2013/EU tanácsi rendelet 4. cikk (3) bekezdése alapján elfogadott jogszabályokat tartalmazza, és egyéb fontosabb jogszabályokat is felsorol.

EKB-rendeletek

Szám	Cím
EKB/2015/13	A pénzügyi információkra vonatkozó felügyeleti adatszolgáltatásról szóló, 2015. március 17-i (EU) 2015/534 EKB-rendelet, HL L 86., 2015.3.31., 13. o.

Az EKB nem rendelet típusú jogi instrumentumai

Szám	Cím
EKB/2014/59	Az Etikai Bizottság és eljárási szabályzata létrehozásáról szóló 2014. december 17-i 2015/433/EU EKB-határozat, HL L 70., 2015.3.14., 58. o.
EKB/2015/2	Az osztalékfizetési politikákról szóló, 2015. január 28-i EKB-ajánlás, HL C 51., 2015.2.13., 1. o.
EKB/2015/4	Az 575/2013/EU rendelet 26. cikke (2) bekezdésével összhangban az évközi vagy év végi nyereség elsődleges alapvető tőkébe történő, hitelintézetek általi beszámításának engedélyezésére vonatkozó feltételekről szóló 2015. február 4-i (EU) 2015/656 EKB-határozat, HL L 107., 2015.4.25., 76. o.
EKB/2015/7	Az éves felügyeleti díjak kiszámításához használt díjtényezőkre vonatkozó adatok meghatározására és összegyűjtésére vonatkozó módszertanról és eljárásokról szóló 2015. február 11-i (EU) 2015/530 EKB-határozat, HL L 84., 2015.3.28., 67. o.
EKB/2015/8	Az EKB eljárási szabályzatának elfogadásáról szóló EKB/2004/2 határozat módosításáról szóló 2015. február 12-i (EU) 2015/716 EKB-határozat, HL L 114., 2015.5.5., 11. o.
EKB/2015/12	Az egységes felügyeleti mechanizmus etikai keretrendszere alapelveinek meghatározásáról szóló 2015. március 12-i (EU) 2015/856 EKB-iránymutatás, HL L 135., 2015.6.2., 29. o.
EKB/2015/16	Az illetékes nemzeti hatóságok birtokában lévő EKB-dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférésről szóló 2015. március 27-i (EU) 2015/811 EKB-határozat, HL L 128., 2015.5.23., 27. o.
EKB/2015/17	Az első díjfizetési időszakra és 2015-re eső éves felügyeleti díjak teljes összegéről szóló 2015. április 10-i (EU) 2015/727 EKB-határozat, HL L 115., 2015.5.6., 36. o.
EKB/2015/21	Az átfogó értékelés alá tartozó hitelintézetek azonosításáról szóló 2015. április 27-i (EU) 2015/839 EKB-határozat, HL L 132., 2015.5.29., 88. o.
EKB/2015/36	Az illetékes nemzeti hatóságoknak az egységes felügyeleti mechanizmus közös felügyeleti csoportjaiban részt vevő alkoordinátorainak teljesítményéről adandó visszajelzés alapelveinek meghatározásáról szóló, 2015. november 18-i (EU) 2016/3 EKB-határozat, HL L 1., 2016.1.5., 4. o.
EKB/2015/38	A munkavállalóknak a felügyelt hitelintézet kockázati profiljára gyakorolt jelentős hatásra irányuló vélelem alóli kizárására vonatkozó eljárásáról szóló 2015. november 20-i (EU) 2015/2218 EKB-határozat, HL L 314., 2015.12.1., 66. o.
EKB/2015/49	Az osztalékfizetési politikákról szóló 2015. december 17-i EKB-ajánlás, HL C 438., 2015.12.30., 1. o. Az EKB 2015. november 23-i határozata arról, hogy a National Bank of Greece S.A. („felügyelt hitelintézet”) által kibocsátandó instrumentumok megfelelnek-e az 575/2013/EU rendelet 31. cikkében foglalt, az elsődleges alapvető tőkeinstrumentumokra vonatkozó kritériumoknak. A határozat szövege az EKB bankfelügyeleti weboldalának „Letters to banks” menüpontjában jelent meg angol nyelven. Az EKB 2015. november 23-i határozata arról, hogy a Piraeus Bank S.A. („felügyelt hitelintézet”) által kibocsátandó instrumentumok megfelelnek-e az 575/2013/EU rendelet 31. cikkében foglalt, az elsődleges alapvető tőkeinstrumentumokra vonatkozó kritériumoknak. A határozat szövege az EKB bankfelügyeleti weboldalának „Letters to banks” menüpontjában jelent meg angol nyelven. Egyetértési megállapodás az Egységes Szanási Testület és az EKB közötti együttműködésről és információcseréről (2015. december 22.)

A szavatolótőkére és jegybankképes forrásokra vonatkozó**minimumkövetelmény (minimum requirement for own funds and eligible liabilities – MREL):**

az EU valamennyi hitelintézetére vonatkozó követelmény, amelynek célja egy esetleges csőd esetén képesnek tenni őket a veszteségek elnyelésére. A MREL a bankok helyreállítási és szanálási irányelvének (BRRD) része. Célja ugyanaz, mint a TLAC követelményé, ám a MREL részét képező speciális tőkekövetelményeket más módszertan szerint, az EBH által meghatározott kritériumok alapján számítják.

Az EKB felügyeleti határozata (ECB supervisory decision):

az EKB által az SSM-rendeletben rá ruházott feladatok végrehajtása és hatáskörének alkalmazása keretében elfogadott jogszabály. Címzettje egy vagy több felügyelt pénzintézet vagy csoport, továbbá egy vagy több egyéb személy lehet. Nem általánosan alkalmazandó jogszabály.

Bankunió (banking union): a Gazdasági és Monetáris Unió teljes körű megvalósításának egyik alappillére. A következő elemekből tevődik össze: integrált pénzügyi keret benne az egységes felügyeleti mechanizmussal, egységes bankszanálási mechanizmus, valamint az összehangolt betétbiztosítási konstrukciókat is taglaló egységes szabálykönyv – amelyeket idővel közös európai betétgaranciává alakíthatnak.

Befolyásoló részesedés (qualifying holding): valamely hitelintézetben történő tulajdonosi részesedés, amely a tőke vagy a szavazati jogok 10%-át vagy ennél nagyobb hányadot tesz ki, és amelyen keresztül jelentős befolyás gyakorolható a hitelintézet irányítására.

Belső likviditásmegfelelés-értékelési eljárás (Internal Liquidity Adequacy

Assessment Process – ILAAP): azon stratégiák, elvi-stratégiai állásfoglalások, eljárások és rendszerek összessége, amelyeket a bankoknak a likviditási kockázat és a finanszírozási pozíciók kezeléséhez és figyelemmel kíséréséhez ki kell dolgozniuk. Az illetékes hatóságok a SREP keretében vizsgálják felül az ILAAP-et.

Belső modell (internal model): kockázatmérési és -kezelési megközelítés, amelyet a hitelintézet szavatolótőke-követelményének kiszámításakor alkalmaznak, és amelyhez az illetékes hatóság előzetes engedélye szükséges, összhangban a CRR Harmadik részével.

Belső tőkemegfelelőség-értékelési eljárás (Internal Capital Adequacy

Assessment Process – ICAAP): azon stratégiák és eljárások összessége, amelyeket a bankoknak ki kell dolgozniuk ahhoz, hogy értékelni tudják és folyamatosan fenn tudják tartani a belső tőke általuk megfelelőnek tartott összegét, típusait és megoszlását a tevékenységüket övező, illetve potenciálisan övező kockázatok természetének és szintjének fedezésére. Az illetékes hatóságok a SREP keretében vizsgálják felül az ICAAP-et.

CRR/CRD IV.: a tőkekövetelményekről szóló rendelet és irányelv: [a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 575/2013/EU rendelet \(CRR\)](#) és [a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről szóló 2013/36/EU irányelv \(CRD IV\)](#). Együttesen gyakran CRD IV néven hivatkoznak rájuk.

Csődhelyzetben lévő vagy valószínűleg csődbe jutó (failing or likely to fail):

egyike azon három kumulatív feltételnek, amelyek meghatározzák, hogy a szanálási hatóságoknak intézkedniük kell-e valamely hitelintézet szanálásáról. A bankok helyreállítási és szanálási irányelvének (BRRD) 32. cikk (4) bekezdése meghatározza azokat a feltételeket, amelyek alapján valamely hitelintézet csődhelyzetben lévőnek vagy valószínűleg csődbe jutónak minősül (ennek meghatározása a felügyelet vagy a szanálási hatóság feladata).

Egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism – SSM): az EKB-ra ruházott bankfelügyeleti feladatok ellátására szolgáló mechanizmus, amely az EKB-ból és a részt vevő tagállamok illetékes nemzeti hatóságaiból tevődik össze. Az EKB a felelős a bankunió részét képező mechanizmus hatékony és konzisztens működéséért.

Egységes szabálykönyv (single rulebook): a bankrendszerre vonatkozó egységes szabálykönyv célja egységes, összehangolt prudenciális szabályok kidolgozása az EU összes pénzintézete számára. Az Európai Parlament és az EU Tanácsa által az Európai Bizottság támogatásával kidolgozott jogszabályokon túl az EBH hatáskörébe tartozik az egységes szabálykönyv további részleteinek kidolgozása és végrehajtásának nyomon követése.

Egységes szanálási mechanizmus (Single Resolution Mechanism – SRM): a bankunióban létrehozott, egységes szabályokra és eljárásra épülő bankszanálási mechanizmus, amely 2016. január 1-jén lépett működésbe. Az SRM-et az Egységes Szanálási Testület, a bankunió európai szanálási hatósága támogatja, amely szorosan együttműködik a részt vevő tagállamok nemzeti szanálási hatóságaival. A szanáláshoz egységes szanálási alap áll az SRM rendelkezésére.

Európai Bankhatóság (EBH; European Banking Authority): az EBH az Európai Unió független hatósága. 2011. január 1-jén hozták létre annak érdekében, hogy gondoskodjék az EU bankszektorának hatékony és konzisztens prudenciális szabályozásáról és felügyeletéről. Fő feladata részt venni a bankrendszer egységes európai szabálykönyvének megalkotásában, amelynek célja EU-szinten egységes, összehangolt prudenciális szabályok létrehozása. Az EBH emellett fontos szerepet játszik az uniós felügyeleti gyakorlat konvergenciájának elősegítésében, továbbá feladata, hogy értékelje az uniós bankszektor kockázatait és gyenge pontjait.

Felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás (Supervisory Review and Evaluation Process – SREP): eljárás, amelynek célja iránymutatást adni a jelentős és kevésbé jelentős hitelintézetek felügyeleti felülvizsgálatához, valamint a szükség esetén ezen intézetek által teljesítendő további szavatolóátke-, közzétételi és likviditási követelményekhez, illetve egyéb felügyeleti intézkedésekhez.

Felügyeleti szabályzat (Supervisory Manual): a jelentős és kevésbé jelentős pénzügyintézetek felügyeletének általános alapelveit, folyamatait, eljárásait és módszertanát tartalmazó szabályzat, amely az SSM működésére vonatkozó alapelveket is figyelembe veszi. Ismerteti továbbá az SSM-en belüli és azon kívüli hatóságokkal folytatott együttműködéssel kapcsolatos eljárásokat. A felügyeleti szabályzat elsősorban az SSM munkatársainak belső használatára készült; a bankfelügyeletről [Guide to banking supervision](#) címmel 2014 novemberében rövidebb útmutató is megjelent, amely az SSM működését és felügyeleti gyakorlatait taglalja.

Felügyeleti vizsgálati program (Supervisory Examination Programme – SEP): A CRD IV 99. cikkének értelmében az EKB bankfelügyelet éves felügyeleti vizsgálati programot fogad el a fennhatósága alá tartozó hitelintézetek tekintetében. A program minden egyes jelentős hitelintézet esetében nevesíti az adott évben elvégzendő fő felügyeleti tennivalókat, amelyek célja a kockázatok nyomon követése és a pénzügyintézet sebezhető pontjainak kezelése. Megjelöli továbbá azon hitelintézetek körét, amelyekben mélyrehatóbb felügyeleti tevékenységet kíván folytatni. A jelentős hitelintézet SEP-je a folyamatban lévő felügyeleti tevékenységet, a helyszíni vizsgálatokat és a belső modellekkel kapcsolatos vizsgálatokat tartalmazza.

Illetékes nemzeti hatóság (INH; national competent authority): nemzeti jogszabályban elismert állami hatóság vagy testület, amelyet a nemzeti jog felhatalmaz arra, hogy az adott tagállam bankfelügyeleti rendszerének részeként hitelintézeteket felügyeljen.

Jelentőség (significance): az a szempont, amely alapján az egységes felügyeleti mechanizmus felügyeleti feladatai megoszlanak az EKB és az INH-k között. A hitelintézetek jelentős, illetve kevésbé jelentős kategóriába sorolásának szempontjait az SSM-rendelet szabályozza és az SSM-keretrendelet pontosítja.

Kifogásról való lemondáson alapuló eljárás (non-objection procedure): az SSM-rendeletben rögzített, az EKB bankfelügyeleti tevékenységét érintő rendes döntéshozatali eljárás. A határozattervezetéről először a felügyeleti testület dönt, ezt követően pedig a Kormányzótanács elé kerülnek. Amennyiben a határozat ellen a Kormányzótanács egy meghatározott, de tíz munkanapnál nem hosszabb időtartamon belül nem emel kifogást, úgy azt elfogadottnak tekintik.

Közös felügyeleti csoport (Joint Supervisory Team – JST): valamely jelentős pénzügyintézet vagy csoport felügyeletével megbízott bankfelügyeleti szakértők csoportja, akik az EKB és az INH-k munkatársai közül kerülnek ki.

Maximálisan felhasználható összeg (maximum distributable amount – MDA): a kombinált pufferkövetelmény (CBR) be nem tartása a felosztható összegek (pl. osztalék, AT1 tőkeinstrumentumokon keletkezett hozam, diszkrecionális bónusz) korlátozását vonja maga után. A CBR-t nem teljesítő bankok számára automatikusan megtiltják, hogy az MDA-nál nagyobb összeget osszanak ki. Az MDA-t úgy számítják ki, hogy a bank felosztható nyereségét megszorozzák egy 0,6 és 0 közötti számmal attól függően, hogy elsődleges alapvető tőkéje (CET1) mennyivel kevesebb a CBR-nél.

Passport tevékenységekkel kapcsolatos eljárások (passporting procedures): a tagállamok illetékes hatósága által engedélyezett és felügyelt bármely hitelintézet más tagállamban történő letelepedési szabadságával és szolgáltatásnyújtási szabadságával kapcsolatos eljárások, amennyiben az engedélyeztetés ezen tevékenységekre is kiterjed (a CRD IV 33–46. cikkeiben foglaltaknak megfelelően).

SSM-keretrendelet (SSM framework regulation): szabályozási keret, amely az EKB és az illetékes nemzeti hatóságok közötti együttműködésre vonatkozó, az egységes felügyeleti mechanizmuson belül alkalmazott gyakorlati szabályokat határozza meg, az SSM-rendelet 6. cikkének megfelelően.

SSM-rendelet (SSM Regulation): az a jogszabály, amely létrehozza az euroövezetben és potenciálisan az EU többi tagállamában a hitelintézetek számára az egységes felügyeleti mechanizmust mint az európai bankunió egyik fő elemét. Az SSM-rendelet a hitelintézetek prudenciális felügyeleti politikája tekintetében speciális feladatokkal bízta meg az Európai Központi Bankot.

Teljes veszteségelnyelő képesség (total loss-absorbing capacity – TLAC): a globális, rendszerszinten meghatározó bankokra (G-SIB) kidolgozott standard, amelyet a Pénzügyi Stabilitási Tanács 2015 novemberében fogadott el. Úgy alakították ki, hogy az érintett bankok megfelelő veszteségelnyelő és újratőkésítési kapacitással rendelkezzenek egy esetleges rendezett szanálási eljárás lebonyolításához. Az ilyen eljárás minimalizálja a bank felszámolásának pénzügyi stabilitási hatását, biztosítja a legfontosabb funkciók folyamatos működését, és segítségével nagy valószínűséggel elkerülhető az a helyzet, hogy a bank veszteségét az adófizetőknek kelljen finanszírozniuk. A TLAC követelmény minimális szintjét kockázattal súlyozott és kockázattal nem súlyozott referenciaértékhez viszonyítva kell mérni. A TLAC követelmény 2019-ben lép hatályba.

Végrehajtási és szankcionálási hatáskör (enforcement and sanctioning powers): az EKB számára biztosított hatáskörök, amelyek célja (i) rászorítani valamely felügyelt pénzintézetet vagy személyt a prudenciális követelmények teljesítésére (végrehajtás); (ii) pénzbírságot kiróni a prudenciális követelményeket nem teljesítő felügyelt pénzintézetekre (szankcionálás).

Rövidítések

Ország

AT	Ausztria	HU	Magyarország
BE	Belgium	IT	Olaszország
BG	Bulgária	JP	Japán
CH	Svájc	LT	Litvánia
CY	Ciprus	LU	Luxemburg
CZ	Cseh Köztársaság	LV	Lettország
DK	Dánia	MT	Málta
DE	Németország	NL	Hollandia
EE	Észtország	PL	Lengyelország
IE	Írország	PT	Portugália
ES	Spanyolország	RO	Románia
FI	Finnország	SE	Svédország
FR	Franciaország	SI	Szlovénia
GR	Görögország	SK	Szlovákia
HR	Horvátország	UK	Egyesült Királyság

Egyéb

BCBS	Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság
COREP	egységes jelentéstételi rendszer
CRD IV	a tőkekövetelményekről szóló irányelv
CRR	a tőkekövetelményekről szóló rendelet
EBH	Európai Bankhatóság
EKB	Európai Központi Bank
ERKT	Európai Rendszerkockázati Testület
EU	Európai Unió
FINREP	pénzügyi beszámolási rendszer
FSB	Pénzügyi Stabilitási Tanács
LSI	kevésbé jelentős hitelintézet
INH	illetékes nemzeti hatóság
SEP	felügyeleti vizsgálati program
SREP	felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás
SSM	egységes felügyeleti mechanizmus

© Európai Központi Bank (2016)

Postacím 60640 Frankfurt am Main, Németország
Telefonszám +49 69 1344 0
Weboldal www.bankingsupervision.europa.eu

Minden jog fenntartva. A kiadvány sokszorosítása oktatási és nem kereskedelmi célból, a forrás feltüntetésével megengedett.

ISSN 2443-5953
ISBN 978-92-899-2137-4
DOI 10.2866/69812
EU-katalógusszám QB-BU-16-001-HU-N